

Heidi Ojala

**Muuttoliikkeet ja etniset vähemmistöt Suomessa
2005–2013**

Tutkimuskartoitus, bibliografia sekä hanke- ja tilastokatsaus

Opinnäytetyö

Syksy 2014

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Kirjasto- ja tietopalvelualan tutkinto-ohjelma

Seinäjoen ammattikorkeakoulu
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Koulutusohjelma: Kirjasto- ja tietopalvelualan tutkinto-ohjelma

Tekijä: Heidi Ojala

Työn nimi: Muuttoliikkeet ja etniset vähemmistöt Suomessa 2005-2013: tutkimuskartoitus, bibliografia sekä hanke- ja tilastokatsaus

Ohjaaja: Pirkko Vuorela

Vuosi: 2014

Sivumäärä: 47

Liitteiden lukumäärä: 5

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan vuosina 2005–2013 Suomessa julkaistun, muuttoliikettä ja etnisyyttä käsittelevän tutkimuskirjallisuuden laatua. Kartoitusta tein avoimia kysymyksiä sisältäneellä sähköpostikyselyllä, jota lähetettiin tutkijaverkostoille. Lisäksi tietoa haettiin itsenäisesti erilaisista paikoista ja hakutietokannoista käyttämällä bibliometrisiä menetelmiä.

Julkaisujen arvioinnissa käytettiin laadullisista tutkimusmenetelmistä sisällönanalyysejä, jonka avulla arvioitiin sitä, kuinka tutkijoiden ilmaiset tutkimustarpeet sekä -prioriteetit ovat täyttyneet. Vastauksia näihin sain kyselylläni sekä tutkimalla niitä valitsemistani varhaisemmista saman tutkimusalan kirjallisuuskartoituksista.

Havaitsin useisiin tutkimustarpeisiin liittyviä teemoja tutkitun. Tarpeet oli jaoteltu maahanmuuttoon, siirtolaisuuteen sekä etnisiin vähemmistöihin. Jokaisesta oli melko selkeästi eroteltavissa muutama eniten tutkittu. Joitain tarpeita jäi kuitenkin oman kartoitukseni osalta täyttymättä, ja jotkut olivat myös haastavia tulkittaviksi. Esittelen myös kartoitusvuosina käynnissä olleita tutkimusprojekteja sekä tutkijoiden näkemyksiä tutkimusalan tilastoista.

Avainsanat: muuttoliike, etniset vähemmistöt, monikulttuurisuus, tutkimuskirjallisuus, bibliografia

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Library and information service

Author: Heidi Ojala

Title of thesis: Migration and ethnic minorities in Finland 2005-2013: research analysis, bibliography and project and statistics review.

Supervisor: Pirkko Vuorela

Year: 2014

Number of pages: 47

Number of appendices: 5

The aim of this thesis is to analyze the quality of the literature published in Finland in 2005–2013 about migration and ethnicity. I executed this survey using an email questionnaire including open-ended questions, which was sent to research organizations. In addition, I searched for data also independently at different places and searched databases using bibliometric methods.

When evaluating publications, I used content analysis, a qualitative approach, with the help of which I evaluated how research needs and priorities mentioned by researchers had fulfilled. Responses to these questions were received by the questionnaire and by researching some earlier bibliographies on the same field.

I noticed that many themes related to the specified research needs had already been studied. The needs had been divided into immigration, emigration, and ethnic minorities. In each, I found some that had been studied to a greater extent. Some of the needs were not covered in my study, and some were challenging to be interpreted. I also present research projects that were running during those years and researchers' opinions about the statistics related to the field of research in question.

Keywords: migration, ethnic minorities, multiculturalism, research literature, bibliography

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Käytetyt termit ja lyhenteet	6
1 JOHDANTO	7
2 BIBLIOGRAFIAT.....	9
2.1 Bibliografian käsite ja bibliografioiden tasot ja tyypit	9
2.2 Bibliometriikka ja bibliografiatutkimus.....	11
3 SUOMALAINEN MUUTTOLIIKETUTKIMUS	14
3.1 Tutkimuksen lähimenneisyys ja painopistealueet	14
3.2 Perustietoa Siirtolaisuusinstituutin toiminnasta	15
3.3 Siirtolaisuusinstituutin ja etnisten suhteiden neuvottelukunnan toimesta laadittujen muuttoliike- ja etnisyysbibliografioiden merkittävimmät luokittelut	16
3.4 Muuttoliikkeiden tilastoinnin historiaa Suomessa	19
4 OMAN TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT	21
4.1 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset.....	21
4.2 Tutkimusmenetelmät.....	23
4.3 Tutkimus ja aineistonkeruun lähtökohdat	25
5 BIBLIOGRAFIAN KARTUTTAMISPROSESSI	28
5.1 Kyselyn laatiminen	28
5.2 Kyselyn vastaanottajien määrittely	30
5.3 Kyselyprosessin kulku ja siinä ilmenneet haasteet.....	30
5.4 Julkaisujen itsenäinen kerääminen ja siinä ilmenneet haasteet	32
5.4.1 Tietokantahakujen tekniikka.....	33
5.4.2 Gradut ja artikkelit	34
5.4.3 Siirtolaisuusinstituutti ja Maahanmuuttokirjasto.....	34
6 KARTOITUKSEN TULOKSET	37
6.1 Yhteenveto tutkimustarpeista ja prioriteeteista.....	37

6.1.1	Maahanmuuton tutkimustarpeet ja -prioriteetit	38
6.1.2	Siirtolaisuuden tutkimustarpeet ja -prioriteetit	39
6.1.3	Etnisten vähemmistöjen tutkimustarpeet ja -prioriteetit	40
6.1.4	Myöhemmin ilmaistut tutkimustarpeet ja -prioriteetit	41
6.2	Tiivis hankekartoitus.....	41
6.3	Tutkijoiden käsitykset muuttoliike- ja etnisyytilastoista	42
7	POHDINTA	44
	LÄHTEET	46
	LIITTEET	48

Käytetyt termit ja lyhenteet

ETMU	Etnisten suhteiden ja kansainvälisen muutto- liiketutkimuksen seura
RASMUS	Rasismien ja muukalaispelon vastainen ver- kosto
CEREN	Etnisten suhteiden ja nationalismien tutkimus- keskus
SKIENTOMETRIikka	Tieteellisen kirjallisuuden tuottaminen, levit- täminen ja sen käyttöä koskeva tutkimus
INFORMETRIikka	Tieteenhaara sekä tutkimusmenetelmä, joka kattaa erilaiset bibliometriset menetelmät
AKKULTURAATIO	Sopeutuminen vieraaseen kulttuuriin
SEGREGAATIO	Enemmistön harjoittama vähemmistön eris- täminen tai vähemmistön itsensä eristäytymi- nen
TRANSNATIONAALISUUS	Kansallisvaltioiden rajat ylittävät prosessit ja suhteet

1 JOHDANTO

Tarve päivitetypmään muuttoliiketutkimusbibliografiaan huomattiin vuoden 2013 syyslukukaudella olleen työharjoittelujaksone aikana Seinäjoella sijaitsevassa Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskuksessa pohdittaessa sopivia aiheita opinnäytetyötä varten. Kyseinen aihe jäi pohdituttamaan, ja joulukuussa Turussa Siirtolaisuusinstituutin päätoimipisteessä keskusteltiin asiasta. Kuultiin muun muassa kahden varhaisemman samankaltaisen bibliografisen kartoituksen tehneen näkemyksiä ja toivomuksia siitä, millainen työstä olisi pääpiirteissään tarkoitus tulla. Loppuvuodesta aiheenvalinnasta oltiin lähes varmoja. Muitakin mahdollisuuksia oltiin pohdittu, mutta päädyttiin lopulta kyseiseen aiheeseen, joka oli ehtinyt laajemmin ja pidempään hautua mielessä tammikuun loppuvaiheeseen mennessä, jolloin päätös aiheesta oli opinnäytetyön ohjauksen alkaessa ilmaistava.

Työharjoittelujaksosta ajateltiin olevan hyötyä tähän tutkimusaihepiiriin kuuluvan kirjallisuuskatsauksen tekemisessä, sillä siellä hankittiin ja luetteloiitiin paljon aineistoa, josta merkittävä osa oli julkaistu vuosina 2005–2013, jotka olivat ne julkaisuvuodet, joiden ajalta kirjallisuutta etsittiin. Perustelu vuosirajaukselle oli se, että aiempi kartoitus loppui vuoteen 2004. Koettiin myös mielenkiintoiseksi ottaa selvää, millaiseen suuntaan tutkimustoiminta on kehittynyt niiden tieteenalojen piirissä, joiden sisällä muuttoliike- ja etnisyyssasioita on tavattu tutkia ja millaiseksi tutkijat itse kyseisen tutkimuskentän toiminnan ja tarjonnan tällä hetkellä kokevat. Työn tarkoitus on palvella ensisijassa tutkimusta tekeviä, mutta myös tämän aihepiirin tutkimustoiminnasta muutoinkin kiinnostuneita lukijoita. Muutama vuosi sitten opiskellessani merkonomiksi suuntautumisvaihtoehtoni oli tieto- ja kirjastopalvelu. Opintojen päätteeksi tehtiin opinnäytetyön ulkomaalaisille asiakkaille suunnatuista kirjastopalveluista - tämänkin kokemuksen nähtiin jollain tavoin luoneen pohjaa aiheen valinnalle.

Työni teoriaosiossa kerrotaan lyhyesti kotimaisen muuttoliike- ja etnisyyssasioihin kohdistuneen tutkimuksen alkuajoista ja kehityksestä sen historian aikana. Myös bibliografian käsitettä ja siihen liittyviä olennaisia asioita esitellään yleisesti. Tämän

esittelyosion sekä tutkimusalan historiallisen kehityksen jälkeen siirrytään kertomaan neljästä bibliografiasta, joita samoista aihepiireistä on koottu selittämällä, kuinka aihepiirit sekä muut merkittävät ominaisuudet ja yksityiskohdat on niissä luokiteltu. Kyseisten kartoitusten kokoamisessa on ollut mukana toimeksiantajani Siirtolaisuusinstituutin henkilökunnan jäseniä. Empiriaosan tärkeimpänä tavoitteena on useammasta erilaisesta julkaisujen kartoittamistavasta sekä tutkijoiden ilmaisemien tutkimustarpeiden ja tilastointikäytäntöjen toteutumisesta ja kehityksestä kertominen.

2 BIBLIOGRAFIAT

2.1 Bibliografian käsite ja bibliografioiden tasot ja tyypit

Bibliografiat ovat teoslistoja tietyn aihealueen julkaisuista. Päätehtävänä bibliografialla on aina ollut tiedottaa tietyn dokumentin tai dokumenttien olemassaolosta. Varhaisemmat bibliografiat olivat pääasiassa kronologisesti järjestettyjä, eikä niiden käyttö ole aina ollut keskeisellä sijalla tiedonhaussa. (Forsman 1985, 22.) Bibliografioita koottaessa on tehtävä selkeitä rajauksia siitä, mitä teoksia niihin otetaan mukaan: näitä rajausmääritelmiä voivat olla tiettyjen vuosien sisällä ilmestyneet julkaisut, tietynlaisten tekijöiden tai tiettyjen kustantajien julkaisemat, tietyssä muodossa olevat teokset (painettu, verkkojulkaisu), tarkemmin yhteen tai muutamaan kyseisen aiheen tai tutkimusalan osa-alueeseen tai teemaan liittyvät julkaisut.

Bibliografia koostuu muustakin kuin vain dokumentaatiomuodosta. Enumeratiivinen eli systemaattinen bibliografia tarkoittaa varsinaista bibliografiatyötä, joka on käytännössä julkaisuluetteloiden laatimista. Analyttisessä bibliografiassa tutkitaan kriittisesti dokumenttien fyysisiä ominaisuuksia sekä vertaillaan samankaltaisia dokumentteja. Kuvailevan eli deskriptiivisen bibliografiatyöskentelyn tavoitteena on rekisteröidä dokumenttiin kuuluvia yksityiskohtaisia tietoja niin tarkasti, että sen löytäminen monien muiden samankaltaisten joukosta tulee helpommaksi. (Forsman 1985, 10.) Laajoihin bibliografioihin on tavallisesti koottu mahdollisimman kattavasti dokumenttiaineistoa, joka esitetään *signaalitason* informaationa. *Analyttisen tason* bibliografioissa on valittu tietyt dokumentit syvällisemmän ja perusteellisemmän käsittelyn kohteeksi. Esimerkiksi tiivistelmäinformaatioksi kutsuttu bibliografia sisältää tiivistelmiä ja käännöksiä. *Analyttis-synteettisellä tasolla* tehdyissä bibliografioissa, joita kutsutaan myös katsausinformaatioiksi on perehdytty analyttistason syvällisemmin tiettyyn tiedon- tai tieteenalaan, sen kehitykseen, suuntauksiin ja nykytilaan. (Forsman 1985, 16 - 17.)

Forsmanin (1985) mukaan bibliografialla voidaan tarkoittaa useita eri asioita, esimerkiksi bibliografista taitoa ts. toimintaa, johon kuuluu bibliografioiden laatimista,

työn tulosta tai tuotetta eli bibliografista luetteloa, joka voi esiintyä julkaisuna tai jossain eksoottisemmassa muodossa olevana tietotuotteena tai bibliografioita tutkivaa tiedettä erilaisine tieteellisine menetelmineen. Bibliografiat sisältävät bibliografista informaatiota, joka kertoo meille dokumenteista. Bibliografisessa kuvailussa pyritään tiivistetysti kertomaan millainen kyseessä oleva dokumentti on sisältynsä puolesta. Bibliografinen kuvailu koostuu siis dokumenttia koskevista tiedoista.

Bibliografioita voidaan luokitella monin tavoin. Haasio (2009, 76 - 77) esittelee näitä Forsmanin (1985, 13 - 15) erottelemia luokittelutapoja. *Yhteiskunnallisen tehtävän* mukaan jaoteltuna on olemassa kansallisbibliografioita, kuten kotimainen Fennica-tietokanta, tieteiden- ja tiedonalojen erityisbibliografioita, valikoimaluetteiloita sekä kirjakauppa- ja kustannustoimen bibliografioita. *Sisältökokonaisuuden* suhteen on olemassa yleis-, erikois- ja henkilöbibliografioita, aihekohtaisia sekä alueellisia tai maakohtaisia bibliografioita.

Kronologista peittävyyttä tarkasteltaessa on Forsmanin (1985, 14) mukaan havaittavissa takautuvia bibliografioita, jotka kattavat jonain tietynä aikakautena ilmestyneet dokumentit, kuten vaikka kirjat sekä jatkuvia bibliografioita. Arvioitaessa *bibliografian syvällisyyttä* on nähtävissä useanlaisia jaotteluja, kuten bibliografisen kirjauksen taso, eli kuinka täydellisesti dokumentit on kuvailtu, tiivistelmäinformaatio, eli onko bibliografian yhteydessä esim. tiivistelmä sekä katsausinformaatio, jossa on kyse syvällisestä tasosta, eli tarkastelukohteena on esim. jokin tieteenala ja sen yksittäinen ongelma ja kehitys.

Teoksessa Savitaulusta tietokoneeseen Forsman (1985, 14) jaottelee bibliografiat niiden *Fyysisen muodon* mukaan painetussa muodossa julkaistuihin, tietokantoihin tai luettelokortistoihin. *Bibliografioiden itsenäisyyden* mukaan niitä voidaan taas jaotella itsenäisiin bibliografioihin, jotka ilmestyvät omina kokonaisuuksinaan sekä piilobibliografioihin, jotka sisältyvät esimerkiksi johonkin teokseen. Tämän opinnäytetyön voisi katsoa kuuluvan ainakin aihe- ja tieteenalakohtaisiin bibliografioihin sekä katsausinformaatioon, sillä siinä arvioidaan samalla tietystä tieteenalasta julkaistun kirjallisuuden kehittymistä. Luokittelun kriteeriksi valikoitui lopulta aihealuekohtainen luokittelu tieteenalakohtaisen sijaan.

Näiden lisäksi on olemassa bibliografioiden bibliografioita (Forsman 1985, 28) eli bibliografioita, jotka kertovat meille, mitä bibliografioita on olemassa. Niistä hyötyvät ennen kaikkea tieteenharjoittajat, kirjastonhoitajat sekä bibliografioiden laatijat. Tänä päivänä painetut bibliografiat ovat väistymässä tietokantojen tieltä, mutta painetutkin bibliografiat voivat yhä hyödyttää tiedonhankkijaa suuressakin määrin. Esimerkiksi etsittäessä jostain tietystä teemasta kirjoitettua kirjallisuutta, saattavat aihekohtaiset bibliografiat olla edelleen hyvin käyttökelpoisia joillakin aloilla. Näin on usein myös henkilöbibliografioiden kohdalla.

Teoksessa Tiedon avain ((Haasio 2009, 78) kerrotaan myös erilaisten, painetusta elektroniseen muotoon siirrettyjen viitetietokantojen olevan nykyisin keskeisimpiä bibliografisen tiedon välittäjiä. Esimerkkinä tästä on Suomen kansallisbibliografia Fennica. Myös monet tieteelliset bibliografista informaatiota sisältävät tietokannat, kuten erilaiset artikkeliviitetietokannat, ovat nykyisin syrjäyttäneet painetut bibliografiat. Cambridge Scientific Abstracts (CSA) julkaisee jatkuvasti kymmeniä tietokantoja, jotka ovat eri tieteenalojen tieteellisiä artikkeleita kuvailevia viitetietokantoja, kuten informaatiotutkimukseen keskittynyt LISA. CSA:n maksullisten tietokantojen käyttö on Suomessa mahdollista mm. yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kirjastoissa. Lajityypeistä löytyy myös suosittelaiva bibliografia, josta tuli keskeinen bibliografian muoto entisessä Neuvostoliitossa ja muissa sosialistisissa maissa, kun bibliografioita alettiin laatia vallitsevien yhteiskunnallisten näkemysten mukaisesti (Forsman 1985, 29).

2.2 Bibliometriikka ja bibliografiatutkimus

Valmiin bibliografian analysoimisessa käytetään muun muassa bibliometriisiä menetelmiä (engl. statistical bibliography), jotka ovat osa sisällönerittelyä. Bibliografiin otettuja julkaisuja voidaan arvioida niin kvantitatiivisesti kuin kvalitatiivisesti. Verrattaessa uutta bibliografiaa samasta aihepiiristä tai tutkimusalasta aiemmin ilmestyneisiin, voidaan havaita esimerkiksi, onko julkaisujen määrä kasvanut vai pienentynyt, ovatko tekijät ja julkaisijat pysyneet samoina ja ovatko jotkut heistä selkeästi aktivoituneet julkaisutoiminnassaan tai päinvastoin vähentäneet sitä, ja onko uusia tutkijoita ilmaantunut alan tutkimus-/kirjallisuuskentälle. Aktiivisuutta

mitattaessa käytetään evaluoivia bibliometrisiä menetelmiä (Laaksovirta 1988, 81). Määrän lisäksi näitä asioita voidaan arvioida laadullisesti, esimerkiksi tutkimalla, onko alan kirjallisuuden laatu parantunut, heikentynyt tai pysynyt samana, ja onko tällaista kehitystä suuntaan tai toiseen näkynyt julkaisujen tekijöiden kohdalla. Usein arviointi vaatii korkeatasoista alan koulutusta ja ammattitaitoista otetta.

Laaksovirta (1988, 77) on esitellyt teoksessaan Tutkimuksen lukeminen ja tekeminen Nicholas'n ja Ritchien (1978, 9) monipuolisesti ilmaiseman bibliometriikan määritelmän: "Yksinkertaisesti ilmaistuna bibliometriikka on tilastollinen tai kvantitatiivinen kirjallisuuden kuvaaja, kun sana kirjallisuus ymmärretään yksinkertaisesti ryhmänä dokumentteja. Bibliometriikan perusta on siinä yksinkertaisessa oivalluksessa, että kirjallisuuden määrä on kasvun ja muutoksen tilassa, joka on vaikeasti hahmotettavissa niin kirjastonhoitajille kuin informaatioalueella työskenteleville traditionaalisilla bibliografian metodeilla ja taidoilla."

Teoksessaan *Teaching bibliography, textual criticism, and book history* Hawkins (2006, 111 - 112) kertoo peruskäytäntöjä bibliografian tutkimuksesta ja dokumentoinnista. Siinä hän kertoo jo yllä mainituista ensimmäisen ja toisen asteen bibliografioiden eroista. Ensimmäisen asteen bibliografioissa (engl. primary bibliography) on eri tiedot kirjattu sellaisenaan eivätkä ne välttämättä sisällä tarkempia rajauksia tai syvempää analyysia itse julkaisuista. Toisen asteen bibliografiat (engl. secondary bibliography) voivat taas sisältää osia, jotka kokoaja on kokenut relevanteiksi tai muuten hyödyllisiksi. Ne voivat liittyä tekijään tai aiheeseen ja olla mukana yhtenä listana tai kirjojen, artikkelien tai muiden aineistokokonaisuuksien yhteydessä bibliografiassa. Molemmilla esitystavoilla on etunsa, mutta ilman kokemusta harvat kokoamistyötä tekevät ovat tietoisia näiden eroavaisuuksista.

Bibliografiatutkimuksesta on erotettavissa useita suuntauksia ottamatta lukuun kaikkein uudempaa (ennen 1980-lukua tehtyä) tutkimusta. Forsman (1985, 36 - 38) kertoo bibliografian voivan olla tutkijalle sekä apuväline että itsessään tutkimuskohde: jälkimmäisenä se antaa tietoa sen kohteena olevasta tieteenalasta ja sen kehityksestä. Bibliografiatutkimus on noudattanut kahdenlaista linjaa: dokumentaatiotutkimuksellista sekä yhteiskunnalliskulttuurista. Edellinen keskittyy bib-

liografian sisäisten kysymysten, kuten luetteloinnin, luokituksen dokumenttien historian jne. tarkasteluun, jälkimmäinen sen toimintaympäristön, ulkoisten tekijöiden merkityksen, sen tehtävän, tarpeellisuuden, organisaation ja käytön arvioimiseen. Toisaalta tutkimus voidaan jakaa myös teoreettiseen, metodologiseen ja empiiriseen tutkimukseen. Ensimmäiseen liittyvät lähinnä sen historialliset, yhteiskunnalliset, kulttuuriset, sosiaaliset ja kehitykselliset funktiot sekä konkreettiset muotoseikat. Metodologinen tutkimusote voi liittyä bibliografisen informaation tuottamiseen, levittämiseen, julkaisujen toimivuuteen, tutkimusmetodologiaan tai teoreettiseen kehittämiseen. Empiirisessä bibliografiatutkimuksessa käytetään aiheeseen tai asiayhteyteen sopivaa menetelmää, ja se suuntautuu erilaisten bibliografiajärjestelmien tutkimiseen, bibliografiatyöhön, bibliografiseen kommunikaatioon sekä yksittäisten bibliografioiden tarkasteluun.

3 SUOMALAINEN MUUTTOLIIKETUTKIMUS

3.1 Tutkimuksen lähimenneisyys ja painopistealueet

Suurin osa suomalaisesta muuttoliiketutkimuksesta on kohdistunut merkittävimpiin maastamuuton kausiin, joihin kuuluvat esimerkiksi 1800- ja 1900-luvun vaihteen amerikansiirtolaisuus ja 1960–1970 -luvun ruotsinsiirtolaisuus. Paluumuuton osalta tutkimusta on tehty 1970–1980-luvulla, 1990-luvulla tutkimukset puolestaan käsittelevät suureksi osaksi ulkomaalaisten maahanmuuttoa ja pakolaisia. Vielä tällöin ulkosuomalaisten elämäntilanteisiin ja sopeutumiseen liittyen ei ollut tehty juuri lainkaan tutkimuksia. (Korkiasaari 1992, 1.) Suomalaista siirtolaisuustutkimusta on leimannut paljolti maakohtaisuus, minkä johdosta on tutkittu luonnollisesti eniten liikehdintää ja sopeutumista muuttovoittoisimpiin maihin, kuten Ruotsiin, Yhdysvaltoihin, Kanadaan ja Australiaan. Tutkimuksen vähäisyydestä viime vuosituhannen lopulla kielii myös se, ettei muuttajien tuomaa hyötyä entisen ja nykyisen kotimaansa välillä ole kovin hyvin oivallettu.

Maahanmuuttajien sopeutumista ja etnisiä suhteita on vuosituhannen vaihteessa tutkinut muun muassa Karmela Liebkind (2000) teoksessaan *Monikulttuurinen Suomi: etniset suhteet tutkimuksen valossa*. Teoksessa kuvaillaan muun muassa akkulturaatiotutkimusta, joka keskittyy useimmiten kulttuurivähemmistön jäseniin ja heissä tapahtuviin muutoksiin. Akkulturaatiota on mitattu erilaisilla mittareilla ja tavoilla, joilla muun muassa tutkitaan vähemmistö- tai enemmistökulttuurin omaksumista, kielitaitoa tai enemmistö- ja vähemmistökielten käyttöä, kulttuuriarvoja, ystävyyssuhteiden jakautumista eri kulttuuriryhmiin jne. (Liebkind 2000, 14). Muut teoksesta ilmi tulleet tutkimusaiheet liittyivät suureksi osaksi rasismiin tai yleensä maahanmuuttajiin kohdistuneisiin asenteisiin erityisesti nuorten, opiskelijoiden ja ammattiauttajien taholta, syrjintäkokemuksiin, perhearvoihin ja identiteettiin sekä maahanmuuttajien tukemiseen käytännössä.

Suomessa virallisempaa siirtolaisuuspolitiikkaa alettiin harjoittaa varsin myöhään, mikä ilmenee siinä, ettei viranomaisien eri yhteyksissä suorittamille maasta- ja

maahanmuuttoa koskeville toimenpiteille ole missään parlamentarisessa päätän-
töelimestä hyväksytyt yleisiä ja sitovia periaatteita tai nämä toimenpiteet johdon-
mukaiseksi kokonaisuudeksi yhdistäviä määräyksiä. Siirtolaisuutta ja muuttoliikkei-
tä koskevia lakeja, asetuksia, määräyksiä sekä ohjeita on toteutettu paljolti käy-
tännönläheisesti ja tilannekohtaisesti ja vähemmän kokonaisvaltaisesti suunnitte-
lemalla tai selkeitä tavoitteita asettamalla. (Korkiasaari 1992, 18.) Kattavammat
maahanmuuttopolitiikan peruseriaatteet kirjattiin keväällä 1999 voimaan tullee-
seen kotouttamislakiin, ja niiden päälinjoiksi tavoitteiksi katsottiin maahan-
muuttajien tasa-arvon ja valinnanvapauden edistäminen, kuten käytännön tasolla
heidän oman kulttuurinsa ja kielensä säilyttäminen erilaisilla toimenpiteillä, niin että
he samalla sopeutuvat yhteiskuntaan ja onnistuvat omaksumaan tarvittavat tiedot
ja taidot uuden kotimaansa arjessa selviytyäkseen (Liebkind 2000, 172).

3.2 Perustietoa Siirtolaisuusinstituutin toiminnasta

Siirtolaisuusinstituutti perustettiin Turkuun vuonna 1974, ja se on ainoa sekä
muuttoliikkeiden tutkimiseen että dokumentoimiseen erikoistunut laitos Suomessa
(Siirtolaisuusinstituutti, 2014). Instituutin sivutoimipisteitä ovat Seinäjoella sijaitse-
va Pohjanmaan muuttoliikkeisiin erikoistunut Pohjanmaan aluekeskus sekä Kruu-
nupyyssä sijaitseva ruotsinkieliseen Suomeen keskittynyt yksikkö, Centret för
Svenskfinland. Siirtolaisuusinstituutti kerää ja tallentaa muuttoliikkeisiin ja etnisiin
kysymyksiin liittyvää aineistoa, suorittaa ja edistää muuttoliikkeitä ja etnisiä kysy-
myksiä koskevaa tutkimusta, julkaisee alan tieteellisiä tutkimuksia, artikkeleita ja
muita julkaisuja, kehittää ja harjoittaa tehtäväalueeseen liittyvää kotimaista ja kan-
sainvälistä yhteistyötä eri yhteisöjen kanssa sekä ylläpitää muuttoliikkeisiin liittyvää
tietopalvelua. Muuttoliike- ja etnisyyskysymysten tutkimisen lisäksi Siirtolaisuusins-
tituutissa pyritään parantamaan tutkimuksen edellytyksiä sekä edistämään alan
yhteistyötä muun muassa seminaareja ja kongresseja järjestämällä.

Siirtolaisuusinstituutin tarjoamiin tietopalveluihin kuuluvat verkkosivustolta löydet-
tävät verkkojulkaisu-, artikkeli-, tilasto, valokuva- sekä muiden aineistojen kokoel-
mat, mahdollisuus kirjastohakuun PrettyLibin online -tietokannan kautta sekä siir-
tolaisuusrekisteri, josta asiakas voi etsiä tietoa esimerkiksi muuttaneista suku-

laisistaan. Asiakas voi kääntyä myös sukututkijan puoleen halutessaan selvittää tietoa omista juuristaan. Julkaisutarjonta kattaa niin instituutissa kuin muuallakin tehtyjä siirtolaisuutta, maassamuuttoa ja etnisiä kysymyksiä käsitteleviä tutkimuksia, muistelmia ja kaunokirjallisia teoksia, joista osa on ladattavissa verkkoversioina. Vanhoihin historiallisiin aihepiireihin liittyviä julkaisuja tavataan digitoida sekä neljä kertaa vuodessa julkaistaan Siirtolaisuus-lehteä. Painettuja julkaisuja on mahdollista tilata verkkokaupasta.

Instituutin kirjaston kokoelma kattaa kirjojen ohella ulkosuomalaisten eri puolilla maailmaa julkaisemia lehtiä, siirtolaisuutta tai muuttoliikkeitä yleensä käsitteleviä kausijulkaisuja sekä runsaasti pienpainatteita. Kirjastossa on myös ulkosuomalaisten kirjoittamaa kaunokirjallisuutta ja sukututkimusjulkaisuja. Maahanmuutto on ollut yleisin aihe uusimman julkaisutarjonnan osalta. Kirjasto on kaikille avoin, ja apua tiedonhakuun voi pyytää informaattikolta. Myös kaukolainaus suoraa asiakkaan kotiin sekä jäljenteiden tilaus paperiversio- tai sähköpostilähetyksen kautta on mahdollista.

3.3 Siirtolaisuusinstituutin ja etnisten suhteiden neuvottelukunnan toimesta laadittujen muuttoliike- ja etnisyyssibliografioiden merkittävimmät luokittelut

Koivukankaan ja Toivosen kokoamassa Suomen siirtolaisuuden ja maassamuuton bibliografiassa (Koivukangas & Toivonen 1978) itse bibliografia on luokiteltu varsin tarkasti ja monipuolisesti: esimerkiksi siirtolaisuuden lähtöalueiden, yleisimpien muuton kohteina olleiden maiden tai maanosien mukaan, joista on eritelty Ruotsi sekä muut Pohjoismaat, Pohjois-Amerikasta Yhdysvallat ja Kanada, Keski- ja Etelä-Amerikka ovat omana kokonaisuutenaan, samoin Australia ja Uusi-Seelanti. Luokittelua on suoritettu myös erilaisten muuttoliiketyyppien mukaan, joita ovat paluusiirtolaisuus, ulkomaalaiset Suomessa, Karjalan siirtoväki sekä maan sisäinen muuttoliike. Lopussa on lueteltu myös tuolloin tekeillä olleita siirtolaisuustutkimuksia. Joidenkin aihealueiden perässä on luetteloja kyseistä tutkimusta käsitelleistä sanoma- ja aikakauslehdistä sekä esim. Tilastokeskuksen muuttoliiketaulujen luettelo.

Domanderin teoksessa Siirtolaisuus- ja pakolaistutkimus Suomessa 1980–1993 (Domander 1993) on taas lueteltu julkaisuja yleisluonteisemmalla ja suurpiirteisemmällä otteella aakkosten, aihepiirien, tieteenalojen tai etnisten ryhmien mukaan. Aihepiiri ja tieteenala olivat yksiä niistä luokittelutavoista, joita suunniteltiin käytettäväksi omaan kartoitukseeni. Domander on myös tehnyt oman listansa julkaisuille, jotka eivät ole tulleet kyselyssä esille, eivät ole varsinaisia tutkimuksia tai selvityksiä tai ovat saapuneet liian myöhään kirjan taittoon nähden. Itse suunnitellin niputtavani sellaiset kuitenkin yhteen kyselyllä kerättyjen julkaisujen kanssa, ellei mukaan tule jollain merkittävällä tavalla muista julkaisuista poikkeavaa materiaalia.

Tässä bibliografiassa **tieteenaloista** olivat eniten edustettuina järjestyksessä seuraavat:

- sosiologia, sosiaalipolitiikka & valio-oppi
- antropologia, etnologia & folkloristiikka
- historia
- kasvatustiede

Aihepiireistä eniten julkaisuja käsittävät ryhmät olivat nämä:

- etniset suhteet, identiteetti & integraatio
- Pakolaisuus
- Perhe, lapset, naiset, vanhukset & muut erityisryhmät
- Koulutus
- Historialliset tutkimukset

Etnisten ryhmien osalta tutkimukset olivat kohdistuneet valtaosin seuraaviin:

- suomalaiset
- ruotsinsuomalaiset
- vietnamilaiset
- karjalaiset
- amerikansuomalaiset
- inkeriläiset

Tätä myöhemmässä bibliografiassa Maahanmuutto, pakolaisuus, siirtolaisuus ja etniset vähemmistöt 1990-luvulla (Työministeriö 1999) **Maahanmuuttoa** käsitel- leistä tutkimuksista edustetuimpia olivat tutkimusraportit, väitöskirja- sekä pro gra- du -työt. Tutkijoiden edustamista erikoisaloista eniten kannatusta olivat saaneet seuraavat:

- Etniset suhteet, identiteetti & integraatio
- Työelämä, talous & yrittäjäyys
- Koulutus
- Maahanmuutto eri maista
- Kulttuuri, monikulttuurisuus.

Tieteenaloista julkaisut lukeutuivat suurimmalta osin sosiologiaan, psykologiaan, kielitieteeseen, kasvatustieteeseen, antropologiaan, yhteiskuntatieteeseen, kult- tuurintutkimukseen sekä uskontotieteeseen. **Siirtolaisuuteen** liittyvistä tutkimus- töistä eniten olivat edustettuina väitöskirjatyö ja tutkimusraportti. Suosituin tieteen- ala oli Suomen historia, ja paljon julkaisuja oli myös sosiologian, yleisen historian, antropologian sekä folkloristiikan osalta. Tarkemmin määritellyistä erikoistu- misaloista oli tutkijoita eniten seuraavista:

- Suomalaiset kaukomailla
- Suomalaiset Euroopassa
- Etniset suhteet, identiteetti & integraatio
- Musiikki

Mainituista viimeiset kaksi pitivät sisällään saman verran tutkijoita. Kategoriassa **Etniset vähemmistöt** olivat tieteenaloista suosituimmat sosiologia, antropologia, oikeustiede, maantiede ja kansatiede ja erikoistumisaloista seuraavat:

- Kieli, kaksikielisyys,
- Etniset suhteet, identiteetti, integraatio
- Media.

Koko bibliografian osalta tieteenaloista edustetuimmat olivat siis

- Etniset suhteet, identiteetti & integraatio
- Kieli, kaksikielisyys

- Perhe, lapset, naiset, vanhukset & muut erityisryhmät.

Teoksen *Muuttoliikkeet ja etniset vähemmistöt Suomessa 1999–2004* (Työministeriö 2004) tutkimuskartoituksessa todettiin selkeästi eniten harjoitetuiksi **tutkimuskohteiksi** seuraavat:

- Maahanmuutto, maahanmuuttajat
- Maastamuutto, maastamuuttajat, siirtolaiset
- Etnisyys, monikulttuurisuus, kieli

Tarkemmista tutkimusalueista muutamat merkittävimmistä olivat

- Sopeutuminen, akkulturaatio, identiteetti, integroituminen
- Historia (siirtolaisuus, ulkosuomalaiset, maahanmuuttajat)
- Etniset suhteet, rasismi, syrjintä yms.

Ensimmäiseen luetelluista tutkimuksen alueista sisältyi yli puolet enemmän julkaisutoimintaa kuin muihin alueisiin, muutamiin verrattuna jopa lähes kaksinkertaisesti. Suurimmat kohderyhmät puolestaan olivat Ulkomaalaiset, maahanmuuttajat sekä Suomalaiset siirtolaiset, ulkosuomalaiset. Kolmanneksi suurin tutkimusten ryhmä oli sellainen, johon ei ollut määriteltävissä tai oli hankala määritellä erityistä kohderyhmää ja neljänneksi suurin ryhmä käsitteli Suomalaisia Suomessa (esim. maassamuuttajat, suomalaisten asenteet). Väitöskirja, pro gradu, muu tutkimus sekä muu toimeen liittyvä tutkimus olivat eniten kannatusta saaneet tutkimuksen muodot. Tutkimusta oli eniten seuraavien tieteenalojen piirissä: sosiologia, historia, kielitiede sekä psykologia.

3.4 Muuttoliikkeiden tilastoinnin historiaa Suomessa

Korkiasaari (1992, 6) esittelee teoksessaan *Siirtolaisia ja ulkosuomalaisia: Suomen siirtolaisuus ja ulkosuomalaiset 1980-luvulla Suomessa harjoitettuja muuttoliikeasioiden tilastointikäytäntöjä*. Varhaisinta suomalaisiin siirtolaisiin liittyvää tilastotietoutta on saatavilla passiluetteloista ja maahanmuuttajien matkustajaluetteloista, joita on ollut saatavilla 1860-luvulta lähtien. Virallisempaa siirtolaisuuden tilastointia alettiin harjoittaa vasta 1880-luvulla, ja se on ollut varsin puutteellista siitä syys-

tä, että läheskään kaikki eivät tuolloin ottaneet passia, ja ne, joiden passissa on lukenut kohdemaan sijasta pelkästään tieto “ulkomaille” puuttuvat tilastoista kokonaan. Matkailun lisääntyessä toisen maailmansodan jälkeen juuri siirtolaisia oli vaikea erottaa monista muista passin ottaneista, ja osalla sen ottaneista muutto on jäänyt myös toteutumatta.

Korkiasaari (1992, 7) selittää, että koska tilastointi oli perustunut nimenomaan passin ottamiseen, tilastointia ei voinut harjoittaa enää Pohjoismaihin vuonna 1954 solmitun yhteispohjoismaisen työmarkkinasopimuksen ja samaan aikaan tapahtuneen passi- ja työlupapakon poistumisen myötä. Itse muuttopäivän ja muuttajan kohdemaassa suorittaman virallisen rekisteröinnin välillä on saattanut kulua pitkiäkin aikoja. Tietoa suomalaismuuttajista on kuitenkin saatavilla muista Pohjoismaista 1950–1960 -lukujen osalta. Muihin maihin muuttaneista on ennen vuotta 1980 julkaistu Suomessa vain maanosakohtaisia passitilastoja. Ulkomaisia tilastoja, joihin suomalaiset sisältyvät omana ryhmänään on saatavissa vain muutamista maista.

Ennen vuotta 1983 ei ollut ilmoituspakkoa viranomaisille muutettaessa Pohjoismaiden ulkopuolelle (Korkiasaari 1992, 7), minkä vuoksi tilastointi myös sen osalta jäi puutteelliseksi. Ilmoittamisen tultua pakolliseksi perustuvat tiedot muuttajista ilmoittamislomakkeisiin, joita kuitenkin kaikki eivät kirjallisena tehneet. Paluumuuton tilastointi on taas ollut hyvin puutteellista, sillä henkikirjoihin perustuva muuttajien rekisteröinti on ollut epätäsmällistä ja kattanut vain osan muuttaneista ja matkustajaluetteloihin on kirjattu taas paluumuuttajien lisäksi kaikki muutkin, tilapäistekin oleskelua varten palanneet. Yksi suuri ongelma muuttoliiketilastoinnissa on ollut aina juuri se, ettei tilapäisesti maahan tulleiden ja ulkomaalaista syntyperää olevien erottaminen paluumuuttajista ole yksinkertaista, eivätkä muuttajat välttämättä itsekään ole tietoisia viipymisensä kestosta. 1990-luvulla havaittiin siis, että tilastoinnin sujumiseksi olisi syytä selvittää, missä määrin muuttajat suunnittelevat pysyvää tai pitempiaikaista maahan jäämistä.

4 OMAN TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT

4.1 Tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Työn tavoitteena oli kerätä muuttoliikkeisiin, monikulttuurisuuteen, etnisyyteen sekä etnisiin vähemmistöihin liittyviä tutkimusjulkaisuja vuosien 2005–2013 ajalta. Itse bibliografisten tietojen lisäksi tavoitteena oli saada tietoa tutkimusalan nykyisistä kehittämistarpeista sekä prioriteeteista niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla sekä vertailla näitä tarpeita ja prioriteetteja varhaisemmissa tarkastelun kohteena olleissa bibliografioissa, erityisesti vuosina 1999 sekä 2004 ilmestyneissä mainittujen kanssa. Vertailua tehtiin niin kyselyvastauksista saadun informaation kuin muulla tavoin löydetyistä julkaisuista esiin nousseiden aiheiden pohjalta. Tarkastelun kohteena olivat siis ilmaistuista tutkimustarpeista, -prioriteeteista kuin itse julkaisuista löydetyt teemat sekä muut yksityiskohdat, jotka olivat yhteneviä omien rajausmäärittelyjeni kanssa. Yhtenä sivutavoitteena oli myös saada selvää, millaisia tutkintoja, ammatillisia asemia sekä erikoistumisalueita mainittuina vuosina tutkimuksia julkaisseilla tutkijoilla on. Sellaisten asioiden raportoinnin ei kuitenkaan loppujen lopuksi katsottu olevan yhtä merkittävällä sijalla havaittujen tutkimustarpeiden täyttymisen raportoinnin kanssa.

Tutkimussuunnitelman laatimisen aikoihin kevätlukukauden 2014 aikana bibliografiaan suunniteltiin otettaviksi mukaan ainakin väitöskirjat, lisensiaatintyöt, tutkimusraportit, post-doc -tutkimukset ja ainakin joltain osin lisäksi pro gradu -tutkimukset. Keräämisvaiheen jälkeen karsittiin tarvittaessa liikaa ja epätarkoituksenmukaista eli tutkimukseni rajauksiin sopimatonta aineistoa pois, ja bibliografiaa täydenneltiin tarvittaessa, mikäli yksittäisiä täydennettäviä tuli myöhemmin joltain kautta vastaan.

Gradujen ja artikkelien mukaan ottamisessa oli vielä suunnitteluvaiheessa harkinnan varaa; alussa oli ajatuksena pyrkiä saaduista julkaisulistoista tai itsenäisesti löydetyistä pro gradu -julkaisuista erottelemaan, mitkä ovat vakavammalla otteella tehtyjä graduja eli joko itsessään laadukkaita tasoltaan tai tutkijan uralle pyrkivien tekemiä, mikäli tieto tästä olisi havaittavissa julkaisusta tai se onnistuttaisiin saa-

maan muulla tavoin selville. Näiden tietojen selville saaminen olisi kuitenkin ollut liian työlästä, ja monelta osin mahdotontakin, sillä opinnäytetöiden arvosanoja ei anneta ulkopuolisten tietoon, eikä jatkotutkimushalukkuuttakaan itse opinnäytteesä tavata mainita, vaikka tekijä olisi sitä suunnitellutkin.

Artikkelien suhteen suositeltiin myös tekemään erottelua jättämällä vähemmän tieteelliset, populaarituoppisemmät artikkelit pois lopullisesta bibliografiasta. Aineistolajeiltaan julkaisut voisivat olla sekä painettuja että elektronisia. Artikkeleja olisi mielekkäintä kerätä siis tieteellisistä lehdistä. Sellaisissa tapauksissa, joissa koko lehti liittyi aihepiireihin, esimerkiksi Siirtolaisuus-lehden ollessa kyseessä nähtiin tarkoituksenmukaiseksi poimia mukaan kaikki numerot kyseisiltä vuosilta ilman yksittäisiä artikkeleita. Myös vertaisarvio- eli referee-merkinnän ajateltiin olevan tietynlainen valtti artikkeleita valittaessa. Vertaisarviointi ei tietenkään aina anna kaikista objektiivisinta kuvaa tutkimuksesta tai muunlaisesta julkaisusta, vaikka niin voisi olettaakin, sillä esimerkiksi pienessä tutkijayhteisössä sosiaaliset tekijät, kuten halu miellyttää ystäväksi tullutta kollegaa tai halu kilpailla ja osoittaa muille etevyyttään voivat vaikuttaa vertaisarvioiden laadintaan hyvin akateemistenkin ihmisten parissa (Kärki & Kortelainen 1996, 75).

Aiheet luokiteltiin alunperin kolmeen pääkategoriaan: maahanmuutto, maastamuutto sekä maan sisäinen muuttoliike. Paluumuutto ja pakolaisuus maahan- ja maastamuuton osalta sekä aluekehitys tietynlaisena maansisäisen muuton alakategoriana olivat vielä näihin mahdollisesti lisättäviä muuttoliikekäsitteen piiriin luokituvia osa-alueita. Etnisiin vähemmistöihin sekä viime aikoina runsaasti pinnalla olleisiin etnisiin, monikulttuurisiin sekä kielellisiin identiteettikysymyksiin liittyvää tutkimusta koettiin kannattavaksi ottaa mukaan, sillä se oli ollut aiemmissakin bibliografioissa yhtenä osa-alueena. Pohdittiin, luokiteltaisiinko tutkimukset myös tarkemmin niihin kuuluviin tieteenaloihin. Tieteenalaa kysyttiin jo kyselyssä, sillä sen itsenäinen päättelyminen olisi voinut olla joissain tapauksissa haastavaa, vaikka ei todennäköisesti mahdotonta.

Valitun vuosirajauksen sisällä ilmestyneitä julkaisuja suunniteltiin etsiä muun muassa kirjastojen tietokannoista sekä lähettämällä sähköpostikyselyjä tutkijaverkos-

toille ym. organisaatioille, jotka ovat todennäköisesti julkaisseet enemmän tai vähemmän aiheeseen liittyvää tutkimuskirjallisuutta. Hakuja kaavailtiin tehtäväksi ensiksikin Siirtolaisuusinstituutin oman kirjaston tietokannasta sekä muista kirjastotietokannoista, joista arveltiin tai tiedettiin löytyvän paljon sopivanlaista aineistoa (esim. Maahanmuuttoviraston ylläpitämä Maahanmuuttokirjasto). Pohjanmaan aluekeskuksen tutkimuskirjastossa harjoitelleena oli helppoa päästä tutkimaan, millaista uutta viimeisten vuosien aikana ilmestynyttä kirjallisuutta on hankittu sekä luetteloitu.

Lisäksi alunperin suunniteltiin hakujen tekoa Frank-monihausta, jolla voitaisiin saada kaikista erilaisista Suomen kirjastoista viime aikoina ilmestynyttä muuttoliikekirjallisuutta, Melinda-tietokannasta sekä yliopistojen kotisivujen julkaisuosioista: jälkimmäisestä etsittäisiin erityisesti aiheista tehtyjä graduja. Yliopistojen julkaisujen etsiminen painottuisi kuitenkin Melindan sijasta niiden omilta kotisivuilta löytyvien tietokantojen tarjontaan, sillä Melinda on sen verran uusi tietokanta, ettei sen kattavuus välttämättä ole samaa luokkaa kuin yliopiston omissa julkaisutietokannoissa. Ohjaajalta saatiin myös selville, etteivät kaikki yliopistojen gradut löydy verkosta, joten oli mietittävä, olisiko hyvä varmistaa suoraa yliopistoilta, esimerkiksi niiden alaisista kirjastoista, onko heillä hyllyissään aihepiireihin kuuluvia pelkästään painettuja gradutöitä tai ainakin hakemalla myös kirjastojen tietokannoista. Tutkimuksia tiedettiin lisäksi voivan löytyä jossain määrin esimerkiksi Google Scholar -hakusysteemin avulla. Kaikki näistä suunnitelmista eivät toteutuneet, sillä lopulta päätettiin keskittyä suurimmaksi osaksi sellaisiin tahoihin, joiden tarjonnasta kaikki tai lähes kaikki käsittelisivät muuttoliike- ja etnisyyssaiheita ja sisältäisivät todennäköisesti tutkimusalan merkittävimpiä viimeaikaisia julkaisuja - tällöin löytäminen ja valinta helpottuisivat.

4.2 Tutkimusmenetelmät

Julkaisujen keruu- ja käsittelyprosesseissa käytettiin jo edellä mainittuja bibliometrisiä menetelmiä sekä sisällönanalyysia. Bibliometriikka on alunperin ollut määrällistä tutkimusta (Kärki & Kortelainen 1996,1), mutta sitä on kehitetty myös laadulliseen suuntaan. Se sopii ennen kaikkea juuri tutkimuskirjallisuuden analysointiin, ja

keskeisiä tutkittavia muuttujia ovat julkaisut, kirjoittajat, lähdeoteokset sekä viittaukset (Kärki & Kortelainen 1996, 8). Tässä tutkimuksessa analysointi painottui vahvasti kahteen ensimmäiseen. Kun tutkimusaineistoa ryhdytään tarkastelemaan, määritellään tietyt kriteerit sille, millaista aineistoa tarkalleen päätetään tarkastella. Bibliometriikkaa hyödyntävä tutkija voi olla kiinnostunut joko julkaisutoiminnan ja sen hallinnan ongelmista, tiedeyhteisöistä normeineen ja palkitsemisjärjestelmineen tai tieteen kasvun mittaamisesta. Näistä ensimmäisen piirissä syntyi tieteellisen kirjallisuuden sekä bibliografian matemaattis-tilastollinen tutkimus ja toisen piirissä julkaisujärjestelmien tutkimus sekä bibliometrisen aineiston käyttö. Tieteen kasvua taas mitattiin historiallisten analyysien ja julkaisutuotantoon perustuvien mallien avulla. (Kärki&Kortelainen 1996, 3.)

Bibliometriikka on Kärjen ja Kortelaisen (1996, 6 - 7) mukaan muiden julkaisuihin perustuvien analyysitapojen, kuten skientometriikan lisäksi osa informetriikan käsitettä. Bibliometriikan alalajeista viiteanalyysi jakaantuu viittaus- ja lähdeanalyysiin. Viittausanalyysissä huomiota kiinnitetään nimen mukaisesti viittausten määrään ja ominaisuuksiin sekä yhteisviittauksiin. Lähdeanalyysissä taas analysoidaan lähteiden määrää ja ominaisuuksia, tekstiviitteitä tai suoritetaan bibliografista kytkentää eli yritetään löytää erilaisia yhteyksiä tiettyyn julkaisujoukkoon kuuluvien julkaisujen välillä, yksinkertaisimmillaan niissä käytettyjen yhteisten lähteiden perusteella. Lähdeanalyysissä tutkimusaineisto kootaan yleensä lähdeluetteloista; tähän tutkimukseen kerätyn bibliografian voi ajatella edustavan sellaista. Julkaisuja kerättäessä tietokantojen ominaisuuksilla ja tutkijan valitsemilla hakulausekkeilla on väistämätön vaikutus saatavan julkaisujoukon ominaisuuksiin.

Kärjen ja Kortelaisen teoksessa (1996, 51) mainitaan, että bibliometrinen menetelmien käyttöön on mahdollista lisätä myös muiden menetelmien, kuten sisällönanalyysin käyttöä. Sisällönanalyysin lajeista aineistolähtöinen sisällönanalyysi (Tuomi & Sarajärvi 2003, 110–115) kuvaa parhaiten tapaa, jolla tutkimusprosessia suoritettiin. Teemoittelu tai tyypittely kuvaavat toisaalta myös valittua käsittelytapaa, mutta toisaalta sitä voidaan nimittää useiden aineistolähtöisen sisällönanalyysin termien avulla: näitä ovat pelkistäminen, ryhmittely, ylä- sekä alakategorioiden tai yhdistävien kategorioiden luominen. Näiden lisäksi aineistonkeruumenelmiin kuului myös kysely, josta kerrotaan seuraavassa alaluvussa sekä itse kyse-

lyprosessista vielä yksityiskohtaisemmin luvussa 5. Kyselyn tavoitteena oli tietenkin julkaisujen kerääminen, mutta yhtä tärkeänä tavoitteena oli saada vastauksia ennen kaikkea niihin kysymyksiin, joista olisi aineiston käsittelyssä eniten hyötyä.

Laadittu kysely poikkesi paljon perinteisistä lomakekyselyistä ja oikeastaan siinä oli havaittavissa jopa haastattelun - ei kuitenkaan laadulliselle tutkimukselle ominaiseksi katsotun avoimen eli syvähaastattelun piirteitä lukuun ottamatta vuorovaihtuksen mahdollisuutta (Vilkka 2005, 104). Kaikki kysymykset olivat avoimia kysymyksiä, ja sekä kyselyn laatijan että vastaajan oli mahdollista palata niihin myöhemminkin lähettämällä halutessaan lisätietoa tai -kysymyksiä sähköpostitse kokiessaan sellaisen tarpeelliseksi. Oli haastavaa etsiä juuri valitsemaani kyselymuotoa tukevaa lähdekirjallisuutta, ja löysinkin sitä vasta oivallettuani, että kysely- ja haastattelututkimuksen rajanveto on joskus häilyvä.

4.3 Tutkimus ja aineistonkeruun lähtökohdat

Julkaisuja päätettiin kerätä tutkijoille suunnatulla sähköpostikyselyllä sekä etsimällä niitä myös itsenäisesti erilaisista hakutietokannoista. Varsinaisten edellisessä alaluvussa kuvattujen tutkimusten lisäksi julkaisulistaan kerättiin myös pienessä määrin tietokirjoja sekä erilaisia selvityksiä ja tutkimusraportteja. Tietokirjojen suhteen oli mahdollisuuksien puitteissa tutkittava, kuinka tutkimukselliseen muotoon ne oli kirjoitettu, mikäli niistä löytyi enemmän tietoa tai niitä saatiin kokonaisina teoksina tarkasteltaviksi tai kyselyyn vastanneet kertoivat niistä itse. Työssä pyrittiin saamaan vastauksia siihen, millaiseen suuntaan mainittuihin aiheisiin liittyvä tutkimus on kehittynyt Suomessa viimeisen parin vuosikymmenen aikana verrattuna siihen, millaista se on ollut muutamana sitä edeltävänä vuosikymmenenä.

Tietoja, joita kyselyyn muotoilluilla kysymyksillä tavoiteltiin saatiin tutkijoiden kyselyvastauksista, joista lähes kaikki tulivat ETMU ry:n (ETMU, 2014) sähköpostilistoille lähetetyn kyselyn kautta. Valmiiksi saatettujen julkaisujen lisäksi vastaajilta tiedusteltiin perustietoja myös tekeillä tai suunnitteilla olevista tutkimuksista ja hankkeista. Edellisiin Siirtolaisuusinstituutin toimesta tehtyihin kartoituksiin oli koot-

tu lista tutkijoiden mainitsemista kansallisista ja kansainvälisistä prioriteeteista tällä tutkimuskentällä sekä havaituista tutkimustarpeista niin pitkällä kuin lyhyellä aikavälillä. Näitä kysyttiin myös kyselyssä, ja lopulta juuri niiden avulla nähtiin parhaimmaksi käsitellä kerättyä aineistoa.

Kun kaikista suunnitelluista tietokannoista oli löydetty tarpeeksi sopiviksi miellettyjä julkaisuja luotiin erilaisia kategorioita alakategorioineen ja kunkin alakategorian alle ryhmiteltiin erilaiset julkaisutyypit (ks. liite 5.). Tällainen oli siis työversio lähes valmiista bibliografiasta, ja tähän versioon julkaisuja sopiviksi katsotuille paikoille liitettäessä tehtiin vasta suurin osa karsinnasta, kun ensin oli heppoisemmin perustein kopioitu bibliografisia tietoja eri tietokantojen mukaan nimettyihin tiedostoihin. Mikäli julkaisuja löydettiin verkkoversioina, lähteet kirjattiin ylös ja lisättiin asia-/avainsanat, mikäli sellaiset oli mainittu tutkimuksessa tai viitteessä. Suuressa osassa julkaisuja asiasanoja olikin mukana lukuun ottamatta kyselyvastauksissa lähetettyjä, joihin vastaajat eivät tietenkään olleet sellaisia suoraan merkinneet, mutta mikäli joitain lähetetyistä julkaisuista löytyi muutakin kautta jostain tietokannasta tai verkkoversioina, saattoi samalla asiasanoituksia löytää. Maahanmuutto-kirjaston kokoelmassa asiasanat esiintyvät vain englanniksi, minkä ei kuitenkaan koettu aiheuttavan paljoa haastetta, sillä ainakin tutuimmat aihealueen termit olivat englanniksikin helppoja ja tuttuja. Joitain bibliografiaan otettuja julkaisuja oli mahdollista tarkastella kokonaisuudessaankin, mikäli ne löytyivät verkosta tai Pohjanmaan aluekeskuksen tutkimuskirjaston hyllystä ja näin saamaan niistä tarkempi ja kokonaisvaltaisempi kuva.

Kun sisällönanalyysi oli havaittu toimivaksi menetelmäksi oli tehtävä päätös siitä, mikä aineistossa erityisesti kiinnostaa ja edettävä sen mukaan (Tuomi & Sarajärvi 2003, 94). Yritettäessä keksiä sopivaa sisällönanalyyttistä tutkimistapaa pohdittiin, tutkittaisiinko myös anonymisti sitä, kuinka tutkijoiden koulutus, uratausta ym. lähtökohdat ovat vaikuttaneet siihen, millaista tutkimusta he ovat viime vuosina tehneet, esimerkiksi löytyykö samanlaisia tutkintoja ja ammatillisia asemia omaavilla yhteneväisyyksiä tutkimusaiheiden, julkaisujen laadun tai muiden ominaisuuksien suhteen, joita olisivat tutkimustarpeet, -prioriteetit, tilastokäsitykset tai hankkeet, joissa he olivat olleet mukana. Vastauksia saatiin kuitenkin melko suppeasti, ja vain vajaa tai noin puolet vastanneista olivat kirjoittaneet jotain avoimiin kysy-

myksiin julkaisujen lähettämisen lisäksi, joten kovin laajaa vertailua olisi saattanut olla haastavaa tehdä.

Mielipiteet tutkimuksen painopisteistä ja kehittämistarpeista tuntuivat kuitenkin edelleen kiinnostavilta. Tässä tutkimuksessa tutkittiin siis sitä, kuinka tutkimustarpeet ja -prioriteetit, joita on mainittu niin kyselyvastauksissa kuin edellisissä kahdessa muuttoliike- ja etnisyybibliografiassa (sitä varhaisemmissa sellaisia ei ole eritelty) ovat tulleet täytetyiksi tässä julkaisukokoelmassa. Tarkemmin ja laajemmin niitä oli eritelty 1999 valmistuneessa kartoituksessa, joten huomio painottui siihen. Tarkasteltiin myös, löytyykö aiemmin ja nyt mainittujen tutkimustarpeiden välillä paljon yhtäläisyyksiä vai ovatko havaitut tarpeet radikaalisti muuttuneet. Samaa tarkasteltiin myös tutkimuskentän tilastoista ja näitä laativista organisaatioista muodostettujen käsitysten kohdalla. Työn loppupuolella kerrotaan tiivistetysti myös hankkeista, joissa vastaajat ovat olleet mukana tai joita löydettiin jotain muuta kautta. Koska monet tutkimukset olivat eri projektien piirissä syntyneitä, ei nähty tarpeelliseksi erotella erikseen sitä, kuinka tutkimustarpeet tulivat niissä täytetyiksi vaan ne niputettiin muun julkaisutoiminnan kanssa samaan. Valmistuneiden tutkimusten ja käynnissä olleiden hankkeiden tiiviin yhteen limittymisen myötä ei koettu myöskään tarpeelliseksi tehdä vertailua siitä, kuinka yhtenevää nykyinen ja menynyt hanketoiminta ovat teemoiltaan olleet.

5 BIBLIOGRAFIAN KARTUTTAMISPROSESSI

5.1 Kyselyn laatiminen

Alussa ei ollut varmaa, missä muodossa julkaisuihin liittyvää kyselyä ryhdyttäisiin lähettämään tutkijaverkostoille. Oli otettava ensin selvää, missä muodossa ja millaisilla ohjelmilla vanhemmat saman aihealueen bibliografioiden kyselyt oli laadittu. Kerrottiin, että niihin käytetyt tekniikat ovat nykyään hieman vanhahtavia, eikä samoja tapoja näin ollen olisi enää mielekästä käyttää tässä kyselyssä. Myös se, kuinka vastaukset saataisiin sopivalla tavoin tallennetuiksi olisi vanhanmallista tekniikkaa hyödynnettäessä oma kysymyksensä. Suositeltavimpana nähtiin sähköpostikyselyn lähettäminen, jossa vastausten liitteeksi pyydetäisiin julkaisuliitettä vastaajatahon julkaisuista halutuilta vuosilta. Kyselyä varten otettiin kuitenkin mallia mainituista vanhemmista lomakkeista (MEV-lomake, METU-kysely) sekä hieman myös METTI-lomakkeesta, jolla Siirtolaisuusinstituutti kerää nykyisin lähinnä tietoa valmistuneista ja tekeillä olevista tutkimusprojekteista. Saatuja tietoja käytetään alan tutkimuksesta tiedottamiseen, ja METTI-tietokannan on tarkoitus samalla hyödyttää paitsi alan tutkijoita myös tiedotusvälineitä ja yhteiskunnallisia päätöksentekijöitä. Toisin kuin tässä kyselyssä ja vanhemmissa julkaisutietoja keräävissä kyselyissä METTI-lomakkeessa ei luetella kaikkia tutkijan julkaisuja tai pyydetä lähettämään niitä erikseen sähköpostilla.

Joitain kysymyksiä säilytettiin sellaisinaan, joitain muokattiin työn tarkoitusta paremmin vastaaviksi ja monia jätettiin tarpeettomina pois. Kysymyksiin säilytettiin etusijassa tiedusteluja tutkimusten nimistä, julkaisuvuosista, tieteenaloista, joita tutkimukset edustavat sekä siitä, millainen ja minkä tasoinen tutkimus on kyseessä. Tekijöiltä kysyttiin heidän tutkinnoistaan, erikoistumisalueistaan sekä asemastaan erilaisissa organisaatioissa. Pyydettiin myös lyhyttä kertomusta heidän tähänastisesta urastaan, sillä sen arveltiin antavan myös informaatiota heidän tekemänsä tutkimuksen laadusta ja sisällöstä. Koettiin myös tarpeelliseksi saada tietoja meneillään olevista tutkimuksista sekä menneistä, nykyisistä ja mahdollisesti lähitulevaisuudessa toteutettaviksi suunnitelluista tutkimushankkeista ja -

projekteista. Varhaisempia kyselyjä mukaillen kysyttiin myös näkemyksiä alan tutkimustarpeista, kansallisista sekä kansainvälisistä prioriteeteista sekä vastaajien käsityksiä ja mielessä mahdollisesti olevia kehittämistarpeita muuttoliiketutkimuksen tilastoista.

Kyselyn vastaanottajien valintoihin tuli muutoksia prosessin edetessä. Toisella lähettämiskierroksella (joka koski siis pelkästään ETMU ry:n sähköpostitilaajia) neuvottiin vielä täsmentämään, millaisille toimijoille kysely on suunnattu, eli onko tarkoitus saada vastauksia vain organisaatioilta ja verkostoilta vai myös yksittäisiltä tutkijoilta sekä avaamaan hiukan hankkeen taustaa ja tavoitteita korostaen samalla lyhyesti kyseisen bibliografian keräämisen tärkeyttä. Edellä mainitulla listalla kerrottiin olevan 1 000 tilaaja ympäri Suomen. Lisäksi tiedusteltiin, ovatko kaikki tilaajat äidinkieleltään suomenkielisiä, ja olisiko näin ollen kannattavaa kääntää kyselyä tai antaa vastausmahdollisuus myös esim. englanniksi tai toisella kotimaisella kielellä eli ruotsiksi. Vastattiin, että tähänkin voidaan haluttaessa antaa mahdollisuus, vaikka kaikkien jäsenten oletetaan ainakin osaavan lukea hyvin suomea. Vaihtoehtoisesti kyselyn voisi lisäksi lähettää englanninkieliseen noin 50 vastaanottajaa kattavaan listaan, joista suurin osa seuraa suomenkielistäkin listaa. Näiden osalta päädyttiin jälkimmäiseen toimintatapaan.

Näiden asioiden lisäksi tiedusteltiin valmiin työn julkisuudesta, johon vastattiin siitä tulevan koulun puolesta julkinen, minkä lisäksi Siirtolaisuusinstituutti saisi valmiin julkaisulistan, joka tulee osaksi heidän tulevaa, päivitetystä bibliografista julkaisuun. Kyselyn saatteessa neuvottiin myös ilmaisemaan luottamuksellisuudesta yksittäisiä vastauksia ja vastaajia kohtaan eli yhteys- ja taustatietojen salassapidosta. Toisin sanoen valmiiseen listaan tulisivat ainoastaan bibliografiset tiedot. Mietittiin myös, olisiko hyvä antaa usean tutkimuslaitoksen tai muun tahon edustajalle mahdollisuus vastata samassa sähköpostivastauksessa, kunhan vain vastaaja merkitsisi selkeästi, mikä on kenenkin vastaus tai mielipide. Sähköpostilistojen ylläpitäjän kanssa keskustelun jälkeen todettiin yksinkertaisemmaksi olla antamatta tätä mahdollisuutta – tuleehan se jo periaatteessa annetuksi sillä, että halukkaat organisaatioedustajat vastaavat sekä koko organisaation puolesta että yksityishenkilöinä.

5.2 Kyselyn vastaanottajien määrittely

Kun kysely oli saatu hiottua sopivanlaiseksi alettiin etsiä organisaatioita, joille sitä lähetettäisiin. Tässä vaiheessa ei siis vielä osattu hahmottaa, ettei pelkkä järjestöille lähettäminen olisi paras vaihtoehto sopivan vastausmäärän saamisen kannalta, sillä vastaaminen saattaa jäädä tekemättä, mikäli ei osata päättää, kuka järjestöstä ottaisi vastaamisen vastuulle. Ensimmäisiksi kohteiksi valittiin luonnollisesti 2000-luvulla syntyneet uudet tutkijaverkostot, jotka on lueteltu julkaisussa *Muuttoliikkeet ja etniset vähemmistöt Suomessa 1999–2004* (Työministeriö 2004, 18). Näitä olivat Etnisten suhteiden ja nationalismin tutkimuskeskus CEREN, Jyväskylän yliopistossa toiminut Monikulttuurinen ohjauskeskus, Rasismin ja muukalaispelon vastainen verkosto RASMUS ry sekä Etnisten suhteiden ja kansainvälisen muuttoliikkeen tutkimuskeskuksen seura ETMU ry. Kaikki niistä eivät olleet enää toiminnassa, mutta vastaanottajaksi päätyi yksi sellainenkin, jolla ei ollut enää toimintaa, vaikka kotisivut olivat vielä olemassa (Monikulttuurinen ohjauskeskus). Tieto muiden 2000-luvulla syntyneiden verkostojen toiminnan mahdollisesta loppumisesta saatiin yksinkertaisesti kokeilemalla linkkejä niiden kotisivuihin.

Vieraillemalla joidenkin vastaanottajaorganisaatioiden sivuilla nähtiin myös listauksia tai linkkejä kotimaisista ja ulkomaisista muuttoliiketutkimuksen piiriin kuuluvista tai sitä sivuavista järjestöistä, joilta kysymistä pohdittiin lisäksi. Jossain vaiheessa sekä Siirtolaisuusinstituutista että ETMU:sta suositeltiin kyselyn muokkaamista enemmän yksittäisvastaajille sopivaksi niin, että se voitaisiin lähettää joukkosähköpostina ETMU:n jäseniksi liittyneille tutkijoille, jolloin vastausten määrää saataisiin maksimoitua. Suomen- ja englanninkielinen kysely lähetettiin ETMU ry:n molemmilla kielillä toimiville sähköpostituslistolle ja kumpaankin lähetettiin muistutus kyselyt syksyn aikana. Tämän jälkeen ei enää koettu tarpeelliseksi lähettää uutta kyselyä vastaamatta jättäneille järjestöille.

5.3 Kyselyprosessin kulku ja siinä ilmenneet haasteet

Vastauksia saatiin 32 kappaletta, joista kaksi oli tullut englanninkielisen listan seuraajilta ja yksi vastaus oli tullut jo ensimmäisen, vähemmän hiotun tutkimusorgani-

saatioille suunnatun kyselyn lähettämisen jälkeen. Kysymykset pysyivät suhteellisen samanlaisena, mutta kyselyn johdanto muokkaantui ja täydentyi ennen ETMU:n sähköpostilistoille lähettämistä. Kaikki vastaajat eivät vastanneet kysymyksiin kovinkaan perusteellisesti, ja osa lähetti ainoastaan listan julkaisuistaan tai linkkejä sivustoille, joista niitä oli löydettävissä. Palautetta tuli kysymysten laajuudesta sekä siitä, että perusteellisempi kyselyyn vastaaminen vaikutti vievän aikaa.

Juuri tutkimustarpeet ja -prioriteetit ja joltain osin tilastotarjontaan liittyvä viimeinen kysymys vaikuttivat olleen haastavimpia kysymyksiä. Vastauksissa lähetettiin myös muun muassa tietokirjoja, joista osa oli tutkimusmuotoon tehtyjä. Myös muun muassa käännöksiä, kolumneja, asiantuntijaraportteja, katsauksia, pääkirjoituksia sekä kirja-arvioita lähetettiin - niistä mukaan valmiiseen bibliografiaan otettiin kuitenkin vain sopivimmaksi katsotut julkaisut. Jotkut jakoivat julkaisunsa tieteellisempiin ja yleistajuisempiin. Kysyttiin myös sellaista, aiotaanko ottaa mukaan radio-ohjelmia, jos sellaisiin on kyseisten teemojen tiimoilta tullut osallistuttua. Annettiin lupa lähettää sellaisiakin, jos ovat helposti lähetettävissä ja hyvin löydettävissä joko teksti- tai audiomuodossa. Koskaan ei tiedä, mikä kaikki voi hyödyttää tutkimustyötä, joten ajateltiin, että monenlaisiin asioihin kannattaa tutustua, vaikka lopulliseen työhön otettaisiinkin materiaalia rajoitetusti. Eräs tutkija sanoi pystyttäneensä erään aiheen ympärille tutkimusplatforman eli konsortion, jonka tutkimus keskittyy vain yhden aihealueen ympärille. Tämä tutkimusplatforma ei ole virallinen tutkimusyhteisö, ja siihen kuuluu monenlaisia toimijoita eri maista ja yliopistoista, jotka tekevät tutkimusta omissa aikatauluissaan yksin tai yhdessä. Tutkimusta tehdään projektiluonteisesti riippuen siitä, mistä milloinkin rahoitusta saadaan.

ETMU-kyselyyn tuli vastauksia vain yksittäisiltä tutkijoilta omista julkaisuistaan, paitsi yksi viittasi vastauksissaan myös työpaikkansa julkaisuluetteloon, joka sisältää paljon tutkimusalan julkaisuja. Huomautuksia tuli myös siitä, että monenkaan yhteisön johtajat eivät välttämättä ole tietoisia kaikista yksikössään tehtävistä tutkimustöistä. Esimerkiksi jonkin yliopiston sisällä eivät yksittäiset vastaajat voi tietää vaikkapa jokaisen tutkimusyksikön tai koulutusohjelman sisällä tehdyistä graduista tai muista tutkimuksista.

5.4 Julkaisujen itsenäinen kerääminen ja siinä ilmenneet haasteet

Julkaisujen itsenäinen etsiminen aloitettiin suunnilleen samoihin aikoihin yliopistojen julkaisutietokannoista ja Arton artikkeliviitetietokannasta. Niiden jälkeen siirryttiin etsimään niitä Siirtolaisuusinstituutin kirjaston sekä Maahanmuuttokirjaston tietokannoista. Gradu ja artikkeleja etsittäessä alettiin pohtia rajauksia tarkemmin juuri mitään löydettyä kuitenkaan pois jättämättä merkittävällä sen sijaan joitain julkaisuja epävarmoiksi mukaan otettaviksi perusteluineen. Arto-tietokantaa selatessa törmättiin paljon kirjallisuusarvioihin, joita ei otettu, sillä aina ei ole varmaa, millaisella otteella ja kuinka ammattitaitoisesti ne on kirjoitettu. Sen sijaan niistä oli mahdollista poimia alkuperäisteosten tietoja. Samoin teoksissa esiintyviin artikkeleihin törmätessä otettiin alkuperäisteosten tiedot jättämällä näkyville kuitenkin artikkelin tai kaikkien artikkeleiden nimet, jotta kyettäisiin päätelemään, kuinka suurelta osin teos lukeutuu valittujen aiheiden joukkoon. Gradu- ja artikkelietsintöihin huomattiin kulutetun valtaosan ajasta. Arton katselussa ei oltu päästy noin kahden viikon aikana paria ensimmäistä vuotta pidemmälle. Tänä aikana etsittiin tosin vähän väliä myös graduja. Noin tarkkaa ja aikaa vievää etsimistä ei nähty enää tarkoituksenmukaiseksi, sillä artikkelien ei ollut tarkoitus olla päällimmäinen asia valmistuvassa bibliografiassa. Päätettiin siis vaihtaa toimintatapaa ja silmäillä loppuista vuosista kaikkein tieteellisimmiltä vaikuttavista katsomatta yleensäkin ihan jokaista vastaan tullutta kappaletta tarkemmin, ellei se nimensä ja näkyvillä olevan lehden nimen perusteella näyttänyt aiheisiini kuulualta. Epäilysten iskiessä epävarmoja klikattiin auki ja myös asiasanat sekä muut tiedot tarkistettiin.

Työn toimeksiantajan eli Siirtolaisuusinstituutin ylläpitämän kirjaston sekä lisäksi Maahanmuuttoviraston ylläpitämän maahanmuuttokirjaston tietokantoja tutkittaessa oltiin vieläkin varovaisempia julkaisujen poisjättämisen suhteen ja tehtiin paljon merkintöjä pohdinnoista. Monet seuraavissa alaluvuissa kuvatut pohdinnanaiheet sopivat oikeastaan kaikenlaisiin kerätyistä julkaisuista ja kaikkiin tietokantoihin, joista tehtiin hakuja työtä varten. Luvuilla 5.4.2 sekä 5.4.3 kerrotaan kuitenkin, millaiset pohdinnat olivat pääosassa eri tietokannoista etsittäessä. Lopuksi tutkittiin vielä tarkemmin Pohjanmaan aluekeskuksen kartuntoja, sillä siellä käytössä oleva PrettyLib -tietokanta on nähtävissä vain paikan päällä. Sinne hankittujen julkaisujen osalta tutkittiin, mitkä olisivat sopivia bibliografiaan tarkistamalla samalla, sa-

moja nimekkeitä jo otettu mukaan joihinkin alustavista teoslistoista. Jo listoissa valmiina oleviin merkittiin luokka, josta ne löytyvät ja uusista otettiin tarvittavat tiedot ylös. Sellaisia julkaisuja, joita ei ollut jo muualta löytynyt valikoitui mukaan vain minimaalisesti, ja aluekeskuksella tutkiminen hyödytti ennen kaikkea sellaisten julkaisujen tarkastelua, joita ei verkosta löytynyt.

5.4.1 Tietokantahakujen tekniikka

Hakulausekkeiden muotoilu tietokannoista hakuja tehtäessä oli suhteellisen helppoa, mutta siinäkin ilmeni haasteita ja pohtimisen aiheita. Käytettyjä hakutermejä olivat seuraavat: muuttoliikkeet, maahanmuutto, maastamuutto, maassamuutto, paluumuutto, siirtolaisuus, monikulttuurisuus, etnisuus/etninen, identiteetti, vähemmistöt sekä pakolaisuus. Kaikkia näistä ei huomattu heti alussa käyttäen, mutta uusien termien tullessa mieleen oli hakeminen kyseisestä tietokannoista ollut joskus niin pitkällä, että olisi ollut vaivalloista aloittaa hakemista alusta useamman termin kanssa. Hakutermejä katkaistiin sopivista kohdista, jotta eri muodot tulisivat huomioiduiksi. Eräitä hakutermien kompastuskiviä olivat termit identiteetti sekä vähemmistöt, sillä ne saattoivat antaa monenlaisiin identiteetteihin liittyvää aineistoa, esimerkkinä ammatillinen identiteetti, joka ei välttämättä liity lainkaan etnisyyteen. Vähemmistöillä saatettiin saada myös esimerkiksi seksuaalivähemmistöihin liittyviä. Joissain tapauksissa julkaisun aihe voi tietysti liittyä etnisten vähemmistöjen seksuaali-identiteettiin, mutta tällaiset asiat olivat varsin helposti tarkistettavissa, mikäli nimet, asiasanat tai muut näkyvillä olevat lisätiedot viittasivat siihen suuntaan.

Välillä laitettiin vuosirajaukseen 2005–2013 ja toisinaan koettiin mielekkäämmäksi hakea kustakin vuodesta erikseen. Erityisesti haettaessa kaikilta vuosilta yhtä aikaa, oli muistettava laittaa järjestykseksi "vanhimmat ensin" tai "uusimmat ensin". Siten vuodet saatiin käytyä kronologisesti läpi ja listata niihin kuuluvat julkaisut aikajärjestykseen. Näin oli helpommin hahmotettavissa, millaista aineistoa kunkin vuoden julkaisutoiminta oli pitänyt sisällään. Kronologinen rajausta nähtiin toimivaksi myös haettaessa joka vuodelta erikseen, sillä jos hakeminen keskeytettiin hetkeksi kesken vuoden, ja tietokantasivu palautui takaisin aloitussivuille, kuten joissain

tietokannoissa saattaa käydä, oli tällöin mahdollista pysyä paremmin kärryillä siitä, missä kohdassa oltiin menossa.

5.4.2 Gradut ja artikkelit

Graduista ja artikkeleista jäi pois paljon sellaisia, jotka eivät suoraan liity muutto-
liikkeisiin, etnisyyteen tai monikulttuurisuuteen, ellei esimerkiksi asiasanoissa tai
yksittäisissä osakohteissa, mikäli niitä on ollut mainittuna ilmene niitä olleen aihe-
na mukana. Tällaisia aiheita olivat muun muassa aluekehitys, joka voi silti joissain
tapauksissa liittyä muuttoasioihin; sitä tutkivista julkaisuista jätettiinkin sellaiset,
joissa joko esimerkiksi asiasanojen, tiivistelmien, johdantojen tai sisällysluetteloi-
den perusteella sisältyi jotain aihevalintoihin tarkemmin kuuluvaa. Alueelliseen
identiteettiin liittyviä otettiin sen sijaan mukaan. Kansallisesta identiteetistä ja na-
tionalismista kertovia ei taas otettu, ellei ollut selvää, että niissä kuvataan myös
etnisiä vähemmistöä identiteettikysymyksineen tai vähemmistöjen ja valtaväestön
keskinäisiä suhteita. Kieli-identiteetti -aiheisia otettiin mukaan, mikäli niissä on ollut
kyseessä nimenomaan vähemmistökieli Suomen tai minkä tahansa muun maan
mittakaavasta.

Kansainvälisestä yhteistyöstä kertovia ei kerätty, elleivät ne jollain tavalla liittyneet
etnisyyss- ja vähemmistöasioihin. Karsittiin pois gradut sekä muut tutkimukset, jois-
sa tutkittiin jotain ilmiötä kaunokirjallisuudessa (esimerkiksi yhdessä kaunokirjalli-
sessa teoksessa, yhden kirjailijan tuotannossa tai tietyn maan kaunokirjallisuudes-
sa). Vaikka ne ovatkin tutkimuksellisia, ajateltiin tutkijoiden hyötyvän enemmän
faktoja sisältävästä tietokirjallisuudesta tai sen tarkastelusta, sillä fiktiivisellä kirjal-
lisuudella ei välttämättä ole kovin paljon vastaavuutta tosielämän ilmiöiden kanssa.

5.4.3 Siirtolaisuusinstituutti ja Maahanmuuttokirjasto

Poisjätettäviä näiden muuttoliike- ja etnisyyssaiheiseen kirjallisuuteen erikoistuneii-
den kirjastojen tarjonnan osalta olivat erityisesti muistelmia- ja elämäkertateokset,
matka-/tutkimusmatkakertomukset eli reportaasit sekä yhdestä tai muutamasta
siirtolaisesta tai muunlaisista henkilöistä kertovat henkilöhistoriat. Tällaiset voivat

joskus olla sisällöltään osittain fiktiivisiä. Turismi, johon liittyviä tutkimuksia oli jonkin verran erityisesti gradujen mutta myös muun julkaisutarjonnan joukossa on täysin eri ilmiö kuin pysyvämpi muutto, joten sellaisia oltiin väistämättä ottamatta. Sukututkimukset ajateltiin poisjätettäväksi, erityisesti mikäli eivät sisältäneet muunlaista tutkimuksellista tietoa tai sisälsivät paljon nimilistoja esimerkiksi tietyn suvun muualle muuttaneista jäsenistä, kirjeenvaihtoa tai muuta sellaista. Paikallishistoriat ja kyläkirjat tai muut kylä- tai erilaisten paikallisyhdistysten julkaisut herättivät kysymyksiä; vaikka ne voivat sisältää muuttoliiketietoutta, sellaisten ollaan huomattu näyttelevän niissä vain pientä osaa historiikin koko sisältöä katsoen. Paikallisyhdistysten pienemmissä julkaisuissa ovat muuttoliikeasiat esitetty vieläkin vähemmän tutkimuksellisessa muodossa. Sukututkimuksetkin olivat tavallisesti sukututkimusseurojen julkaisemia, jolloin tekijöinä voi usein olla harrastelijatasoisia sukututkijoita.

Juhlajulkaisut, muistokirjoitukset, puheiden ja esitelmien käsikirjoitukset sekä muun muassa väitöskirjojen esitarkastukset karsittiin joukosta myös. Konferenssi- ja seminaarijulkaisut nähtiin sen sijaan enemmän säilyttämisen arvoisiksi, muttei niitäkään lopulliseen kartoitukseen koettu kovinkaan oleellisiksi ottaa. Kirjallisuutta tieteellisistä menetelmistä yleensä ei otettu mukaan, mutta sellaisiakin tuli vastaan, joissa esiteltiin nimenomaan muuttoliikeaiheisiin liittyvään tutkimustyöhön soveltuvia menetelmiä. Pyrittiin välttämään myös poliittisesti suuntautunutta tietokirjallisuutta, sillä sellainen ei välttämättä poliittisesti värittyneenä anna täysin objektiivista tietoa tutkittavasta tai kuvatausta aiheesta tai ilmiöstä. Kartta- sekä sanakirjoja tuli myös jonkin verran vastaan – niistä jätettiin luonnollisesti ottamatta kielten sanakirjat, mutta törmättiin myös aiheisiin kiinteästi liittyviin sanastoihin, kuten Maa-hanmuuttoliittiseen sanastoon, joita jätettiin alustavaan listaan. Jos teoksessa oli ilmaistu olevan runsas kuvitus ja se näytti sen lisäksi selkeästi sisältävän lähinnä ei-tutkimuksellista tietoa, jätettiin sellaiset poimimatta. Hyvin runsas kuvitus jo itsessään ei anna teoksesta kovin tieteellistä vaikutelmaa.

Mikäli löytyi tiivistelmiä tai loppuraportteja tutkimuksista mutta myös itse tutkimusteokset löytyivät, jouduttiin miettimään, onko näitä lyhyitä raportteja tarpeellista ottaa. Tutkimushankkeiden ja -projektien loppuraportit vaikuttivat kuitenkin tärkeiltä, sillä niissä hanketoimintojen lopputulokset sekä se, kuinka tulokset vastasivat

alkuperäistavoitteita ovat todennäköisesti perusteellisesti kirjattuina. Vastaan tuli pienessä määrin tutkimuksia, joihin oli kirjattu tieto ”ei julkaistu”, mikä herätti kysymyksiä ja selvittämistarpeita esimerkiksi siitä, vaikeuttaako julkaisemattomuus niiden löytämistä. Kirjastotietokannasta löytyneenä ei sen luulisi kuitenkaan olevan ongelma. Omakustanteiden ottamisesta oli vaikea tehdä ratkaisua, mutta sellaisia päätettiin olla ottamatta, sillä niiden kohdalla olisi ollut vaikea tehdä rajausta Suomen sisällä julkaistuihin.

Jo mainitsemastani kaunokirjallisuudentutkimuksesta löytyi muutama samankaltainen näistäkin tietokannoista. Niissä oli tutkittu hieman laajemmin sekä monipuolisemmin monikulttuurista kirjallisuutta tai muun muassa kirjallisuuden ja etnisen ja kulttuurisen identiteetin välistä suhdetta siihen liittyvine tekijöineen. Siispä niiden kohdalla päästäessä silmäilemään teoksia alettiin miettiä mukaan ottamisen tärkeyttä uudelleen. Ihmisoikeuksiin yleensä tai esimerkiksi naisten oikeuksiin jossain päin maailmaa tai muunlaisiin kuin etnisiin vähemmistöihin, kuten seksuaalisiin vähemmistöihin liittyviä teoksia, joista jo mainitsin ei luonnollisesti otettu. Nämä eivät aina olleet teoksen nimen perusteella hahmotettavissa, vaan oli tutkittava tarkemmin ainakin vähintään luetelluista asiasanoista, minkälaiset vähemmistöt olivat kussakin kyseessä.

6 KARTOITUKSEN TULOKSET

6.1 Yhteenveto tutkimustarpeista ja prioriteeteista

Valmiin bibliografian julkaisuja tutkittaessa, monia niistä löydettiin verkkojulkaisui-
na. Niitä, joita ei löydetty etsittiin Pohjanmaan aluekeskuksen kirjastotietokannasta
ja lopuksi näitä löytyneitä, joita oli melko paljon poimittiin hyllystä. Lopuista päätel-
tiin pelkkien nimien ja mahdollisesti löytyneiden asiasanojen perusteella asioita
miettien, täyttävätkö ne niiden perusteella joitain tutkimustarpeista. Verkosta tai
painettuina löydetyistä luettiin vähintään tiivistelmä ja sisällysluettelo sekä enem-
män tai vähemmän silmäiltiin johdantoa ja selattiin loppu teoksesta nopeasti läpi.
Silloin kun havaittiin yhteneväisyyttä joidenkin listalla olleiden tutkimustarpeiden tai
-prioriteettien kanssa joissain teoksen luvuissa luettiin näitä lukuja hieman tar-
kemmin, jotta oltaisiin saatu selville, onko kyse samasta asiasta ja mistä siinä pe-
russanomaltaan kohdassa kyse.

Tutkimustarpeet ja prioriteetit oli Työhallinnon vuodelta 1999 olevassa bibliografi-
sessa julkaisussa jaoteltu maahanmuuttoon, siirtolaisuuteen ja etnisiin vähemmis-
töihin. Tässä tutkimuksessa käytettiin hieman erilaista, tarkempaa jaottelua (ks.
liite 5). Esimerkiksi siirtolaisuuden nähtiin kuuluvan kartoituksessa muuttoliikkeiden
alle, Suomen kannalta katsoen ensisijassa maastamuuttoon. Maahanmuutto miel-
lettiin taas muutoksi Suomeen. Nämä kriteerit pidettiin mielessä sijoiteltaessa jul-
kaisuja oikeisiin kokonaisuuksiin. Huomattiin, että esimerkiksi jotkut maahanmuu-
ton kategoriassa ilmaistut tutkimustarpeet ja -prioriteetit tulivat täytetyiksi omassa
kartoituksessani etnisten vähemmistöjen kohdalla ja päinvastoin. Asiaan vaikutti
varmasti myös se, ettei aina ollut ensisilmäyksellä selkeää, liittyykö jokin julkaisu
enemmän maahanmuuttoon vai itse muuttajiin, jotka kuuluvat samalla etnisiin se-
kä muihin vähemmistöihin. Vähemmistöjä eroteltiin etnisten lisäksi kielellisiin ja
kulttuurisiin vähemmistöihin.

6.1.1 Maahanmuuton tutkimustarpeet ja -prioriteetit

Maahanmuuton tutkimustarpeiden osalta nähtiin tässä kartoituksessani tutkitun eniten kotoutumislain vaikutusta työvoimapolitiisiin asioihin ja koulutukseen, pakolaistyöhön liittyviä kvalifikaatiovaatimuksia sekä koulutustarpeita, rasismien ehkäisyyn toteutumista, maahanmuuttajien integroitumista poliittisella ja ideologisella tasolla sekä maahanmuuttopolitiikkaa Suomen ja jossain määrin myös Euroopan/Euroopan unionin tasolla. Etnobarometri ja etnisyyteen ja asenteisiin liittyvää barometritutkimusta löytyi, samoin tutkimusta maahanmuuttajien (pakolaiset sekä muutkin muuttajat) sopeutumista sekä opinnoissa menestymisen ja kielitaidon tutkimusta.

Kotoutumis- tai kotouttamislakia oli tutkittu ennen kaikkea muuttajien itsensä näkökulmasta. Kotoutumissuunnitelmia oli pohdittu monipuolisesti, ja koulutusasioissa kielikurssien merkitys oli tärkeällä sijalla. Toivottua pitkäaikaistutkimustakin oli havaittavissa näiden aiheiden piiristä. Rasismien ehkäisyyn voi nähdä kuuluvaksi suomalaisten kansainvälisyysasenteisiin vaikuttamisen. Rasismiin liittyvää asumissegregaatiota oli tutkittu yleensä maahanmuuttajien mutta varsinkin venäläisten kohdalla. Asiantuntijuuden merkitys korostui pakolaistyön ohella myös rasismien torjunnassa, ja rasismien ja yleensä maahanmuuttovastaisuuden käsitteitä oli syvennetty. Maahanmuuttopolitiikalla oli tähdätty kokonaisvaltaiseen ja tehokkaiseen muuttajien sopeuttamiseen ja sen kehittämistä sekä kotoutumiskeskusteluihin liittyviä valtarakenteita oli analysoitu, ja erityisesti pakolaisuuteen liittyneitä lainsäädännöllisiä asioita oli paljon. Sopeutumisessa oli esillä myös jo ennen muuttoa alkava pre-akkulturaatio. Maahanmuuttajien menestystä perus- sekä jatko-opinnoissa oli tutkittu. Kielitaitotutkimukseen liittyi erityisesti sen tutkiminen, onko kielenoppimisessa huonosti menestyneillä taustalla oppimisvaikeuksia. Kielikurssien mielekkyyteen, työelämälähtöisiin kielitaitovalmiuksiin sekä oppijoiden itsearviointikykyyn oli kiinnitetty huomiota.

Tutkimusprioriteeteissa korostui edelleen muuttajien oma näkökulma kotoutumiseensa, ja heidän maastamuuttamisensa voi epäsuorasti nähdä liittyvän kotoutumisprosessin onnistumiseen. Venäläisten ja virolaisten integraatiota oli seurattu, erityisesti Suomeen avioliiton kautta muuttaneiden identiteettikäsitteitä sekä ko-

kemuksia valtaväestön asenteista heitä kohtaan. Paluumuuttotutkimusta oli tehty hyvin paljon, ja siihen kuului myös maassamuuttajien paluu kotiseudulle, yleisimmin maaseudulle. Oli tutkittu muuttajaprofiileja eli sitä, millaiset ihmiset keskimäärin muuttavat ja minne sekä aikomuksia muuton pysyvyyden tai väliaikaisuuden suhteen. Paluumuuttotutkimus kohdistui myös ekspatriaatteihin eli ajoittain ulkomaankomennukselle lähteviin ja sellaisen jälkeen palaaviin: heidän mielenterveyttään ja erilaisia heitä yhdistäviä tekijöitä oli tutkittu myös **etnisten vähemmistöjen** ja **siirtolaisuuden kategorioissa**. Suomalaisesta ulkomaalaispolitiikan historiasta oli julkaistu hyvin kattava teos. Rasistisia ilmiöitä oli tutkittu ennen kaikkea nuorten keskuudessa jopa haastatteleamalla rasistisiksi itsensä määritteleviä nuoria. Yhdeksi ratkaisuksi rasismiin ja nationalismiin ongelmiin nähtiin oman kansalaisuuden määrittelemisen jo lähtökohtaisesti monikulttuuriseksi ideologisella tasolla. Pakolaisten vastaanotto- ja sopeutumistutkimuksissa pohdittiin sitä, peilaavatko turvapaikanhakijat liikaa vanhassa kotimaassa vallinnutta kohtelua uudessa maassa tapahtuvaan, toisin sanoen millaisia luottamustekijöitä ilmeni pakolaisten ja viranomaisten välillä.

6.1.2 Siirtolaisuuden tutkimustarpeet ja -prioriteetit

Tässä osiossa oli eniten esillä suomalaisen kulttuuriperinnön merkitys ulkomaisissa yhteisöissä ja sen säilyminen erityisesti toisen ja kolmannen polven siirtolaisten keskuudessa. Tällaista tutkimusta oli toivottu niin Suomen kannalta siirtolaisvoittoisimpien alueiden eli Ruotsin ja Pohjois-Amerikan kuin vähemmän tutkittujenkin osalta. Suomalaissiirtolaisia, heidän kulttuuriperintöään ja identiteettikokemuksiin oli tutkittu Etelä-Amerikan maissa, kuten oli toivottukin sekä Australiassa. Pohjois-Amerikkaan suuntautuvassa tutkimuksessa korostuivat sinne asettuneiden suomalaisten ja suomenruotsalaisten väliset etniset suhteet. Siirtolaisista Suomen voimavarana löytyi tutkimusta: jo yllä mainittujen ekspatriaattien mutta myös pysyvämmiin muuttaneiden, erityisesti korkeasti koulutettujen työllistymisen osalta. Uusia muuttoliikemuotoja oli esillä. Oli toivottu tutkimusta siirtolaisuuden vaikutuksesta etnisyyteen: päättelin siirtolaisuuden hallinnan tutkimisen liittyvän tietyllä tavoin siihen - onhan sillä vaikutusta maan etnisyyden tilaan, millaisten muuttajien anne-

taan tulla ja jäädä ja millaisten ei. Näkyvintä tämä oli kuitenkin pakolaistutkimuksessa.

6.1.3 Etnisten vähemmistöjen tutkimustarpeet ja -prioriteetit

Monikulttuurisen käytännön toteuttaminen tietoyhteiskunnassa tuli esille työelämän kulttuurienvälisissä osaamiskartoituksissa asiantuntijuuden, oppimisprosessien sekä tiedonvälityksen toteutumisen arvioinnissa erilaisissa koulutusohjelmissa. Yksittäisemmällä tasolla oltiin huomioitu pakolaisten suhtautuminen internet-palveluihin ja niiden hyödyntäminen heidän keskuudessaan. Median antamaa kuvaa vähemmistöistä oli tutkittu, samoin heidän vaikuttamistaan yrityselämässä yritysten perustamistaholta lähtien. Jälkimmäisessä oli huomioitu transnationaalien verkostojen vaikutus yrityselämässä ja yhteiskunnassa yleensä pärjäämisen kannalta. Pitkään rinnakkain eläneitä etnisiä ryhmiä oli tutkittu; Suomessa suurimpia tällaisia ovat olleet romanit, saamelaiset sekä tataarit. Saamelaiset vähemmistökieliryhmänä ja heidän kokemansa kielellinen syrjintä oli suurimpia suomalaisvähemmistöihin kohdistuneita tutkimusaiheita. Euroopan unionin rooli vähemmistökielipolitiikassa oli myös esillä.

Etnisyyden merkityksestä ja rakentumisesta koettiin kaikkien tämän kartoituksen Vähemmistöt ja identiteetti -kategoriaan liitettyjen tavallaan kertovan, joidenkin konkreettisemmin ja joidenkin epäsuoremmin. Monikulttuurisuuden toteutumista oli tutkittu yhteiskunnallisesti arvostetuilla aloilla, kuten kulttuurin kentällä ja terveydenhuolto- sekä vanhustyössä. Jopa etnisen taustan omaavan kirjastotyöntekijän näkökulmaa oli tullut mukaan. Syvempää historiallista perspektiiviä oli myös mukana, mikä näkyi muutamien vähemmistöjen historiaan ja syrjintään paneutuneina historiallisina katsauksina. Joissain tapauksissa kyseiset vähemmistöt olivat alueen alkuperäiskansoja. Toisen muuttajasukupolven elämässä pärjäämistä ja heidän taitojensa yhteiskunnallista hyötykäyttöä oli aiheina tässäkin.

6.1.4 Myöhemmin ilmaistut tutkimustarpeet ja -prioriteetit

Vuonna 2004 julkaistussa kartoituksessa moni tutkimustarve oli ajankohtainen edelleen. Siinä tarpeita oli suppeammin, ja ne oli jaoteltu hieman eri tavoin: ensimmäisenä kokonaisuutena oli Maahanmuutto, ulkomaalaisväestö ja etniset kysymykset, toisena Maastamuutto ja ulkosuomalaiset ja kolmantena Maassamuutto. Päällimmäisiksi edellisen kartoituksen linjaa jatkaviksi tarpeiksi havaittiin etnobarometri, maahanmuuttajanuorten jatkokoulutus-, kieli-, sekä identiteettikysymykset, vakiintuneiden maahanmuuttajien vähemmistöoikeudet, ulkosuomalaisten historia vähemmän tutkittujen kohdemaiden osalta, maassamuuton tutkiminen kaupunki- ja maaseudun välillä sekä väestön ikääntymisen vaikutus kuntien palvelu- ja työvoimatarpeeseen ja sitä kautta muuttoliikkeisiin. Nämä olivat osittain runsaasti tähän mennessä tutkittuja mutta varmasti ajankohtaisia edelleen.

Omassa kyselyssä saaduista vastauksista, jotka ovat liitteenä (liite 4) näkyi olevan suomi toisena kielenä -tutkimusta ja kielellistä kotoutumista yleensä, monikulttuurisen sosiaalityön seurantaa, yllä mainittua maallemuuttoa, syrjinnän poistamiseen liittyvää tutkimusta, suomen kielen oppimista ja tukemista maahanmuuttajaperheissä (lähinnä koulu- ja päiväkotimaailmassa tutkittua), muuttaneiden näkökulmien kuulemistä sekä toisen polven integroitumista yhteiskuntaan. Vastausten sekä bibliografian tarkastelun perusteella nähtiin tarvittavan vielä syvempää syrjinnän kokemisen jälkeisten selviytymiskeinojen, eurooppalaisen viitekehyksen mukaisten opetusmenetelmien hyödyntämistä sekä vähemmistöjen välisten suhteiden tutkimista.

6.2 Tiivis hankekartoitus

Kartoitusta tehtäessä löydettiin teoksia, joissa oli esitelty useamman hankkeen kulkua ja tuloksia. Yksi sellaisista oli nimeltään Osallisena Suomessa, jota oli mahdollisuus tarkastella lähemmin painettuna versiona. Kyseinen teos esittelee usean kunnan laajuisia kuntakokeiluja, joiden tavoitteena oli hankkia käytännön kokemusta erilaisten koulutusmallien toimivuudesta sekä niiden mahdollisesta valtakunnanlaajuisesta hyödyistä. Osallisena Suomessa -hanke oli luonteeltaan mon-

ta hanketta kattava kokeilu siitä, mikä toimii ja mikä ei. Tavoitteiden ja toimenpiteiden määrittelijöinä käytettiin tässä hankekartoituksessa erilaisia maahanmuuttajia ja heidän erilaisia elämäntilanteitaan määritteleviä polkuja, joita olivat Työmarkkinoille suuntaavat maahanmuuttajat, erityistä tukea tarvitsevat maahanmuuttajat sekä lapset ja nuoret. Ensimmäiseen kuuluvat joko työttömät, joilla silti on edellytyksiä työhön tai jo Suomessa työpaikan omaavat, toisen ryhmän muodostavat mm. kotiäidit, vähemmän tai hyvin puutteellisesti koulutetut, oppimisvaikeuksiset, iäkkäät jne. lapset ja nuoret jaettiin varhaiskasvatusikäisiin, oppivelvollisiin tai oppivelvollisuusiän ylittäneisiin (Tarnanen ym. 2013, 17 - 18). Hanke oli käynnissä vuosina 2011–2013 (Tarnanen ym. 2013, 5). Muut kartoitukset, joissa oli koosteita useammasta hankkeesta liittyivät aiheiltaan kulttuuritietoisten käytäntöjen kehittämiseen, kotoutumis-, koulutus- ja työllistymisasioihin sekä maahanmuuttajanaisia ja -lapsia koskettaviin asioihin, joita kaiken kaikkiaan löytyikin kattavasti. Osallisen Suomessa -hankekoosteen lisäksi yhdenvertaisen asiakaspalvelun kehittämiseen tähtäävä hanke toimi useassa paikassa tai yhteisössä

Myös maahanmuuttoasioita ajaviin ja samalla tilastotietoutta tuottaviin organisaatioihin oli kohdistunut kehittämishankkeita, joista esimerkkinä oli Maahanmuuttohallinto sekä -virasto. Muilta osin hankkeet noudattivat tutkimustarpeiden täyttymisessä hyvin paljon samaa linjaa: mukana oli suurimpiin muuttaja- sekä pakolaisryhmiin, venäläisiin sekä somaleihin kohdistuneita hankkeita terveydenhuollon ym. palvelujärjestelmien osalta. Kotoutumisesta (erityisesti perhesiteisiin liittyvistä ja niihin liittyvistä muuttosyistä), sosiaaliohjauksesta sekä kansainvälisistä tutkintoprosesseista löytyi hanketietoutta. Lisäksi mukana oli kulttuuriperintökasvatusta ja asiantuntijoiden näkemyksistä moninaisuuden kannalta.

6.3 Tutkijoiden käsitykset muuttoliike- ja etnisyytilastoista

Tutkijoilla oli osittain hyvä käsitys tilastoista ja niitä julkaisevista organisaatioista, mutta kehitettävää nähtiin yhä paljon. Osittain kehittämistarpeet olivat samoja kuin aiemmissa kartoituksissa, joiden osalta tarkastelussa keskityttiin 2004 julkaistuun, jonka tilasto-osio oli lähestulkoon samanlainen vuonna 1999 julkaistun kanssa,

mutta väistämättä päivitetympi, sillä tilastokäytännöt varmasti muuttuvat enemmän tai vähemmän muutaman vuoden aikana.

Tilastojen saatavuuden nähtiin kehittyneen, mutta varsinkin niiden saamisessa tutkimuskäyttöön oli vielä parantamisen varaa. Monilla organisaatioilla ei myöskään tutkijoiden käsitysten mukaan ollut juuri yhteistä tilastointikoordinaatiota, joka olisi helpottanut niiden yhtenäisyyttä ja näin ollen kokonaisvaltaisempaa tilastotiedon hyödyntämistä. Aiemminkin ongelmaksi nähtiin juuri tilastotiedon vajavainen kulku organisaatioiden välillä, mikä selvästi yhä luo haasteita. Koulutustietojen puuttumisesta annettiin tarkempi esimerkki liittyen maahanmuuttajaopiskelijoiden yhteisvalintalukuihin koulutuspaikkoihin pyrittäessä. Puute muuttosyiden sekä äidinkielen ja syntymävaltion listaamisessa tilastoihin nähtiin edelleen ongelmalliseksi. Parempana luokittelukriteerinä nähtiin muuttajan kansalaisuus. Kaiken kaikkiaan tilastotiedon nähtiin vaivoin pysyvän muutosten perässä.

7 POHDINTA

Viime kevään jälkeen työhöni liittyviä suunnitelmia on muuttunut jossain määrin. Alunperin bibliografisesta luettelosta toivottiin myös koottavan tietokanta, johon olisi mahdollista luoda hakuominaisuuksia, ja näin ollen erilaisten hakujen teko tietokannasta olisi sen käyttäjälle mahdollista. Tietokantapohjaa aloin suunnitella Tietokannat-kurssin aikana keväällä 2014. Syksyn aikana kuitenkin aloimme ohjaajani kanssa punnita tietokannan merkitystä ja asemaa työni osana uudelleen, ja se jätettiin opinnäytetyön osana pois. Päädyimme toteamaan sen olleen alusta alkaen enemmän sivuosassa. Mikäli tietokanta-asiat olisivat olleet keskeisemmällä sijalla työssäni eli tutkimusote konstrukttiivinen, ja raportointi keskittynyt suurilta osin sen tekemisen ympärille, olisi asia ollut toinen. Koulutukseni ei muutenkaan anna juuri perusteita enempää valmiuksia tietokantojen tekoon, mistä syystä prosessi näyttäytyi vielä alkuaikoinaan erittäin haastavana ja pirstaleisena silmissäni. Työstäni tuli enemmän kirjallisuuskatsaus sekä arvio tietystä tutkimuskirjallisuuden lajista.

Kyselyä tehdessäni oivalsin sortuneeni siihen virheeseen, että osa kysymyksistä sisälsi useamman kysymyslauseen yhden sijaan, mikä on saattanut tehdä siitä vastaajien mielestä hieman epäselkeän (Vilkka 2005, 88). Monet kysymykset alkoivat sanoilla "Oletko", "Teetkö" jne. sisältäen myös "Mitä" tai "Miksi" -alkuisia lisäkysymyksiä, mikä on erityisesti haastatteluissa kompastuskivenä. Luulisin haastattelumaisessa kyselyssä sellaisten kuitenkin toimivan, mikäli kysymys on vain luettu huolella ja huomattu vastata joka kohtaan. Jätin siis vastaajille melko suuren vastuun haluttavien vastausten laadusta. Tarkoitukseni ei ollut tokikaan tehdä liian aikaa vievää kyselyä, vaikka tiedostin kysymyksistä tulleen kuitenkin suhteellisen laajoja. Ajattelin, että kyseisiin aiheisiin perehtyneet tutkijat osaisivat helposti ja nopeasti sanoa, esimerkiksi millaisia tutkimustarpeita ovat viime aikoina havainneet. Aina ei välttämättä kuitenkaan näin ole – vaatiihan pohdinta näin laajoista asioista aina aikaa.

Tutkimustarpeiden ja prioriteettien toteutumisen kartoittaminen oli mielenkiintoista mutta varsin haastavaa, sillä en kuitenkaan ole juuri näiden aihealueiden asiantuntija vaan omaan luonnollisesti enemmän kirjastoalan tuntemusta. Tutkijat ilmaise-

vat tutkimustarpeita varmasti ensisijassa omista erilaisista lähtökohdistaan käsin ja itseään kiinnostavista teemoista, mutta luulin ainakin pitempään tutkineiden hallitsevan jo objektiivisempaa otetta tutkimuskentän julkaisutoiminnan määrän ja laadun sekä tutkimusverkostojen toimivuuden tarkastelun suhteen. Jotkut tarpeista olivat yksinkertaisia ja helposti ymmärrettäviä, toiset taas varsin abstraktilla tasolla ilmaistuja. Vaikka olisin löytänytkin julkaisuja, jotka näyttävät täyttävän jonkin tarpeen, lähempi tarkastelu voi osoittaaakin muuta tai päinvastoin. Lähemmällä tarkastelulla sai tietysti enemmän irti aina kun siihen oli mahdollisuus. Jotkut ilmaisuista olivat pitkiä ja monisäikeisiä, joten jouduinkin kuluttamaan runsaasti aikaa tarvelistojen lukemiseen yhä uudelleen ennen kartoitukseen ryhtymistä ja vielä sen aikana sisäistääkseni niitä paremmin. Hankkeiden pohjalta tehtyjen tutkimusten luokittelu bibliografiaan omaksi osa-alueekseen oli hankalaa, sillä lähempi tarkastelu osoitti useampiin kuin luulinkaan liittyneen hankkeita. Mietin sulauttaako ne osaksi muita kategorioita, mutta pidinkin ne omalla paikallaan.

LÄHTEET

Hawking, Anne R (ed). 2006. Teaching bibliography, textual criticism, and book history. London: Pickering & Chatto

Laaksovirta, T. H. 1988. Tutkimuksen lukeminen ja tekeminen. Helsinki: kirjastopalvelu Oy

Haasio, A. 2009. Tiedon avain: opas tiedonlähteille. Helsinki: BTJ

Muuttoliikkeet ja etniset vähemmistöt Suomessa 1999-2004: tutkimukset ja tilastot. 2004. Työministeriö: Työhallinnon julkaisu nro 343. 2004. Etnisten suhteiden neuvottelukunta

Maahanmuutto, pakolaisuus, siirtolaisuus ja etniset vähemmistöt 1990-luvulla: tutkimukset ja tilastot. 1999. Työhallinnon julkaisu nro 238. Helsinki: Työministeriö: Etnisten suhteiden neuvottelukunta

Domander, M. Siirtolaisuus- ja pakolaistutkimus suomessa 1980–1993. 1993. Turku: Siirtolaisuusinstituutti

Koivukangas, O. & Toivonen, S. Suomen siirtolaisuuden ja maassamuuton bibliografia/A Bibliography on Finnish Emigration and internal migration. 1978. Turku: Siirtolaisuusinstituutti

Korkiasaari, J. 1992. Siirtolaisia ja ulkosuomalaisia: Suomen siirtolaisuus ja ulkosuomalaiset 1980-luvulla. Helsinki: Työministeriö

Liebkind, K. 2000. Monikulttuurinen Suomi: etniset suhteet tutkimuksen valossa. Helsinki: Gaudeamus

Forsman, M. 1985. Savitaulusta tietokoneeseen. Helsinki: Kirjastopalvelu

Nicholas, D. & Ritchie, M. 1978. Literature and bibliometrics. London: Clive Bingley

Kärki, Kortelainen. 1996. Johdatus bibliometriikkaan. Tampere: Informaatiotutkimuksen yhdistys

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Tuomi, J. Sarajärvi, A. 2003. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Tarnanen, M. Pöyhönen, S. Lappalainen, M. Haavisto, S (toim.). 2013. Osallisena Suomessa: kokeiluhankkeiden satoa/Delaktig i Finland: skörden från försöksprojektet. Jyväskylän yliopisto, Soveltavan kielentutkimuksen keskus. Suomen kulttuurirahasto, Svenska kulturfonden. Jyväskylä & Helsinki/Helsingfors

Siirtolaisuusinstituutti. [Verkkosivusto]. [Viitattu 13.10.2014]. Saatavilla: <http://www.migrationinstitute.fi/>

CEREN.2006[Verkkosivu].[Viitattu01.12.2014].Saatavilla: <http://sockom.helsinki.fi/ceren/suomi/index.html>

Monikulttuurinen ohjausklinikka. [Verkkosivusto]. [Viitattu01.12.2014]. Saatavilla: <http://www.jyu.fi/mclinic/>

RASMUS.2014. [Verkkosivusto]. [Viitattu01.12.2014]. Saatavilla: <http://www.rasmus.fi/content/fi/1/5/Etusivu.html>

ETMU. [Verkkosivusto]. [Viitattu01.12.2014]. Saatavilla: <http://etmu.fi/>

LIITTEET

LIITE 1 Ensimmäinen kysely tutkimusorganisaatioille

Hei!

Olen kirjasto- ja tietopalvelualan kolmannen vuoden opiskelija Seinäjoen ammattikorkeakoulusta ja teen opinnäytteenäni bibliografiaa suomalaisista muuttoliikkeisiin ja etnisiin vähemmistöihin kohdistuneista tutkimuksista. Bibliografia sekä sen pohjalta tehtävä tietokanta tulevat Siirtolaisuusinstituuttisäätiön käyttöön. Sivuan työssäni myös kyseiseen tutkimusalaan liittyneitä hankkeita ja projekteja sekä jonkin verran myös tilastotietoutta niistä. Olen kiitollinen, mikäli löydätte aikaa seuraaviin kysymyksiin vastaamiseen.

Voitte lähettää listan julkaisuistanne ja/tai vastata näihin kysymyksiin suoraa sähköpostiviestinä, erityisesti mikäli kaikki tiedustelemani asiat eivät näy julkaisulistassa. Annan mielelläni lisätietoja, jos jokin kysymykseeni tai opinnäytetyöhöni yleensä liittyvä asia erityisesti kiinnostaa tai askarruttaa.

Tässä myös opinnäytteeni ohjaajan yhteystiedot:

Pirkko Vuorela
Lehtori
SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri
Kampusranta 11
PL 412
60101 Seinäjoki
puh. [REDACTED]
s-posti: etunimi.sukunimi@seamk.fi

Ystävällisin terveisin

Heidi Ojala
puh. [REDACTED]
s-posti: etunimi.sukunimi@seamk.fi

1. Millaisia ja minkä nimisiä muuttoliike- ja etnisyystutkimuksia teiltä on ilmestynyt vuosina 2005-2013?
2. Millaisia erikoistumisalueita niillä tutkijoillanne on, jotka ovat julkaisseet yllä mainittuina vuosina aihepiiriin liittyviä tutkimuksia? Millainen koulutus/tutkinto ja uratausta heillä on? Entä millainen asema heillä on organisaatiossanne?
3. Mitä tutkimustyyppiä kukin julkaisuista edustaa (esim. väitöskirja, lisensiaatintyö, pro-gradu, tutkimusraportti, tilaustutkimus jne.)?
4. Mitä tieteenalaa nämä tutkimukset edustavat (esim. etnologia, antropologia, maantiede, sosiologia, taloustiede, kulttuurintutkimus jne.)?
5. Millaisia tutkimuksia verkostossanne on tällä hetkellä valmistumassa: ketkä niitä tekevät, mitkä ovat tutkimusten alustavat nimet, ja mitä niissä lyhyesti ilmaistaan tutkitaan?
6. Millaisia tutkimustarpeita näette muuttoliike- ja etnisyystutkimuksessa oman erikoistumisalueenne näkökulmasta?

7. Mitkä ovat mielestänne tärkeimmät alan tutkimuksen kansalliset ja kansainväliset prioriteetit nyt ja tulevaisuudessa?
8. Millaisissa muuttoliike- ja etnisyystudkimuksen piiriin kuuluvissa hankkeissa ja/tai projekteissa olette olleet verkostona mukana tai yksittäiset tutkijanne ovat olleet mukana viimeisen 8 vuoden aikana (eli vuosina 2005-2013)? Onko teillä nyt sellaisia meneillään tai suunnitteilla tulevaisuudessa?
9. Mikäli vastauksenne toiseen tai molempiin kohdan 8. kysymyksistä on kyllä, kuvailisitteko niitä lyhyesti: esim. mikä on/on ollut niiden nimi, teema, päämäärä, aikataulu, kohderyhmä, rahoittajat, mahdolliset yhteistyökumppanit?
- 10 Millainen käsitys teillä on tämän tutkimusalan tilastoista ja organisaatioista, jotka näitä tilastoja julkaisevat (esim. Tilastokeskus , Ulkomaalaisvirasto, Työministeriö): mitä hyviä ominaisuuksia ja mahdollisia kehittämistarpeita olette niiden osalta havainneet?

LIITE 2 Suomenkielinen kysely tutkijoille ja tutkimusorganisaatioille

Arvoisa tutkija!

Olen kirjasto- ja tietopalvelualan opiskelija Seinäjoen ammattikorkeakoulusta. Aloittelen neljättä opiskeluvuottani ja teen opinnäytetyönäni **bibliografiaa suomalaisista muuttoliikkeisiin ja etnisiin vähemmistöihin kohdistuneista tutkimuksista** (siis Suomessa julkaistuista, joiden ei välttämättä tarvitse käsitellä juuri Suomea). Työn alustava nimi on *Maahanmuutto, maastamuutto, maan sisäiset muuttoliikkeet ja etniset vähemmistöt Suomessa 2005-2013: tutkimuskartoitus, bibliografia ja tilastokatsaus*.

Keräämäni julkaisuluettelo sekä sen pohjalta tehtävä tietokanta tulevat Siirtolaisuusinstituutissa käyttöön osaksi heidän tulevaa bibliografista julkaisuaan. Oppilaitoksen puolesta valmiista työstä tulee myös julkinen. Sivuan työssäni myös kyseiseen tutkimusalaan liittyneitä hankkeita ja projekteja sekä jonkin verran myös tilastotietoutta niistä. Lopuksi tarkoitus tämänhetkisten suunnitelmien mukaan arvioida, kuinka alan tutkimus on kehittynyt niin määrällisesti kuin laadullisesti verrattuna aiempina vuosikymmeninä ilmestyneisiin bibliografioihin, jotka käsittelevät tämän alan julkaisuja. Työn tarkoitus on auttaa niin alan tutkijoita kuin aiheesta kiinnostuneita löytämään mahdollisimman paljon tietoa viime aikoina ilmestyneistä julkaisuista työskentelynsä tueksi.

Alla on **kaksi kyselyä**, joista toiseen voivat vastata **yksittäiset tutkijat** ja toiseen esimerkiksi **tutkimusorganisaatioiden edustajat**, mikäli vastaavat suuremman tutkijajoukon puolesta. Voit/voitte lähettää listan julkaisuistanne ja/tai vastata näihin kysymyksiin suoraan sähköpostiviestinä, erityisesti mikäli kaikki tiedustelmani asiat eivät näy julkaisulistassa. Lähettämämme julkaisuluettelot julkaistaan normaalina bibliografisena esityksenä ilman yksittäisten tutkijoiden yhteys- tai taustatietoja.

Olen kiitollinen, mikäli löydätte aikaa seuraaviin kysymyksiin vastaamiseen. Mikäli koette joihinkin kysymyksiin vastaamisen liian vaativaksi ja aikaa vieväksi voitte jättää ne tyhjiksi. Toivomuksena kuitenkin on saada mahdollisimman paljon vastauksia kaikkiin kysymyksiin. Vastauksia toivoisin lähetettävän jos vain mahdollista elo-syyskuun aikana, jolloin ehdin loppusyksystä käsitellä niitä. Myöhemminkin otan vielä vastaan.

Annan mielelläni lisätietoja, jos jokin kysymyksiini tai opinnäytetyöhöni yleensä liittyvä asia erityisesti kiinnostaa tai askarruttaa. Voitte ilmaista myös mikäli jotain muuta tärkeää mainittavaa tulee mieleen kysymykseni ulkopuolelta.

Tässä myös opinnäytteeni ohjaajan yhteystiedot:

Pirkko Vuorela
Lehtori
SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri
Kampusranta 11
PL 412
60101 Seinäjoki
puh. [REDACTED]

s-posti: etunimi.sukunimi@seamk.fi

Ystävällisin terveisin

Heidi Ojala
puh. [REDACTED]
s-posti: etunimi.sukunimi@seamk.fi

Kysely yksittäisille tutkijoille

1. Millaisia ja minkä nimisiä muuttoliike- ja etnisyystudkimuksia Sinulta on ilmestynyt vuosina 2005-2013?
2. Millainen koulutus/tutkinto ja uratausta Sinulla on? Entä millainen asema tai muita erikoistumisalueita sinulla on tutkimusorganisaatiossa, mikäli kuulut sellaiseen?
3. Mitä tutkimustyyppiä kukin julkaisuista edustaa (esim. väitöskirja, lisensiaatintyö, pro-gradu, tutkimusraportti, tilaustutkimus jne.)?
4. Mitä tieteenalaa nämä tutkimukset edustavat (esim. etnologia, antropologia, maantiede, sosiologia, taloustiede, kulttuurintutkimus jne.)?
5. Oletko tällä hetkellä tekemässä tutkimusta, joka liittyy muuttoliikkeisiin? Jos vastauksesi on kyllä, mikä on työsi alustava nimi/nimet ja mitä siinä/niissä lyhyesti ilmaistaan?
6. Millaisia tutkimustarpeita näkisit muuttoliike- ja etnisyystudkimuksen piirissä tällä hetkellä olevan oman erikoistumisalueesi näkökulmasta?
7. Mitkä ovat mielestäsi tärkeimmät alan tutkimuksen kansalliset ja kansainväliset prioriteetit nyt ja tulevaisuudessa?
8. Millaisissa muuttoliike- ja etnisyystudkimuksen piiriin kuuluvissa hankkeissa ja/tai projekteissa olet ollut mukana viimeisen 8 vuoden aikana (eli vuosina 2005-2013)? Oletko nyt tai kenties lähitulevaisuudessa mukana sellaisessa?
9. Mikäli vastauksesi toiseen tai molempiin kohdan 8. kysymyksistä on kyllä, kuvailisitko niitä lyhyesti: esim. mikä on/ollut niiden nimi, teema, päämäärä, aikataulu, kohderyhmä, rahoittajat, mahdolliset yhteistyökumppanit?
10. Millainen käsitys Sinulla on tämän tutkimusalan tilastoista ja organisaatioista, jotka näitä tilastoja julkaisevat (esim. Tilastokeskus, Ulkomaalaisvirasto, Työministeriö): mitä hyviä ominaisuuksia ja mahdollisia kehittämistarpeita olet niiden osalta havainnut?

Kysely tutkimusorganisaation edustajille

1. Millaisia ja minkä nimisiä muuttoliike- ja etnisyystudkimuksia Teiltä on ilmestynyt vuosina 2005-2013?
2. Millaisia erikoistumisalueita niillä tutkijoillanne on, jotka ovat julkaisseet yllä mainittuina vuosina aihepiiriin liittyviä tutkimuksia? Millainen koulutus/tutkinto ja uratausta heillä on? Entä millainen asema heillä on organisaatiossanne?
3. Mitä tutkimustyyppiä kukin julkaisuista edustaa (esim. väitöskirja, lisensiaatintyö, pro-gradu, tutkimusraportti, tilaustutkimus jne.)?
4. Mitä tieteenalaa nämä tutkimukset edustavat (esim. etnologia, antropologia, maantiede, sosiologia, taloustiede, kulttuurintutkimus jne.)?

5. Millaisia tutkimuksia verkostossanne on tällä hetkellä valmistumassa: ketkä niitä tekevät, mitkä ovat tutkimusten alustavat nimet, ja mitä niissä lyhyesti ilmaistaan?
6. Millaisia tutkimustarpeita näette muuttoliike- ja etnisyystudkimuksessa oman erikoistumisalueenne näkökulmasta?
7. Mitkä ovat mielestänne tärkeimmät alan tutkimuksen kansalliset ja kansainväliset prioriteetit nyt ja tulevaisuudessa?
8. Millaisissa muuttoliike- ja etnisyystudkimuksen piiriin kuuluvissa hankkeissa ja/tai projekteissa olette olleet verkostona mukana tai yksittäiset tutkijanne ovat olleet mukana viimeisen 8 vuoden aikana (eli vuosina 2005-2013)? Onko Teillä nyt sellaisia meneillään tai suunnitteilla tulevaisuudessa?
9. Mikäli vastauksenne toiseen tai molempiin kohdan 8. kysymyksistä on kyllä, kuvailisitteko niitä lyhyesti: esim. mikä on/on ollut niiden nimi, teema, päämäärä, aikataulu, kohderyhmä, rahoittajat, mahdolliset yhteistyökumppanit?
10. Millainen käsitys Teillä on tämän tutkimusalan tilastoista ja organisaatioista, jotka näitä tilastoja julkaisevat (esim. Tilastokeskus, Ulkomaalaisvirasto, Työministeriö): mitä hyviä ominaisuuksia ja mahdollisia kehittämistarpeita olette niiden osalta havainneet?

LIITE 3 Englanniksi käännetty kysely tutkijoille

Survey about migration studies published between 2005-2013

Dear researcher!

I am starting my fourth year in Seinäjoki University of Applied Sciences and studying in Library and information degree programme. **As my thesis I am collecting bibliography of studies dealing migration and ethnic minorities published in Finland**. (They don't necessarily have to handle Finland). The current name of my thesis is Immigration, emigration, internal migration and ethnic minorities in Finland in 2005-2013: research analysis, bibliography and statistics review.

The list of publications I am collecting and database based on them will be part of the future bibliography of The Institute of Migration. Also my school will publish my work. I will also touch on projects and undertakings and some amount of statistics information of mentioned subjects. According to my current plans I will estimate, how this field of research has developed both by quantitative and qualitative methods comparing to similar bibliographies published before. The purpose of this work is to help researchers and others interested in these subjects to find as much information as possible of publications published during years above for the support of their work.

I am grateful, if you will find time to respond these questions. If you find some of them too difficult or time-consuming to answer you can leave them empty. Yet my wish is to get responses to as many questions as possible. It would be nice to get responses until the middle of October.

You can send your publication list or optionally reply straight to these questions by e-mail message, especially if all information you are willing to give are not found in your list. Sent lists will be published as a normal bibliographic representation without individual researchers' contact- or background information. If you have already replied to my earlier survey written in Finnish, using Finnish or English you don't have to reply again.

I am ready to give more information, if you have something to ask about this survey or my thesis in general. You can also mention if you have something important in your mind outside my questions.

Here are also contact of supervisor of my thesis

Pirkko Vuorela
Lecturer
Seinäjoki University of Applied Sciences, School of Business and Culture
Kampusranta 11
Post box 412
60101 Seinäjoki
phone. [REDACTED]

e-mail: firstname.surname@seamk.fi

Yours sincerely

Heidi Ojala
phone. [REDACTED]
e-mail: firstname.surname@seamk.fi

1. What kind of studies dealing with migration and ethnic minorities have you done during 2005-2013 and what are their names?
2. What kind of education/degree do you have? And what kind of status or other fields of specialization do you have in research or other institution, if you belong to some?
3. What sort of publication do your studies represent (e.g. dissertation, licentiate, thesis (pro gradu), research report, research made by requisition etc.)?
4. What disciplines do these studies represent (e.g. ethnology, anthropology, geography, sociology, economy, culture research etc.)?
5. Are you doing research dealing with migration subjects currently? If your answer is Yes, what is its current name(s)/what does it tell about?
6. What kind of urges do you see in research dealing with migration and ethnic minorities by your own field of specialization, in other words should something be studied more?
7. What are most important national and/or international priorities in research of this field in your opinion now and in the future?
8. Have you been working as a part of some projects/undertakings dealing with these subjects during 2005-2013 or right now? Are you planning to work in some in near future?
9. If your answer to another or both questions in number eight is Yes, would you like to tell more about them, e.g. what is/have been their names, themes, purposes, timetables, target groups, sponsors, possible partners in cooperation?
10. What kind of view do you have on statistics of this field and organizations that publish them (for example Central Statistical Office of Finland, Office for alien affairs, Ministry of Labour): what good qualities have you noticed in them? Anything to develop?

LIITE4 Kyselyvastaukset tutkimustarpeista ja prioriteeteista sekä tilastonäkemykset

6. Millaisia tutkimustarpeita näkisit muuttoliike- ja etnisyytutkimuksen piirissä tällä hetkellä olevan oman erikoistumisalueesi näkökulmasta?

- Monikulttuurisesta sosiaalityöstä tarvitaan paljon uutta tutkimusta. Käytäntötutkimus, seurantatutkimus jne
- Tutkimuksen tulisi irrottautua valtiokeskeisestä siirtolaisuuden tarkastelusta.
- **6.-7.** Kansainvälinen muuttoliike ja paperittomat -> paperittomat lapset ja kouluvenäläisyyteen liittyvä tutkimus, Venäjä -tietouden lisääminen Suomessa, kun venäläisten määrä Suomessa kasvaa
- Selviytymiskeinot syrjinnän kokemisesta eri ikäisillä
- Osallisuuden kokemukset suomalaisessa yhteiskunnassa eri ikäisillä
- paljon lisää S2-tutkimusta, jota on toki tulossakin
- koulujen opetusratkaisujen vertailevaa tutkimusta; tähän tarvittaisiin isompi hanke, jossa isot kaupungit mukana ja Opetushallitus
- Perhesuhteiden fokusoitunut tutkimus on jäänyt yllättävän vähäiseksi, vaikka perheen merkitystä monessa tutkimuksessa sivutaan ja sivumennen mainiten korostetaan.
- Samoin luokka-aseman ja etnisyyden yhteenkietoumat ovat harvoin olleet eksplisiittisesti tutkimuskohteina, vaikkakin intersektionaalisten lähestymistapojen lisääntyminen tulee lisäämään tällaisia tarkasteluja.
- Mm. monikielisyystutkimus ja yksikielisyyden paradigman purkaminen; metodologisella saralla metodologisen nationalismien ja kansallisen lähtökohdan kritiikki ja vaihtoehtoisen katseen/lähtökohtien kehittyminen; kirjallisuuden historian ja kirjallisen kentän historian transnationaalisuuden ja ylijärjaisuuden tutkiminen
- Laillisen maahanmuuton oikeudellinen tutkimus on olematonta.
- Tieto siitä mitä keitä ovat maallemuuttajat ja maalta pois muuttajat, millaisia syitä ja motiiveja maallemuuton taustalla vaikuttaa?

- Tutkimusta sosiaalityön näkökulmasta, tutkimusta perheen näkökulmasta
- Esimerkiksi etnisten vähemmistöryhmien välisten suhteiden tutkimus.
- Toisen polven kaksikulttuuriset(?) perheet
- Study the perspective of the "receiving society" in ethnographic manner. Also, examine in more detail the stories of "successful" migrants. And studying the experience of serial migrants (people who have moved more than once).
- Suomi toisena kielenä -tutkimuksesta puuttuvat sellaiset jäsennykset, jotka auttaisivat kehittämään opetusta ja opetusmenetelmiä eurooppalaisen viitekehyksen mukaiseksi. Kenttä on moninainen ja tutkittavat henkilöt tulevat niin monenlaisista taustoista, että taustamuuttajat tekevät tuloksista monitulkintaisia. Alalta puuttuaat myös monenlaiset kielipoliittiset avaukset, sillä aihe katsotaan kenties hallinnollisen alaan kuuluvaksi, eikä niinkään kielipoliitiikan aiheeksi.
- Alueella on jo runsaasti tutkimusta eri tieteenaloilta, pienoinen haaste on opinäytteiden jälkeinen tutkimustyö.

7. Mitkä ovat mielestäsi tärkeimmät alan tutkimuksen kansalliset ja kansainväliset prioriteetit nyt ja tulevaisuudessa?

- Yhteiskunnallinen osallisuus, etniset suhteet, etnisten vähemmistöjen/maahanmuuttajien työllistyminen, palvelujen kehittämiseen tarvittava tutkimus ja kehittäminen
- Oikeuksien ja hallinnoinnin keinojen sekä eriarvoisuuden tutkiminen. Poliitiikan vaikutus siirtolaisiin
- Syrjinnän poisto eri elämänalueilla eri ikäisten maahanmuuttajien elämässä
- Sosioekonomisten ja etnisyyteen perustuvien terveyserojen vähentäminen
- Lapsiköyhyyden vähentäminen maahanmuuttajaperheissä

- Lasten suomenkielen oppimisen/osaamisen tukeminen maahanmuuttajaperheissä
 - Tarvitaan tutkimuksella perusteltuja ratkaisuja muuttajien kasvavan määrän vaatimien palvelujen järjestämiseksi. Nyt on liikaa sooloilua kunnissa ja käsittämättömän erilaista tukea OPH:n työstä huolimatta. Espoossa asiat ovat ok, mutta kamalia uutisia kuuluu pienistä kunnista, kun opetusta ei ole järjestetty.
 - Aikuisten kotoutumiskoulutuksen järjestelyjä, vaikuttavuutta ym. pitää tutkia. Siinä on todella levällään oleva ala.
- Kotoutuminen, "integraatio" ja muut vastaanottavan yhteiskunnan intresseistä käsin tehdyt tutkimukset ovat edelleen tutkimuksen valtavirtaa. Jatkossa yhden kansallisvaltion viitekehukseen sidotut tutkimukset eivät voi olla ainaakaan pääasiallinen tapa tehdä muuttoliiketutkimusta, muuttoliike kun on jo lähtökohtaisesti ilmiönä yllirajainen. Eriarvoisuuden mekanismien osoittaminen pysyy muuttoliike- ja etnisyydentutkimuksen keskeisenä prioriteettina.
- Kansallisten kirjallisuuksien sisällä, välissä tai niiden rajojen yli liikkuvien ja toimivien kirjallisuuksien tutkimus.
- Kansainvälisten standardien kehittäminen ja vakiinnuttaminen.
- Tutkia millä tavoin maahan muuttaneita voidaan tukea heidän ehdoillaan, kuulla heidän omia peruspalveluiden kehittämisehdotuksia, vaikuttaa valtaväestön asenteisiin
- Understand the reasons and consequences of migration.
- Kielellinen kotoutuminen tutkimuskohteena monitieteellisestä näkökulmasta, suomen kielen erityispiirteiden tunnistaminen kotoutumiskielenä
- Kansalliset prioriteetit: nuoren ns. toisen sukupolven integroituminen yhteiskuntaan, työelämäkysymykset eri alueilta

Kansainväliset prioriteetit: Yhdenvertaisuusasiat eri tieteenaloilla

10. Millainen käsitys Sinulla on tämän tutkimusalan tilastoista ja organisaatioista, jotka näitä tilastoja julkaisevat (esim. Tilastokeskus , Ulkomaalaisvirasto, Työministeriö): mitä hyviä ominaisuuksia ja mahdollisia kehittämistarpeita olet niiden osalta havainnut?

- Tilastotiedon kerääminen ja saatavuus on kehittynyt paljon. Teemaan liittyvät eettiset näkökohdat osin vaikeuttavat tilastollisen tiedon mahdollisuuksia, mikä on hyvin ymmärrettävää.

- Poliisin tilastot ovat käytännössä parhaat. Maahanmuuttoviraston (ei enää Uvi) tietopalvelu on uskomattoman kankeaa.

- tilastojen kehittämistarpeita meillä on paljon. Meillä ei ole sektorikohtaisia kunnollisia tilastoja ollenkaan, esimerkiksi emme enää saa maahanmuuttajaopiskelijoiden (eli vieraskielisten) yhteisvalintalukuja siis emme pysty seuraamaan heidän pääsyään koulutukseen. Vielä muutama vuosi sitten, jolloin heitä oli vähemmän tilanne oli toinen. Minulla on myös se käsitys, että mainitsemissasi laitoksilla, Tilastokeskus , Ulkomaalaisvirasto, Työministeriö - ei ole mitään keskinäistä koordinaatiota omassa tilastoinnissaan, joten esitetyt tilastot ovat enemmän tai vähemmän epäyhtenäisiä.

TK: ulkomaalaiset ja siirtolaisuus tilasto on osin vanhanaikainen kun se raportoi tietoja kansallisuuden mukaan (kannattaisi syntymävaltion tai äidinkielen mukaan enemmän) ja esim. sellaisia tietoja kuten avioerot kahden kulttuurin perheissä - tietosisällön (mitä raportoidaan) ja raportointiperusteiden (syntymämaa, äidinkieli) uudelleen arviointi tarpeen

UM.: puuttuu tilasto siitä millä perusteella kaikki suomessa asuvat ulkomaalaiset taustaiset ovat tänne jääneet - kumulatiivinen tilasto esim. humanitaarisen suojelun perusteella oleskeluluvan alun perin saaneet ja täällä edelleen asuvat, perhesyiden takia maahan alunperin muuttaneet ja täällä edelleen asuvat, työn perässä tänne alun perin muuttaneet ja täällä edelleen asuvat jne.

- hyviä tilastoja, myös Opetushallituksen tilastot jatkuvassa käytössä.

- On hyvä että on saatavilla tuoretta tilastotietoa ja esim. Tilastokeskuksen uudistus, joka teki "syntyperän" tarkastelut mahdollisiksi on hyvin tervetullut. Tilastojen lukutaitoa soisin kehitettävän suomalaisessa yhteiskunnassa ja mm. mediassa siten, että tilastojen ei kuviteltaisi kertovan "totuutta" vaan pystyttäisiin kriittisesti tarkastelemaan niitä pmissettä, jotka tilastojen kokoamisen taustalla ovat. Muuten tullaan essentialisoineeksi monet esim. etnisyudentutkimuksen kannalta keskeiset teemat.

- Olen ollut eniten tekemisissä TK:n kanssa ja he ovat vuosien varrella kehittäneet paljon tutkijapalveluitaan, mutta yleisesti ottaen aineistojen

saamisessa tutkimuskäyttöön on Suomessa edelleen kehitettävää

- Hyvä käsitys. Toisinaan tilastoja/tutkimuksia on hankala löytää, mutta sinänsä niitä on tarjolla sähköisessä muodossa kiitettävän paljon ja helposti. Yhdenmukaiset asiasanat ja tutkimus-/tilastopankki helpottaisivat ainakin kaltaisiანი satunnaisen taustatiedon etsijää.
- Liian luokittelevia tilastoja ja tutkimuksia voidaan käyttää myös arveluttaviin tarkoituksiin, miksi suhtaudun tiedon keruun lisäämiseen skeptisesti. Omat lähteeni ovat muuta kuin tilastoja, mutta sellainen käsitys minulla on, että tietoa kerätään varsin monipuolisesti.
- Siirtolaisuusinstituutissa monipuolista tietoa ja asiantuntijuutta
- Organisaatiot tuottavat hyvää ja ajantasaista tietoa laajoista otoksista, mutta integraatiotutkimus on rajoittunut liikaa enemmistö-vähemmistösuhteeseen.
- En osaa sanoa. Ehkä varhempien väestötilastojen verkkosaatavuus, koska niitäkin tarvitaan.
- Tilastot eivät pysy monien muutosten vauhdissa, on myös asioita (esim. "rotu") joiden tilastoiminen vähintäänkin hankalaa, jopa eettisesti kyseenalaista.
- Tilastokeskus works well, their online service is great!
- Tilastot, tilannekatsaukset ja ajantasaiset raportit ovat hyvä tapa koota tietoa edes jollain muotoa yleistettäväksi kokonaisuuksiksi, mutta käytännön työkaluja sentyyppinen tutkimus ei tarjoa kotoutumisen parissa toimiville henkilöille.
- Ko. instituutiot julkaisevat erittäin hyviä tilastoja ja riittävästi. Tiedon löytäminen tosin on välillä työn takana.

LIITE 5 Tutkimusbibliografia

Muuttoliikkeet ja siirtolaisuus

Maahanmuutto

Väitöskirjat, lisensiaatintyöt, post-doc -tutkimukset

Ahmad, Akhlaq. Getting a Job in Finland : The Social Networks of Immigrants from the Indian Subcontinent in the Helsinki Metropolitan Labour Market. Helsinki : Helsingin yliopisto, 2005. 154 s. Kielet: englanti, suomi

Pro gradut

Pikkarainen, Maria. Maahanmuuttajien työllistyminen ja heidän odotuksensa työelämästä Suomessa (Web Reports 8). Turku: Siirtolaisuusinstituutti, 2005. 108 s. Kielet: suomi

Pietari, Helena. Venäläisten Suomeen muutto : Lahdessa ja Turussa asuvien venäjää puhuvien nuorten muuttotilanne ja sopeutuminen. Turun yliopisto, maantieteen laitos. Turku 2006. 87 s. Kielet: suomi

Antikainen, Maire. Matkalla suomalaiseksi ja hoiva-alan ammattilaiseksi? : Venäläis- ja virolaistaustaisten naisten ja suomalaisuuden kohtaamiset kuulumista rakentamassa. Pro gradu : Helsingin yliopisto. Helsinki, 2010. 244 s. Kielet: suomi

Seppälä, Matleena. Maahanmuuttajakattojärjestöt yhteiskunnallisina vaikuttajina : järjestöjen kokemukset vaikutusmahdollisuuksistaan. Jyväskylän yliopisto: Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos, 2013. 127 s. Kielet: suomi

Abruquah, Emmanuel. Knocking the Doors: The Situation of Visible Immigrants in the Finnish Labour Market. Tampereen yliopisto: Kauppa- ja hallintotieteiden tiedekunta/ yhdyskuntatieteiden laitos, 2006. 70 s. Kielet: englanti

Muut tutkimukset

Jokisaari, Selene. Kotouttamislain merkitys kotoutumisessa maahanmuuttajan näkökulmasta (Web Reports 18). Turku: Siirtolaisuusinstituutti, 2006. 172 s. Kielet: suomi

Pehkonen, Aini. Maahanmuuttajan kotikunta. Helsinki : Kunnallisalan kehittämissäätiö, 2006. 91 s. Kielet: suomi

Perhoniemi, Riku. Jasinskaja-Lahti, Inga. Maahanmuuttajien kotoutuminen pääkaupunkiseudulla : Seurantatutkimus vuosilta 1997-2004. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia. Helsinki, 2006. 122 s. Kielet: suomi, ruotsi, englantia.

Opetushallitus. Maahanmuuttajaoppilaat ja koulutus : -tutkimus oppimistuloksista, koulutusvalinnoista ja työllistämisestä. Helsinki, 2008. 198 s. Kielet: suomi

Andersson, Roger ym. Immigration, housing and Segregation in the Nordic welfare states. Helsinki: Helsingin yliopisto, 2010. 285 s. Kielet: englantia

Maasilta, Mari (toim.). Maahanmuutto, media ja eduskuntavaalit. Tampere : Tampere University Press, 2012. 184 s. Kielet: suomi

Iivari, Juhani. Tuomittu maahanmuuttaja. Helsinki : Stakes, 2006. 166 s. Kielet: suomi

Tietokirjat

Leitzinger, Antero. Ulkomaalaiset Suomessa 1812-1972. Helsinki : East-West Books, 2008. 340 s. Kielet: suomi

Huttunen, Hannu-Pekka. Äärilä, Suvi (toim.). Avoin Suomi - kuka vastaa? : työperusteisesta maahanmuutosta. Helsinki : Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, 2010. 306 s. Kielet: suomi

Martikainen, Tuomas. Haikkola, Lotta (toim.). Maahanmuutto ja sukupolvet. Helsinki : Suomalaisen kirjallisuuden seura, 2010. 299 s. Kielet: suomi

Holopainen, Tuulikki. Establishing and doing business in Finland. Helsinki : Edita, 2006. 380 s. Kielet: suomi, englantia

Artikkelit

Joronen, Tuula. Maahanmuuttajatyö onnistunut pääkaupunkiseudulla kohtalaisen hyvin = Invandrararbetet har lyckats rätt bra i Huvudstadsregionen. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus. Sisältyy julkaisuun Kvartti 2005; (2005:3): s 41-48. Kielet: suomi, ruotsi

Ahmad, Akhlaq. Maahanmuuttajien tukeutuminen sosiaalisiin verkostoihin työllistymisessä = Beroende av sociala nätverk bland invandrare på väg in på arbetsmarknaden . Helsingin kaupungin tietokeskus. Kvartti Helsinki, 2006. s 23-31. Kielet: suomi, ruotsi

Anis, Merja. Lastensuojelutyötä maahanmuuttajaperheissä. Kasper (Suomen kasvatustieteiden tutkimuskeskuksen jäsenlehti) 3/08, s.18-22. Kielet: suomi

Sarvimäki, Matti. Maahanmuuton taloustiede - lyhyt johdatus. Julkaisussa Kansantaloudellinen aikakauskirja 3/2010. s. 253-270.

Muut julkaisut

Alitolppa-Niitamo, Anne. Fågel, Stina. Säävälä, Minna. Olemme muuttaneet - ja kotoutumme : maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki : Väestöliitto, 2013. 189 s. Kielet: suomi

Helander, Mika. Totta toinen puoli? Työperäisen maahanmuuton todelliset ja kuvitellut kipupisteet. Helsinki: Helsingin yliopisto, Svenskasocial- och kommunalhögskolan, 2011. 174 s. Kielet: suomi

Vähätalo, Kari. Maahanmuuttajat ja kantaväestö pitkäaikaistyöttöminä pääkaupunkiseudulla. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus, 2005. 140 s. Kielet: suomi

Maastamuutto

Väitöskirjat, lisensiaatintyöt, post-doc -tutkimukset

Lammervo, Tiina. Significance of cultural heritage, language and identity to second and third generation migrants : the case of Finns in Australia. Turku : Siirtolaisuusinstituutti, 2009. 180 s. Kielet: englanti

Pro gradut

Wilkman, Sirkku. Siirtolaiset Suomen voimavarana maailmalla : Suomalaisten siirtolaisuus Saksaan ja Yhdysvaltoihin 2000-luvulla (Web Reports 9). Turku: Siirtolaisuusinstituutti, 2005. 132 s. Kielet: suomi

Hottola, Petri. Penedo - Suomalaista kulttuuria Brasilian matkailussa. Matkailualan verkostoyliopiston julkaisuja. Joensuu : Joensuun yliopisto, 2006. 111 s. Kielet: suomi

Muut tutkimukset

Helander, Eila (toim). Matkalla maailmankansalaiseksi : Kirkon ulkosuomalaistyö 2000-luvun alussa. Tampere : Kirkon tutkimuskeskus, 2005. 171 s. + 3. Kielet: suomi

Heikkilä, Elli. Koikkalainen, Saara (toim.). Finns Abroad - New Forms of Mobility and Migration. Turku : Siirtolaisuusinstituutti, 2011. 224 s. Kielet: englantia.

Björklund, Krister. Suomalainen, ruotsalainen vai ruotsinsuomalainen? : Ruotsissa asuvat suomalaiset 2000-luvulla. Turku : Siirtolaisuusinstituutti, 2012. 88 s. Kielet: suomi

Tietokirjat

Engman, Max. Suureen Itään : Suomalaiset Venäjällä ja Aasiassa. Turku : Siirtolaisuusinstituutti, 2005. 512 s. Kielet: suomi

Laasonen, Pentti. Novgorodin imu : miksi ortodoksit muuttivat Käkisalmen läänistä Venäjälle 1600-luvulla?. Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2005. 171 s. Kielet: suomi

Artikkelit

Österlund-Pötzsch, Susanne. Finlandsbilden hos finlandssvenska ättlingar i Nordamerika. Julkaisussa Källan. Helsinki, 2005. s 28-33. Kielet: ruotsi

Muut julkaisut

Hallituksen ulkosuomalais-poliittinen ohjelma 2006-2011 : Selvitys ulkomaisen työvoiman hankintaan liittyvistä kanavista ja työnantajien palvelutarpeista EURES-työnvälityspalvelun kehittämiseksi. Työministeriö. Työhallinnon julkaisu. Helsinki, 2006. 62 s. Kielet: suomi, englanti, ruotsi

Maassamuutto

Väitöskirjat, lisensiaatintyöt, post-doc -tutkimukset

Luo, Guifen. The Forgotten Dimension : A Case Study of Chinese Female Rural-Urban Migrants and the Social Security System in the Context of Modernization. Turun yliopiston julkaisuja. Turku, 2005. 210 s. Kielet: englanti

Muut tutkimukset

Hirvensalo, Virpi. Tantarimäki, Sami (toim). Kohtaamispaikkana Varsinais-Suomi. Turun yliopiston maantieteen laitoksen julkaisuja. Turku, 2005. 141 s. Kielet: suomi, englanti

Lankinen, Markku. Muuttoliikkeen vaikutus Helsingin väestörakenteeseen ja veropohjaan. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia. Helsinki, 2005. 118 s. Kielet: suomi

Artikkelit

Heikkilä, Elli. Regional development and labour market dynamics in Finland. Julkaisussa Nordia Geographical Publications Yearbook 2005. Oulu, 2005. p 13-27. Kielet: englanti

Saari, Matti. Väestön keskittyminen hidastunut. Kuntapuntari. Helsinki : Tilastokeskus, 2006: 3, s. 12-16. Kielet: suomi

Aro, Timo. Valikoiva muuttoliike osana pitkän aikavälin maassamuuttokehitystä. Yhteiskuntapolitiikka-YP. Helsinki : Stakes. 72 (2007) : 4, s. 371-379. Kielet: suomi

Muut julkaisut

Korpimäki, Ulla. Zimmerbauer, Kaj. Uusia asukkaita? : Asukasmarkkinoinnin mahdollisuudet ja kehittämiskohteet Etelä-Pohjanmaalla. Seinäjoki : Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti, 2005. 59 s. Kielet: suomi

Kumpulainen, Mikko. Maailmalle menetetty vai korkoa kasvanut? Koulutetut muuttajat maaseudun kannalta. Joensuun yliopisto. Karjalan tutkimuslaitoksen raportteja. Joensuu, 2006. 134 s. Kielet: suomi

Paluumuutto

Väitöskirjat, lisensiaatintyöt, post-doc -tutkimukset

Warinowski, Anu. Maailmalle yhtenä, takaisin toisena? : Suomalaisten ekspatriaattiperheiden lapset kulttuurisissa siirtymissä. Turku : Siirtolaisuusinstituutti, 2012. 418 s. Kielet: suomi

Pro gradut

Merikallio, Jenni. KERTOMUKSIA PALUUSTA. Käytäntöyhteisöt uutena näkökulmana repatriaatiotutkimuksessa. Allto-yliopisto: markkinoinnin ja johtamisen laitos, 210. 84 s. Kielet: suomi

Kajander, Johanna. "Olen katsonut televisiota enemmän kuin olen ymmärtänyt" Paluumuuttajat ja suomalaisen median kohtaaminen. Tampereen yliopisto: Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta/ Tiedotusopin laitos, 2005. 138 s. Kielet: suomi

Ilmasti, Lotta. Ruotsinsuomen ominaispiirteitä - Näkökulmana mahdollisten paluumuuttajien kielellinen sopeutuminen ja sen tukeminen (Web Reports 16). Suomen kielen pro gradu -tutkielma, Turun yliopisto. Turku : Siirtolaisuusinstituutti, 2006. 158 s. Kielet: suomi

Muut tutkimukset

Sotaniemi, Joonas. Mattila, Markku. Olen palannut kotiseudulle jäädäkseen: Seinäjoen ja Vaasan muuttoliikkeet. Seinäjoki: Siirtolaisuusinstituutti, Pohjanmaan aluekeskus, 2013. 124 s. Kielet: suomi

Tuomi-Nikula, Outi. Haanpää, Riina. Laine, Tarja. Takaisin Suomeen? : Euroopan ulko-suomalaisien ja heidän lastensa ajatuksia Suomesta maahanmuuton kohteena. Pori : Turun yliopisto, kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelma, 2013. 202 s. Kielet: suomi

Hautaniemi, Petri. Juntunen, Marko. Sato, Mariko. Return migration and vulnerability : Case studies from Somaliland and Iraqi Kurdistan. Helsinki: Helsingin yliopisto, 2013. 133 s. Kielet: englanti

Pakolaisuus, turvapaikanhaku ja laitton maahanmuutto

Väitöskirjat, lisensiaatintyöt, post-doc -tutkimukset

Horsti, Karina: Vierauden rajat : monikulttuurisuus ja turvapaikanhakijat journalismissa. Tampere : Tampere University, 2005. 316 s. Kielet: suomi

Pirinen, Ilkka. Turvapaikanhakijoiden terveydentila : tutkimus Tampereen kaupungin ulkomaalaistoimiston terveydenhuoltoyksikössä. Tampere : Tampereen yliopisto, 2008. 259 s. Kielet: suomi

Turtiainen, Kati (2012) Possibilities of trust and recognition between refugees and authorities—Resettlement as part of durable solutions to forced migration. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto: Studies in Education, Psychology and Social Research, 2012. nro 451, 116 s. Kielet: englanti

Turtiainen, Kati. Kommunikointia uuden kynnyksellä : Luottamuksen rakentuminen kiintiöpakolaisten ja viranomaisten välillä. Jyväskylän yliopisto: Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos/ sosiaalityön lisensiaatin tutkielma. Marginalisaatiokysymysten sosiaalityön erikoisala, 2008. 38 s. Kielet: suomi

Lähteenmäki, Minna. Lapsi turvapaikanhakijana : etnografisia näkökulmia vastaanotto-keskuksen ja koulun arjesta. Helsinki : Helsingin yliopisto Käyttäytymistieteiden laitos , 2013. 213 s. Kielet: suomi

Pro gradut

Laiho, Sanna. Kivenä kengässä? : Suomen kiintiöpakolaispolitiikka. Poliittisen historian pro gradu -tutkielma, Turun yliopisto. Turku, 2008. 93 s. Kielet: suomi

Lundqvist, Katarina. Identitet okänd : om socialt arbete på grupphemmen för barn som ensamma söker asyl i Finland. Turku : Turun yliopisto, 2006. 143 s. kielet: ruotsi

Seppälä, Laura. Afgaanipakolaiset valtioiden välissä. Helsinki : Helsingin yliopisto, 2008. 113 s. Kielet: suomi

Almaspour, Aliakbar. Pakolainen tutkimusaiheena – pakolaisten määrittely tutkimuksissa. Tampereen yliopisto: Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta/ Sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos, 2005.

Tietokirjat

Leppäkorpi, Mervi. Asiaton oleskelu kielletty : tutkimusmatkalla paperittomien Suomessa. Helsinki : Into, 2011. 205 s. Kielet: suomi

Artikkelit

Nykänen, Eeva. Luvallista, luvatonta ja jotain siltä väliltä : ulkomaalaislaki ja turvapaikanhakijataustaisten maahanmuuttajien jäsenyys. Oikeus. Helsinki : Suomen demokraattiset lakimiehet Oikeus- ja yhteiskuntatieteellinen yhdistys. 37 (2008) : 3, s. 345-364. Kielet: suomi

Kuusisto-Arponen, Anna-Kaisa. Identiteettipoliittista rajankäyntiä : muistot evakko- ja sotlasten paikkatunteen rakentajina. Terra. - Helsinki : Suomen Maantieteellinen Seura. 120 (2008) : 3, s. 169-182. Kielet: suomi, englanti

Turtiainen, Kati Kertomuksia uuden kynnyksellä – Luottamuksen rakentuminen kiintiöpakolaisten ja viranomaisten välillä. Helsinki: Helsingin yliopisto, 2009. Janus 4 vol 17. s.329–345. Kielet: suomi

Muut julkaisut

Historiallinen Aikakauskirja 2006:2 (kausijulkaisu) : lapset ja sota.

Magennis, Sophie. Salmelin, Leni. Ekholm, Elina (toim.). UUSI ALKU : Käsikirja pakolaisten valinnasta, vastaanotosta ja kotoutumisesta. Helsinki: Työministeriö, 2005. 147 s. Kielet: suomi

Nopeus, tehokkuus vai oikeudenmukaisuus? : Vähemmistövaltuutetun selvitys nopeutetun turvapaikkamenettelyn oikeusturvatakeista. Helsinki : Edita ; Vähemmistövaltuutettu, 2005. 137 s. Kielet: suomi

Enoranta, Teija (toim.). Työssä turvapaikanhakijan kanssa. Helsinki : Kansalais- ja työväenopistojen liitto (KTOL), 2007. 165 s. Kielet: suomi

Parsons, Annika. Selvitys lapsen edun toteutumisesta turvapaikka- ja pakolaislapsia koskevissa päätöksissä. Helsinki : Vähemmistövaltuutettu, 2010. Kannessa: Lapsen edun toteutuminen turvapaikanhakija- ja pakolaislapsia koskevissa päätöksissä. 103 s. Kielet: suomi

Muut/sekalaiset (Muuttoliikkeet ja siirtolaisuus)

Väitöskirjat, lisensiaatintyöt, post-doc -tutkimukset

Leitzinger, Antero. Ulkomaalaispolitiikka Suomessa 1812-1972. Helsinki : East-West Books, 2008. 634 s. Kielet: suomi

Synberg, Kari. Muuttoliike Syrjä-Venäjällä - Tapaustutkimus Kirovskista, Apatiitista ja Nelidovosta. Joensuu: Itä-Suomen yliopisto/ Yhteiskuntatieteiden ja kauppätieteiden tiedekunta, 2010. 281 s. Kielet: suomi

Pro gradut

Nikula, Piia. Siirtolaisuuden hallintaa - kaikkienko hyväksi? : Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö IOM foucault'laisen hallintamentaliteetin näkökulmasta tarkasteltuna. Turun yliopisto, Valtio-opin laitos/Kansainvälisten suhteiden linja. Turku, 2006. 111 s. Kielet: suomi.

Karvinen, Anni-Mari. Maahanmuuttajien poismuutto Suomesta. Alto-yliopisto: kansantaloustieteen laitos, 2009. 89 s. Kielet: suomi

Niittylahti, Terhi. Muuttoliikkeet seutukunnittain. Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu, 2013. 78 s. Kielet: suomi

Muut tutkimukset

Sjöblom-Immala, Heli. Uutta verta maaseudulle : Kainuun ja Varsinais-Suomen maallemuuttajat ja yrittäjät. Turku: siirtolaisuusinstituutti, 2007. 160 s. Kielet: suomi

Sjöblom-Immala, Heli. Työtä, palveluja ja luonnonläheisyyttä : Maahanmuuttajien Suomen sisäiset muutot, asumistoiveet ja kotoutuminen 2000-luvulla. Turku : Siirtolaisuusinstituutti, 2012. 116 s. Kielet: suomi.

Tietokirjat

Saaritsa, Sakari. Hänninen, Kirsi. Työväki maahanmuuttajana. Helsinki : Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura, 2012. 252 s. Kielet: suomi

Martikainen, Tuomas. Saukkonen, Pasi. Säävälä, Minna (toim). Muuttajat : kansainvälinen muuttoliike ja suomalainen yhteiskunta. Helsinki : Gaudeamus, 2013. 376 s. Kielet: suomi

Artikkelit

Tanni, Katri. Siirtolaisuuspolitiikan moraalista Valkoisen Australian historian valossa. Julkaisussa: Lähde : historiatieteellinen aikakauskirja 2/2005. Joensuu : Labyrintti. Kielet: suomi

Saarela, Jan. Muuttoliiketutkimuksessa otetaan kansainvälisiä edistysaskeleita = Landslänkade registerdata i migrationsforskningen. Hyvinvointikatsaus. - Helsinki : Tilastokeskus. 2006 : 3, s. 51-56

Hinkle, Maija. Latvian-Americans in the post-Soviet era : cultural factors on return migration in oral history interviews. Julkaisussa: Elore. Joensuu : Suomen kansantietouden tutkijain seura. 13 (2006) : 1, s. 1-20. Kielet: englanti

Muut julkaisut

Kattilakoski, Mari. Maaseudun uudet toimijat : Tutkimus paluu- ja tulomuuttajien toimijuu-
desta maaseutuyhteisöissä ja kehittämisverkostoissa Keski-Pohjanmaalla. Turku : Siirto-
laisuusinstituutti, 2011. 188 s. Kielet: suomi

Liikavainio, Janne. Ulkomaalaisen käännättämisen ja maahantulokiellon perusteet sekä
rajatarkastusviranomaisen harkintavalta. Espoo : Raja- ja merivartiokoulu, 2012. 167 s.
Kielet: suomi

Vähemmistöt, identiteetti

Etniset vähemmistöt ja etninen identiteetti

Väitöskirjat, lisensiaatintyöt, post-doc -tutkimukset

Dhalmann, Hanna. Yhden uhka, toisen toive? - Somaliensa ja venäläisten asumistoiveet
etnisen segregaatiokehityksen valossa. Helsinki: Helsingin yliopisto, 2011. 135 s. Kielet:
suomi.

Kananoja, Kalle. Central African identities and religiosity in colonial Minas Gerais. Turku:
Åbo Akademi University, 2012. 299 s. Kielet: englanti

Ekholm, Laura Katarina. Boundaries of an urban minority : the Helsinki Jewish community
from the end of imperial Russia until the 1970s. Helsinki: Helsingin yliopisto 2013. 155 s.
Kielet: englanti, suomi

Soilamo, Arto. Maahanmuuttajaoppilaan osallisuus koulukiusaamisessa. Turku : Turun
yliopisto, 2006. 164 s. Kielet: suomi

Pyykkönen, Miikka. Järjestäytyvät diasporat : etnisuus, kansalaisuus, integraatio ja hallinta
maahanmuuttajien yhdistystoiminnassa. Jyväskylä : Jyväskylän yliopisto, 2007. 140 s.
Kielet: suomi

Anis, Merja. Sosiaalityö ja maahanmuuttajat : Lastensuojelun ammattilaisten ja asiakkaiden vuorovaikutus ja tulkinnat. Helsinki : Väestöliitto, 2008. 118 s. Kielet: suomi

Kosonen, Liisa. Growing up Vietnamese in Finland : Looking back 12 years later. The well-being and sociocultural adaptation of Vietnamese as children or adolescents and as young adults. Helsinki : Helsingin yliopisto, sosiaalipsykologian laitos, 2008. Kielet: englanti

Haikkola, Lotta. Monipaikkainen nuoruus : toinen sukupolvi, transnationaalisuus ja identiteetit. Helsinki : Helsingin yliopisto, 2012. 103 s. Kielet: suomi

Pro gradut

Haarala, Ruslan. Siperiansuomalaiset ja siperiansuomi : "Juttele eestis tai suomeks, daze ryssäki käyb.". Helsinki, 2005. Helsingin yliopisto, Suomen kielen laitos. 119 s. Kielet: suomi

Hakoniemi, Kirsi. Amerikansuomalaisista siirtolaiskirjeistä rakentuvat identiteettikonstruktiot. Turun yliopisto: taiteiden tutkimuksen laitos/mediatutkimus. Turku, 2006. 113 s. Kielet: suomi

Tedder, Joanna. Maahanmuuttajaoppilaat herättävät koulumaailmaa: Opettaja-lehdestä sisällönanalyysin kautta välittyvä kuva opettajien ja muun kouluhenkilöstön reagoinnista maahanmuuttajaoppilaisiin vuosina 1970-2003. Jyväskylän yliopisto: Opettajankoulutuslaitos, 2005. 152 s. Kielet: suomi

Kangastalo, Laura. Opiskelijavaihto elämäkokemuksena : Jyväskylän yliopiston musiikkikasvatuksen opiskelijoiden kokemuksia opiskelijavaihdosta Etelä-Afrikassa. Jyväskylän yliopisto: Humanistinen tiedekunta/ musiikin laitos, 2011. 90 s. Kielet: suomi

Muut tutkimukset

Leitzinger, Antero. Suomen tataarit : Vuosina 1868-1944 muodostuneen muslimiyhteisön menestystarina. Helsinki : East-West Books, 2006. 280 s. Kielet: suomi.

Syrjä, Hannele. Valtakari, Mikko. Romanian pitkä matka työn markkinoille : tutkimus romanien työmarkkinoille sijoittumisen edistämisestä. Helsinki : Työ- ja elinkeinoministeriö, 2008. 145 s. Kielet: suomi

Jaakkola, Magdalena. Maahanmuuttajat suomalaisten näkökulmasta : asennemuutokset 1987-2007. Helsinki : Helsingin kaupungin tietokeskus, 2009. 103 s. Kielet: suomi

Tietokirjat

Häkkinen, Antti. Pulma, Panu. Tervonen, Miika (toim). Vieraat kulkijat - tutut talot : Näkökulmia etnisyyden ja köyhyyden historiaan Suomessa. Helsinki : Suomalaisen kirjallisuuden seura, 2005. 502 s. Kielet: suomi

Gynther, Päivi. From utopia to quintessence : Education law from the viewpoint of Roma and skills deficiency. Helsinki : Gummerus, 2006. 347 s. Kielet: englanti

Jasinskaja-Lahti, Inga. Mähönen, Tuuli Anna. Identities, intergroup relations and acculturation. Helsinki : Gaudeamus, 2009. 240 s. Kielet: englanti

Drake, Sunniva (toim.). Maahanmuuttaja kulttuurityössä. Helsinki : BTJ, 2010. 123 s. Kielet: suomi

Isaksson, Pekka. Historian lisälehtiä : suvaitsevaisuuden ongelma ja vähemmistöt kansallisessa historiassa. Helsinki : Like : Suomen rauhanpuolustajat, 2005. 250 s. Kielet: suomi

Pulma, Panu. Suljetut ovet : Pohjoismaiden romanipolitiikka 1500-luvulta EU-aikaan. Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2006. 237 s. Kielet: suomi

Artikkelit

Hinkkanen, Reea. A history of the chiefdom of Isaka, central Sukuma-Nyamwezi area of Tanzania. Julkaisussa: Suomen antropologi. - Helsinki : Suomen antropologinen seura. 30 (2005) : 1, s. 22-38. Kieli: englanti

Saari, Kari. Poliisin ja etnisten vähemmistöjen välinen suhde 2000-luvun Suomessa : kerovatko suomalaistutkimukset kahta ristiriitaista tarinaa. Oikeus. Helsinki : Suomen demokraattiset lakimiehet : Oikeus- ja yhteiskuntatieteellinen yhdistys. 38 (2009) : 4, s. 402-419. Kielet: suomi

Nyysönen, Jukka. Sami identity politics within the political structures of Finland : articulation, reception and the boundaries of the politically possible. Julkaisussa Lähde : historia-tieteellinen aikakauskirja. -Joensuu : Labyrintti. 8 (2012), s. 13-37. Kielet: englanti

Wahlbeck, Östen. 2005. "Turkkilaiset maahanmuuttajat yrittäjinä Suomessa. Paikallinen ja transnationaali sosiaalinen pääoma". Janus - Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti 13 (1), s. 39-53. Kielet: suomi

Muut julkaisut

Yhteiset lapsemme : tutkimusohjelma. Monikulttuuriset lapset suomalaisessa yhteiskunnassa. Helsinki : Yhteiset lapsemme ry, [2005]. 35 s. Kielet: suomi

Mannila, Simo. Messing, Vera. van den Broek, Hans-Peter. Vidra, Zsuzsanna. Immigrants and ethnic minorities : European country cases and debates. Helsinki : National institute for health and welfare, 2010. 105 s. Kielet: suomi

Kielelliset vähemmistöt ja kielellinen identiteetti

Väitöskirjat, lisensiaatintyöt, post-doc -tutkimukset

Iskanius, Sanna. Venäjänkielisten maahanmuuttajaopiskelijoiden kieli-identiteetti. Jyväskylä : Jyväskylän yliopisto, 2006. 264 s. Kielet: suomi

Pro gradut

Lehikoinen, Sanna. Karjalaa vai Suomea?: Karjalan kielen säilymisestä suojärveläissyntyisillä siirtokarjalaisilla. Joensuun yliopisto: Humanistinen tiedekunta / Suomen kieli ja kulttuuritieteet, 2008. 99 s. Kielet: suomi

Salo, Hanni. Jyväskyläläisten maahanmuuttajataustaisten nuorten aikuisten kokemuksia monikielisyydestä resurssina. Jyväskylän yliopisto: Humanistinen tiedekunta/ Kielten laitos, 2008. 109 s. Kielet: suomi

Mäenpää Melo, Maija. "I've been raised to value the human equality" : Finnish as second language teachers' intercultural communication competence at the integration training of Vantaa Adult Education Institute. Jyväskylän yliopisto: Humanistinen tiedekunta/ Viestintätieteiden laitos, 2013. 155 s. Kielet: englanti

Hirvonen, Marianne. Demotivation in learning English among immigrant pupils in the ninth grade of comprehensive school. Jyväskylän yliopisto: Humanistinen tiedekunta/ kielten laitos, 2010. 155 s. Kielet: englanti

Nakari, Hanna; Salvanto, Emmi. Monikielinen maahanmuuttajataustainen oppija englanninopetuksessa : kokemuksia opettajanpöydän molemmin puolin. Jyväskylän yliopisto: Opettajankoulutuslaitos, 2012. 127 s. Kielet: suomi

Hakkarainen, Tiina. From interdependence to agency : migrants as learners of English and Finnish in Finland. Jyväskylän yliopisto: Humanistinen tiedekunta/ kielten laitos, 2011. 196 s. Kielet: englanti

Muut tutkimukset

Virtala, Irene. Genus och etnicitet i äldreomsorgen : Röster från sverigefinska pensionärer. Turku : Siirtolaisuusinstituutti, 2011. 78 s. Kielet: ruotsi

Tietokirjat

Johansson, Marjut. Pyykkö, Riitta (toim.). Monikielinen Eurooppa : kielipolitiikkaa ja käytäntöä. Helsinki : Gaudeamus, 2005. 374 s. Kielet: suomi

Creutz, Karin. Helander, Mika. Via svenska : den svenskspråkiga integrationsvägen. Helsinki : Magma, 2012. 149 s. Kielet: ruotsi

Löytty, Olli (toim). Rajanylityksiä : Tutkimusreittejä toiseuden tuolle puolen. Helsinki : Gaudeamus, 2005. 224 s. Kielet: suomi

Artikkelit

Myllyniemi, Rauni. Yhteisön kiinteys ja yhteisölliset periaatteet : kieliryhmien vertailua Pohjanmaalla. Psykologia. - Helsinki : Suomen psykologinen seura. - 0355-1067. - 40 (2005) : 2, s. 120-132, 233. Kielet: suomi, englanti

Engman, Max. Låt oss alltså vara ingermanländare : nationell avgränsning och mobilisering i det finska Ingermanland före 1918. Julkaisussa: Historisk tidskrift för Finland. Helsingfors : Historiska föreningen. 91 (2006) : 4, s. 428-475. Kielet: ruotsi

Muut julkaisut

Ekrem, Carola. Lindqvist, Yrsa (toim). Nationella hjältar, mytiska förebilder. Helsingfors : Litteratursällskapet i Finland, 2006. Kielet: ruotsi

Länsman, Anne. Saamen kieli pääkaupunkiseudulla. Helsinki : Vähemmistövaltuutettu, 2008. 66 s. Kielet: suomi

Kulttuuriset vähemmistöt ja kulttuurinen identiteetti

Väitöskirjat, lisensiaatintyöt, post-doc -tutkimukset

Duque, Luciana. Mental Health of Expatriates in Finnish Enterprises in Brazil. Turku : Turun yliopisto, 2009. 159 s. Kielet: englanti.

Hännikäinen, Outi-Kristiina. Identiteettien maisemat Saskatchewanin Uudessa Suomessa - Uudisasutuksesta uusidentifikaatioon. Turku: Siirtolaisuusinstituutti, 2010. 245 s. Kielet: suomi

Leitzinger, Antero. Suomen muslimit 1918-1958 - immigraatio, integraatio ja identiteetti : Lisensiaattitutkimus, poliittinen historia. Turku: Turun yliopisto. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta/ poliittisen historian laitos, 2005. 153 s. Kielet: suomi

Koikkalainen, Saara. Making it abroad : experiences of highly skilled Finns in the European Union labour markets. Rovaniemi : Lapland University Press, 2013. 231 s. Kielet: englanti, suomi

Pro gradut

Packalén, Emilia. Maahanmuuttajien kotiseutuidentiteetti ja sen muotoutuminen: tarkastelussa kulttuurisesti venäläiset maahanmuuttajat Etelä-Pohjanmaalla. Oulun yliopisto: luonnontieteellinen tiedekunta/ maantieteen laitos, 2013. 103 s. Kielet: suomi

Nurmenniemi, Ulla. A Comparison of Personal and Professional Cultures as Important Considerations in the Recruitment of Foreign Nurses. Kuopion yliopisto: Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta, 2008. 99 s. Kielet: englanti

Saarni, Minttu. Kolmannen kulttuurin lasten sopeutumisprosessit : näkökulmina kulttuuri-identiteetti ja sosiaalinen pääoma. Jyväskylän yliopisto: Humanistinen tiedekunta/ musiikin laitos, 2013. 75 s. Kielet: suomi

Häkkinen, Kalevi. Mount Isan suomalaiset : Etnografinen tutkimus australialaisen kaivoskaupungin suomalaissiirtolaisista ja heidän suhteistaan kaupungin muuhun väestöön 2000-luvun alussa. Kulttuuriantropologian pro gradu -tutkielma. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 2005. 194 s. Kielet: suomi

Ottelin, Riikka. Assimilaatiolla australialaiseksi Diskurssianalyysi erään kansallisuuden laitamilta. Tampereen yliopisto: Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta/ Poliitiikan tutkimuksen laitos, 2005. 69 s. Kielet: suomi

Hakola, Mari. Juurtuvat juuret ja reitit Kielellisesti rakentuva kulttuuri-identiteetti Portugalissa asuvien suomalaisten haastatteluissa. Tampereen yliopisto: Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta/ Sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos, 2006. 109 s. Kielet: suomi

Muut tutkimukset

Lähteenmäki, Maria. Aalto, Minna (toim). Identiteetit liikkeessä : Suomalaisten kokemuksia Belgiasta. Turku : Siirtolaisuusinstituutti, 2007. 157 s. Kielet: suomi

Pöllänen, Pirjo. Hoivan rajat : venäläiset maahanmuuttajanaiset ja ylitajainen perhehoiva. Helsinki : Väestöliitto, 2013. 222 s. Kielet: suomi, englanti

Petkova, Diana. Lehtonen, Jaakko (toim.). Cultural identity in an intercultural context. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 2005. 216 s. Kielet: englanti

Tietokirjat

Martikainen, Tuomas. Sakaranaho, Tuula. Juntunen, Marko. Islam Suomessa : Muslimit arjessa, mediassa ja yhteiskunnassa. Helsinki : Suomalaisen kirjallisuuden seura, 2008. 276 s. Kielet: suomi

Kangaspuro, Markku (toim.). Constructed identities in Europe. Helsinki : Aleksanteri institute, 2007. 272 s. Kielet: englanti

Artikkelit

Korkeala, Päivi. Kulttuurinen identiteetti ja perheterapia : miten toimia terapeuttina eri kulttuuritaustan omaaville ihmisille. Julkaisussa: Perheterapia. - Helsinki : Suomen mielenterveysseura. 27 (2011) : 2, s. 17-25. Kielet: suomi

Alueellinen identiteetti

Väitöskirjat, lisensiaatintyöt, post-doc -tutkimukset

Telinkangas, Sisko. Tuskanpunaisesta sinivalkoiseen : Lähestymistapojen, näkökulmien, välineiden etsintää syrjäisen maaseudun tutkimiseen. Acta Universitatis Tamperensis. Tampere : Tampereen yliopisto, 2005. 266 s. Kielet: suomi, englanti

Sivonen, Mika. Me inkerikot, vatjalaiset ja karjalaiset : uskonnollinen integrointi ja ortodoksisen vähemmistön identiteetin rakentuminen Ruotsin Inkerissä 1680-1702. Helsinki : Suomalaisen kirjallisuuden Seura/ Joensuu: Joensuun yliopisto, 2007. 258 s. Kielet: suomi

Pro gradut

Räsänen, Maija. Paikasta toiseen. Matkailukokemukset ja alueellisen identiteetin rakentuminen. Itä-Suomen yliopisto: Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta/ Historia- ja maantieteiden laitos, 2012. 77 s. kielet: suomi

Artikkelit

Zimmerbauer, Kaj. Seutukuntien imagon kehittämisen haasteet : Etelä-Pohjanmaan seutukuntien tunnettuuden ja identiteetin tarkastelua. Julkaisussa: Kunnallistieteellinen aikakauskirja 33/2005. Helsinki: Kunnallistieteen yhdistys. 14 s. Kielet: suomi

Muut/sekalaiset (vähemmistöt, identiteetti)

Väitöskirjat, lisensiaatintyöt, post-doc -tutkimukset

Kyhä, Henna. Koulutetut maahanmuuttajat työmarkkinoilla : Tutkimus korkeakoulututkinnon suorittaneiden maahanmuuttajien työllistymisestä ja työurien alusta Suomessa. Turku : Turun yliopisto, 2011. 269 s. Kielet: suomi

Taajamo, Matti. Ulkomaiset opiskelijat Suomessa : kokemuksia opiskelusta, oppimisesta, elämästä ja erilaisuudesta. Jyväskylä : Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos, 2005. 145 s. Kielet: suomi

Yijälä, Anu. Pre-acculturation among voluntary migrants. Helsinki : Univ. of Helsinki, 2012. 119 s. Kielet: englanti

Pro gradut

Riikonen, Tanja. Analyse discursive de l'identité et du voile islamique : Étude de cas des étudiantes musulmanes de Montréal. Turku : Turun yliopisto, Klassillisten ja romaanisten kielten laitos, 2007. 122 s. Kielet: ranska

Jokinen, Niina. Basques and basqueness: competing and conflicting identities. Joensuun yliopisto: Yhteiskuntatieteiden tiedekunta / Maantieteen laitos, 2005. 80 s. Kielet: englanti

Piironen, Emilia. Lönnroth, Annika. Venäläistaustaisten maahanmuuttajaoppilaiden kokemuksia Suomalaisesta koulusta ja sopeutuminen uuteen kouluun sekä yhteiskuntaan. Itä-Suomen yliopisto: Filosofinen tiedekunta / Soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osasto, 2011. 84 s. Kielet: suomi

Sorvari, Marika. Maahanmuuttajataustaisten lapsiperheiden terveyttä ylläpitävät voimavarajatekijät: taustalla salutogeeninen orientaatio. Itä-Suomen yliopisto: Terveystieteiden tiedekunta/ Hoitotieteen laitos. 116 s. Kielet: suomi

Pietikäinen, Anna-Mari. Discourses of integration: immigrants' perceptions of cross-cultural adaptations in letters to the editor. Jyväskylän yliopisto: Humanistinen tiedekunta/ Viestintätieteiden laitos, 2012. 170 s. Kielet: englanti

Joutsen, Heli. Joka kieli on uusi ikkuna maailmaan : yhteiskuntatiedon ja suomen kielen opetuksen integraatio kotouttamiskoulutuksessa. Jyväskylän yliopisto: Humanistinen tiedekunta/ Kielten laitos, 2010. 203 s. Kielet: suomi

Lommi, Anni. Uussuomalaisia kouluterveydenhuollossa : maahanmuuttajataustaisten nuorten psyykinen hyvinvointi kouluterveydenhuollon silmin. Jyväskylän yliopisto: Terveystieteiden laitos, 2009. 78 s. Kielet: suomi

Lehtikangas, Mari. Voimaantumista ja emansipaatiota : työntekijöiden käsityksiä maahanmuuttajanaisiin kohdistuvasta parisuhdeväkivallasta ja selviytymistä tukevasta työstä. Jyväskylän yliopisto: Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos, 2013. 112 s. Kielet: suomi

Nikkola, Eeva. Maahanmuuttajien akkulturaatio ja kielikäsitteet kriittisen diskurssianalyysin näkökulmasta. Oulun yliopisto: Suomen kielen laitos, 2010. 107 s. Kielet: suomi

Muut tutkimukset

Häkkinen, Anne. Maahanmuuttajien terveystarpeeseen vastaaminen Etelä-Pohjanmaalla. Seinäjoki. Siirtolaisuusinstituutti, Pohjanmaan aluekeskus, 2009. s. 126. Kielet: suomi

Lammervo, Tiina. Language and culture contact and attitudes among first generation Australian Finns (Web Reports 26). Turku: Siirtolaisuusinstituutti, 2007. 341 s. Kielet: englanti

Häkkinen, Anne. Mattila, Markku. Etelä-Pohjanmaan maahanmuuttajat. Turku : Siirtolaisuusinstituutti, 2011. 208 s. Kielet: suomi

Joronen, Tuula. Maahanmuuttajien yrittäjäyys Suomessa. Helsinki : Helsingin kaupungin tietokeskus, 2012. 259 s. Kielet: suomi, ruotsi, englanti.

Mattila, Markku. Björklund, Krister. Tomaatteja, teollisuutta ja monikulttuurisuutta : Närpiön malli maahanmuuttajien kotouttamisessa. Turku : Siirtolaisuusinstituutti, 2013. 126 s. Kielet: suomi, ruotsi

Sjöblom-Immala, Heli. Tervetuloa Suomeen? : korkeakouluopiskelijoiden asenteita mittaava ETNOBAROMETRI 2013. Turku : Siirtolaisuusinstituutti, 2013. 132 s. Kielet: suomi

Maahanmuuttajabarometri 2012 (loppuraportti. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö., 2013. 212 s. Kielet: suomi

Martikainen, Tuomas. Tiilikainen, Marja (toim.). Maahanmuuttajanaiset : kotoutuminen, perhe ja työ. Helsinki : Väestöliitto, 2007. 413 s. kielet: suomi

Heikkilä, Elli. Danker, Manon. Ciriano, Emilio José Gómez [et al.] (toim.). Working together for better integration : immigrants, police and social work. Turku : Siirtolaisuusinstituutti, 2011. 186 s. Kielet: englanti

Tietokirjat

Hiltunen, Saara (toim.) Maahanmuuttajan matka suomalaiseen yhteiskuntaan. Joensuu : Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, 2012. 173 s. Kielet: suomi

Pulma, Panu. Suomen romanien historia. Helsinki : Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2012. 494 s. Kielet: suomi

Korhonen, Vesa. Puukari, Sauli (toim.). Monikulttuurinen ohjaus- ja neuvontatyö. Jyväskylä : PS-kustannus, 2013. 387 s. Kielet: suomi

Korhonen, Vesa. Puukari, Sauli (toim.). Multicultural guidance and counselling : Theoretical foundations and best practices in Europe. Helsinki : CIMO, 2005. 375 s. Kielet: englantia

Saukkonen, Pasi. Erilaisuuksien Suomi : vähemmistö- ja kotouttamispolitiikan vaihtoehdot. Helsinki : Gaudeamus, 2013. 252 s. Kielet: suomi

Joronen, Tuula. Maahanmuuttajien elinolot pääkaupunkiseudulla. Helsinki : Helsingin kaupungin tietokeskus, 2005. 166 s. Kielet: suomi

Artikkelit

Trux, Marja-Liisa. "Ei sitä meillä kukaan kato" - kansainvälisyys ja monietnisyys helsinkiläisellä IT-työpaikalla. Työpoliittinen aikakauskirja / Helsinki : Työministeriö. 48 (2005) : 2, s. 49-69

Härkäpää, Kristiina. Maahanmuuttajien työllistymisen ja kuntoutuksen palvelumallien kehittäminen. Julkaisussa: Kuntoutus. Helsinki : Kuntoutussäätiö. 28 (2005) : 2, ss. 1-6. Kielet: suomi

Reuter, Anni. Maahanmuuttajien resurssit Suomen työmarkkinoilla. Julkaisussa: Kuntoutus. Helsinki : Kuntoutussäätiö. 28 (2005) : 2, s. 7-22. Kielet: suomi

Lehdonvirta, Jaana. Maahanmuuttajien kuntoutusluotsauksen palvelumalli. Julkaisussa: Kuntoutus. Helsinki : Kuntoutussäätiö. 28 (2005) : 2, s. 40-46. Kielet: suomi

Seurujärvi-Kari, Irja. 'We are no longer prepared to be silent' : the making of Sámi indigenous identity in an international context. Julkaisussa: Suomen antropologi. - Helsinki : Suomen antropologinen seura. 35 (2010) : 4, s. 5-25. Kielet: englanti

Pöllänen, Pirjo. Venäläisten naisten arki ja hoivasuhteet Pohjois-Karjalassa. Idäntutkimus. Helsinki : Suomen Venäjän ja Itä-Euroopan tutkimuksen seura ry, 2013 : 2, s. 15-30. Kielet: suomi

Malin, Maili. Laatikainen, Tiina. Säävälä, Minna. Alitolppa-Niitamo, Anne. Maahanmuuttajataustaisten nuorten terveys ja hyvinvointitutkimus. Hyvinvointikatsaus 3, 2011. Kielet: suomi

Muut julkaisut

Yhteistyössä kotoutumiskoulutusta toteuttamaan : Työ- ja opetushallinnon työryhmän raportti. Helsinki, 2005. Työministeriö. Työhallinnon julkaisu. Kielet: suomi, englanti, ruotsi. 86s.

Etno-työryhmä: Kala kuivalla maalla : Kotoutuminen maahanmuuttajan näkökulmasta. Helsinki, 2005. Työministeriö. Työhallinnon julkaisu. 44 s. Kielet: suomi

Ainasoja, Katja Johanna. Pahe alas, puhe ylös - Koti-lehti Amerikan suomalaisten akkulturaation edistäjänä (Web Reports 24). Turku: Siirtolaisuusinstituutti, 2007. 76 s. Kielet: suomi

Valtion kotouttamisohjelma : hallituksen painopisteet vuosille 2012-2015. [Helsinki] : Työ- ja elinkeinoministeriö, 2012. 83 s. Kielet: suomi

Kerkkänen, Heikki. Saastamoinen, Kimmo. Vieraasta veljeksi : kaksisuuntaista kotoutumista miehille. Helsinki : Miessakit ry., 2013. 144 s. Kielet: suomi

Ikonen, Kristiina (toim.). Maahanmuuttajaoppilaiden opetus perusopetuksessa : opetus-suunnitelmatyöstä käytäntöön. Helsinki : Opetushallitus, 2005. 142 s. Kielet: suomi

Päivärinne, Sirkku (pj.), Heikkilä-Paukkonen, Irma [siht.], Koivumäki, Kai [siht.]. Yhteistyössä kotoutumiskoulutusta toteuttamaan : Työ- ja opetushallinnon työryhmän raportti. Helsinki: Työministeriö, 2005. 86 s. Kielet: suomi

Pöyhönen, Sari. Tarnanen, Mirja. Kyllönen, Teija. Vehviläinen, Eeva-Maija. Rynkänen, Tatjana. Kielikoulutus maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksessa : tavoitteet, toteutus ja hallinnollinen yhteistyö. Jyväskylä : Jyväskylän yliopisto, Soveltavan kielentutkimuksen keskus (SOLKI), 2009. 71 s. Kielet: suomi

Arvonen, Anu. Katva, Liisa. Nurminen, Anne. Maahanmuuttajien oppimisvaikeuksien tunnistaminen. Jyväskylä : PS-kustannus, 2010. 224 s. Kielet: suomi

Daher, Okan. Hannikainen, Lauri. Heikinheimo, Karoliina. Suomen kansalliset vähemmistöt : kulttuurien ja kielten rikkautta. Helsinki : Minority rights group Finland, Vähemmistöoikeuksien ryhmän Suomen jaosto, 2012. 128 s. Kielet: suomi. 2. uud. p.

Muut etnisyys- ja monikulttuurisuusaiheet

Etnisyys

Pro gradut

Kuusisto, Taru. Toinen mies : Suomalais-italialaiset parisuhteet etnisyyden ja sukupuolen neuvottelussa. Sosiologian pro gradu -tutkielma, Turun yliopisto. turku, 2007. 115 s. Kielet: suomi

Tietokirjat

Martikainen, Tuomas (toim.). Ylirajainen kulttuuri : Etnisyys Suomessa 2000-luvulla. Helsinki : SKS, 2006. 308 s. Kielet: suomi.

Wrede, Sirpa. Nordberg, Camille (toim.). Vieraita työssä : Työelämän etnistyvä eriarvoisuus. Helsinki : Gaudeamus, 2010. 285 s. Kielet: suomi

Monikulttuurisuus

Väitöskirjat, lisensiaatintyöt, post-doc -tutkimukset

Hammar-Suutari, Sari. Asiakkaana erilaisuus : kulttuurien välisen viranomaistoiminnan etnografia. Joensuu : Joensuun yliopisto, 2009. 267 s. Kielet: suomi

Himanen, Timo. Cultural Diversity, Social Cohesion, Religion : Core Values and Educational Policies an Four European Nations. Turku : Turun yliopisto, 2012. 244 s. Kielet: englanti

Paavola, Heini. Monikulttuurisuuskasvatus päiväkodin monikulttuurisessa esiopetusryhmässä. Helsinki : Helsingin yliopisto, 2007. 198 s. kielet: suomi

Brewis, Kielo. Stress in the multi-ethnic customer contacts of the Finnish civil servants : Developing critical pragmatic intercultural professionals. Jyväskylä : Jyväskylän yliopisto, 2008. 299 s. Kielet: englanti

Teräs, Marianne. Intercultural Learning and Hybridity in the Culture Laboratory. Helsinki:Helsingin yliopisto: Toiminnan teorian ja kehittävän työntutkimuksen yksikkö/ Kasvatustieteen laitos, 2007. 249 s. Kielet: englanti

Avainsanat: kulttuurienvälinen oppiminen, maahanmuuttajakoulutus, kulttuurihistoriallinen toiminnan teoria ja kehittävä työntutkimus

Pro gradut

Timonen, Pauliina. Maailman lapset - kaiken maailman lapsia?: Varhaiskasvatuksen työntekijöiden asennoituminen päivähoidon monikulttuurisuuteen. Itä-Suomen yliopisto: Filosofinen tiedekunta/ Teologian osasto, 2013. 165 s. Kielet: suomi

Finska-Viinikainen, Jaana; Sivén, Pirjo. Varhaiskasvattajien kokemuksia ja käsityksiä kulttuurien kohtaamisesta päiväkodissa : "Se kieliasia ... on jotenkin päällimmäisenä ... muuten samaa.". Jyväskylän yliopisto: Kasvatustieteiden laitos, 2007.88 s. Kielet: suomi

Pietarila, Mari. Musiikin oppikirjantekijöiden suhde monikulttuuriseen musiikkikasvatukseen. Jyväskylän yliopisto: Humanistinen tiedekunta/ musiikin laitos, 2007. 89 s. Kielet: suomi

Diakhaté, Marie. Monikulttuurisuuden kohtaaminen työyhteisössä. Pro gradu -tutkielma, Turun yliopisto, Ranskan kielen kääntäminen ja tulkkaus. Turku , 2006. 68 s. Kielet: suomi

Muut tutkimukset

Anis, Merja. Heiliö, Tiina. Hietanen, Olli. Marttinen, Jouni. Kohti monikulttuurista Varsinais-Suomea : Varsinais-Suomen maahanmuuttopolitiittisen ohjelman tilastoeselvitys, haas-

tattelut, tulevaisuusverstaat ja kysely. Turku: Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, 2007. 160 s. Kielet: suomi

Saukkonen, Pasi. Kotouttaminen ja kulttuuripolitiikka : Tutkimus maahanmuutosta ja monikulttuurisuudesta suomalaisella taiteen ja kulttuurin kentällä. Helsinki : Cupore , 2010. 248 s. Kielet: suomi

Komulainen, Sirkka. Porvarillisen idyllin vai pikku-Moskovan lapset? : Monikulttuurisuuden vaikutus suomalaisperheiden koulupaikan valintaan Turussa. Turku : Siirtolaisuusinstituutti, 2012. 100 s. Kielet: suomi

Lasonen, Johanna. Halonen, Mia (toim.). Kulttuurien välinen osaaminen koulutuksessa ja työelämässä. Jyväskylä : Suomen kasvatustieteellinen seura, 2009. 155 s. Kielet: suomi

Joronen, Tuula (toim.). Maahanmuuttajien vapaa-aika ja kulttuuripalvelut pääkaupunkiseudulla. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus. Tutkimuksia 2009:4. s.217. Kielet: englanti, suomi

Tietokirjat

Keskinen, Suvi. Vuori, Jaana. Hirsiaho, Anu (toim.). Monikulttuurisuuden sukupuoli : Kansalaisuus ja erot hyvinvointiyhteiskunnassa. Tampere : Tampereen yliopistopaino, 2012. 386. Kielet: suomi

Pakkaslahti, Antti. Huttunen, Matti (toim.) Kulttuurit ja lääketiede. Helsinki: Duodecim, 2010. 424 s. Kielet: suomi

Rastas, Anna. Huttunen, Laura. Löytty, Olli (toim). Suomalainen vieraskirja : Kuinka käsitellä monikulttuurisuutta. Tampere : Vastapaino, 2005. 235 s. Kielet: suomi

Artikkelit

Ervo, Laura. Oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin uudet haasteet : monikulttuurisuuden huomioon ottaminen oikeudenkäynnissä. Julkaisussa: Oikeus. -Helsinki : Suomen demokraattiset lakimiehet : Oikeus- ja yhteiskuntatieteellinen yhdistys. 41 (2012) : 4, s. 572-578. Kielet: suomi

Timonen, Liisa. Moninaisuus opettajankouluttajan ja korkeakouluopettajan työssä - näkökulmia monikulttuuriseen kasvatukseen. Kasvatus. -Jyväskylä : Koulutuksen tutkimuslaitos. 44 (2013) : 3, s. 258-269, 341. Kielet: suomi, englanti

Muut julkaisut

Aalto, Anna-Mari. Elovainio, Marko. Heponiemi, Tarja. Hietapakka, Laura. Kuusio, Hannamaria. Lämsä, Riikka. Ulkomaalaistaustaiset lääkärit ja hoitajat suomalaisessa terveydenhuollossa : haasteet ja mahdollisuudet. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2013. 123 s. Kielet: suomi

Pitkänen, Pirkko (toim.). Kulttuurien välinen työ. Helsinki : Edita, 2005. 158 s. Kielet: suomi

Markkanen, Kirsi. Tammisto, Soile. Maahanmuuttajat hoitoalan työyhteisössä : Tehyn selvitys monikulttuurisuudesta. Tehy. Tehyn julkaisusarja. Helsinki, 2005. 60 s. Kielet: suomi, englanti

Rasismi, syrjintä, asenteet ja ennakkoluulot

Väitöskirjat, lisensiaatintyöt, post-doc -tutkimukset

Rasinkangas, Jarkko. Sosiaalinen eriytyminen Turun kaupunkiseudulla: Tutkimus asuminen alueellisista muutoksista ja asumispreferensseistä. Turku: Siirtolaisuusinstituutti, 2013. 297 s. Kielet: suomi

Vilkama, Katja. Yhteinen kaupunki, eriytyvät kaupunginosat? : Kantaväestön ja maahanmuuttajataustaisten asukkaiden alueellinen eriytyminen ja muuttoliike pääkaupunkiseudulla. Helsingin kaupungin tietokeskus, 2011. 283 s. Kielet: suomi, englanti

Rastas, Anna. Rasismi lasten ja nuorten arjessa. Tampere : Tampere University Press ; Helsinki : Nuorisotutkimusverkosto, 2007. 186 s. Kielet: suomi

Perho, Sini. Rassistisuus nuorten yhteisöissä : Tutkimus vuosituhaten vaihteen Joensuu. Helsinki : Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 2010. 238 s. Kielet: suomi

Pro gradut

Niemi, Elina. Maahanmuuttokriittisesti identifioituneet moraalisen paniikin kohteena. Itä-Suomen yliopisto: Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta/ Yhteiskuntatieteiden laitos, 2013. 136 s. Kielet: suomi

Muut tutkimukset

Magdalena Jaakkola. Suomalaisten suhtautuminen maahanmuuttajiin vuosina 1987-2003. Helsinki : Työministeriö, 2005. 145 s. Kielet: suomi

Larja, Liisa. Warius, Johanna. Sundbäck, Liselott. Liebkind, Karmela. Kandolin, Irja. Jäsinskaja-Lahti, Inga. Discrimination in the Finnish labor market : An overview and a field experiment on recruitment. Helsinki : Työ- ja elinkeinoministeriö, 2012. 210 s. Kielet: englanti

Tietokirjat

Keskinen, Suvi. Rastas, Anna. Tuori, Salla (toim). En ole rasisti, mutta... : Maahanmuutosta, monikulttuurisuudesta ja kritiikistä. Tampere, 2009. 169 s. Kielet: suomi

Hanski, Jari. Juutalaisviha Suomessa 1918-1944. Helsinki : Ajatus, 2006. 448 s. Kielet: suomi

Puuronen, Vesa. Rasistinen Suomi. Helsinki : Gaudeamus, 2011. 286 s. Kielet: suomi

Artikkelit

Salo, Mika. Suomi suomalaisille : maahanmuuttajavastaisia argumentteja. Julkaisussa Ajankohta : poliittisen historian vuosikirja. Helsinki : Helsingin yliopisto, 2005, s. 322-348. Kielet: suomi

Vilkama, Katja. Kantaväestön pakoa? : miksi maahanmuuttajakeskittymistä muutetaan pois?. Yhteiskuntapolitiikka / Helsinki : Stakes, 1455-6901. - 78 (2013) : 5, s. 485-497. Kielet: suomi, englanti

Muut julkaisut

Paananen, Seppo (toim). Maahanmuuttajien elämää Suomessa. Helsinki: Tilastokeskus, 2005. 200 s. Kielet: suomi

Shakir, Aysu. Tapanainen, Maippi (toim). Rasismi ja etninen syrjintä Suomessa 2004. Helsinki : Ihmisoikeusliitto, 2005. 175 s. Kielet: suomi

Muut/sekalaiset

Väitöskirjat, lisensiaatintyöt, post-doc -tutkimukset

Pirkkalainen, Päivi. Transnational responsibilities and multi-sited strategies : Voluntary associations of Somali diaspora in Finland. Jyväskylä : Jyväskylän yliopisto, 2013. 70 s. Kielet: englanti

Pro gradut

Pirkkalainen, Päivi. somali diaspora in Finland: assistance of the country of origin. Jyväskylän yliopisto: Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos, 2005. 105 s. Kielet: englanti

Raunio, Pirjo. Ohjauksen haasteita aikuisten maahanmuuttajien koulutuksessa. Jyväskylän yliopisto: opettajankoulutuslaitos, 2007. 108 s. Kielet: suomi

Muut tutkimukset

Raittila, Pentti (toim.). Etnisyyttä, rasismia ja dialogia sanomalehdissä ja Internetissä. Tampere : Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, Journalismin tutkimusyksikkö, 2005. 182 s. Kielet: suomi

Osana hankkeita ja projekteja tehdyt tutkimukset

Alitolppa-Niitamo, Anne. Söderling, Ismo. Fågel, Stina (toim.): Olemme muuttaneet : näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin. Helsinki : Väestöliitto, 2005. Väestöntutkimuslaitos ja Kotipuu-projekti. 114 s. Kielet: suomi.

Moisio, Elina. Martikainen, Tuomas. Kykyjen mosaiikki? Suomalaisten asiantuntijoiden näkemyksiä moninaisuudesta työelämässä vuonna 2020 : Delfoi-paneelin tuloksia. Helsinki : Väestöliitto, 2006. Monikko-projekti 2006. Sisältää mm: rekrytointi; miehet, naiset.

Martikainen, Tuomas. Gola, Lalita (toim). Women from the Indian Subcontinent in Finland : Patterns of integration, family life, employment and transnationalism among marriage migrants. Väestöliitto. Väestöntutkimuslaitoksen katsauksia. Working papers, The MONIKKO-Project. Helsinki, 2007. 105 s. Kielet: englanti

Anttila, Riikka. Rantala, Outi. Lähellä ja kaukana : Sosiaalinen verkosto maahanmuuttaja-äidin yksinhuoltajuuden tukena. Turun yliopisto, kasvatustieteiden laitos. Turku, 2006. 132 s. Kielet: suomi. Sisältää mm: Suomen Kosovon albaanit; äidit; Käsi käteen -projekti; Salo

Ruhanen, Milla. Martikainen, Tuomas. Maahanmuuttajaprojektit : hankkeet ja hyvät käytännöt. Helsinki : Väestöliitto, 2006. 77 s. Kielet: suomi

Huttunen, Hannu-Pekka. Kupari, Tiina (toim). Specimasta opittua : Korkeasti koulutetut maahanmuuttajat työelämään. Specima/ESR-projekti; Turun työvoimatoimiston Kansainväliset palvelut. Turku, 2007- 119 s. Kielet: suomi

Szekely, Radu. Antola, Sanna. Eurooppalainen interkulttuurinen työpaikka: Suomi = The European Intercultural Workplace: Finland : Enhancing intercultural dialogue. Västra Nylands Folkhögskola ja Leonardo da Vinci, Pilot projects. Eurooppalainen interkulttuurinen työpaikka -projekti. Karjaa: 2007. Kielet: suomi, englanti

Säävälä, Minna. Uussuomalainen nainen etsii paikkaansa : Venäläisten ja kosovonalbaanien elämänpolut työssä ja kotona. FEMAGE-projekti. Helsinki: Väestöliitto, 2007. 67 s. Kielet: suomi

Lehmus, Pia. Turku : RAY, 2008. Muu Maa Mustikka -projekti 2005-2007. Sateenkaari Koto ry. 155 s. Kielet: suomi.

Kanninen, Tiina. Gender, vulnerability, and the obligation to return : an overview of return assistance to 'rejected' asylum seekers in the Nordic countries. Tampere Peace Research Institute, 2010. Sukupuolisensitiiviset paluun tukitoimet -hanke; Gender-sensitive return assistance for vulnerable groups of returnees; tutkimusraportti; EU:n rahoittama projekti; palautukset. 152 s. Kielet: englanti

Lundqvist, Kia. Kulttuuritietoisia työkäytäntöjä kehittämässä : kulttuuritietoiset työkäytännöt maahanmuuttajatyössä - täydennyskoulutuksessa 2010-2011 tuotettuja kehittämissankkeiden kuvauksia. Turun Tyttöjen Talo, Auralan kerhokeskus, KOTILO-projekti, Parasta Lapsille, Alkio-opisto, Settlementti, S2. Turku : Turun yliopisto, 2012. 78 s. Kielet: suomi

Härkäpää, Kristiina. Peltola, Ulla (toim.). Maahanmuuttajien työllistymisen tukeminen ja kuntoutusluotsaus : Majakka-Beacon -hankkeen loppuraportti. Helsinki : Kuntoutussäätiö, 2005. 207 s. Kielet: suomi

Juuti, Pauli. Monikulttuurisuus voimavaraksi : Valtaväestö ja maahanmuuttajat työyhteisössä (Monikulttuurisuus voimavarana työyhteisössä: ETMO-hankkeen tutkimusraportti). Kiljavan opisto, 2005. 148 s. Kielet: suomi

Uusikylä, Petri. Karinen, Risto. Kohti tuloksellisempaa ja vaikuttavampaa projektitoimintaa. Selvitys ESR-osarahoitettujen maahanmuuttajahankkeiden onnistumisista ja onnistumisten edellytyksistä. Helsinki : Työministeriö, 2005. 82 s. Kielet: suomi

Hammar-Suutari, Sari. Kulttuurien välinen viranomaistyö : työn valmiuksien ja yhdenvertaisen asiakaspalvelun kehittäminen. Kuvauks toiminnan etnografiaan perustuvasta kehittämiskokeilusta kolmessa julkisten sosiaalipalvelujen työyhteisössä. Helsinki : Työministeriö, 2006. 85 s. Kielet: suomi

Jäppinen, Maija. Hurtig, Juhanna. Törrönen, Maritta (toim.). Arjenpolkuja ja kohtaamisia : Venäläistäustaiset maahanmuuttajat ja palvelujärjestelmä Kaakkois-Suomessa. Kotka : HY, Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia, Kotka ; Empathos-projekti, 2007. 160 s. Kielet: suomi

Kati Pärnänen [pj.], Kaisa Huikuri [siht.], Antti Rechardt [siht.]. Maahanmuuttohallinnon viestinnän kehittämishanke : projektiryhmän loppuraportti. Helsinki : Sisäasiainministeriö, 2010. 32 s. Kielet: suomi

Niemi, Anna-Maija. Mietola, Reetta. Helakorpi, Jenni. Erityisluokka elämäkulussa : Selvitys peruskoulussa erityisluokalla opiskelleiden vammaisten, romaniväestöön kuuluvien ja maahanmuuttajataustaisten nuorten aikuisten koulutus- ja työelämäkokemuksista. Yhdenvertaisuus EtuSijalle (YES2) -hanke. Helsinki : Sisäasiainministeriö, 2010. 108 s. Kielet: suomi

Mirja Tarnanen, Sari Pöyhönen, Maija Lappalainen, Sari Haavisto. Osallisena Suomessa = Delaktig i Finland : Kokeiluhankkeiden satoa = Skörden från försöksprojekten. Jyväskylä : Jyväskylän yliopisto, Soveltavan kielentutkimuksen keskus ; Helsinki : Suomen kulttuurirahasto ; Svenska kulturfonden, 2013. 352 s. Kielet: suomi, ruotsi

Norrback, Ole. Maahanmuuttohallinnon ja Maahanmuuttoviraston toiminnan kehittäminen : Selvityshanke. Helsinki : Sisäasiainministeriö, 2008. 51 s. Kielet: suomi

Niemelä, Anna. Kansainväliset tutkinto-opiskelijat Suomen yliopistoissa. Helsinki : Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL), 2008. 148 s. Kielet: suomi

Castaneda, Anu E. Rask, Shadia. Koponen, Päivikki. Mölsä, Mulki. Koskinen, Seppo (toim.). Maahanmuuttajien terveys ja hyvinvointi : tutkimus venäläis-, somalialais- ja kurdi-taustaisista Suomessa. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus, 2012. 397 s. Kielet: suomi, ruotsi, englanti, venäjä. 2. p.

Laine, Marja (toim.). Kulttuuri-identiteetti & kasvatus - Kulttuuriperintökasvatus kotoutumisen tukena. Helsinki: Suomen kulttuuriperintökasvatuksen seura, 2013. 230 s. Kielet: suomi

Sippola, Aulikki. Leponiemi, Jussi. Suutari, Vesa. Kulttuurisesti monimuotoistuvien työyhteisöjen kehittäminen : pitkittäistutkimus 15 työkuulttuurin välittäjäryhmän toiminnasta ja vaikuttavuudesta. Helsinki : Työministeriö, 2006. 131 s. Kielet: suomi

Harinen, Päivi. Honkasalo, Veronika. Souto, Anne-Mari. Suurpää, Leena. Over auki! Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, 2009. 226 s. Kielet: suomi

Kaljonen, Päivi. Matinheikki-Kokko, Kaija (toim.). Osallistuva monikulttuurinen sosiaaliohjaus. Helsinki : Metropolia Ammattikorkeakoulu, 2011. 240 s. Kielet: suomi

Lehdet ja muut julkaisusarjat, jotka liittyvät kokonaan edellä mainittuihin aiheisiin

Siirtolaisuus

Finnish yearbook of population research

Studia ethnologica fennica

Studia orientalia

Finnish journal of ethnicity and migration

Vuoden 2014 aikana ilmestyneitä, tekeillä tai suunnitteilla olevia julkaisuja ja hankkeita/projekteja

(ne joita tutkijat mainitsivat alustavien nimien osalta)

Voipio-Huovinen, Sanna ja Martin, Maisa 2012. Problematic Plurilingualism – Teachers' Views. Väitöskirjan osa-artikkeli. Teoksessa. Dangerous Multilingualism : Northern Perspectives on Order, Purity and Normality. Toim: Jan Blommaert, Sirpa Leppänen, Päivi Pahta and Tiina Räisänen. Palgrave.

Väitöskirja: Peltola, Marja (2014): Kunnollisia perheitä. Maahanmuutto, sukupolvet ja yhteiskunnallinen asema. Helsinki: Nuorisotutkimusseura / Nuorisotutkimusverkosto.

Heikkilä, Elli, Päivi Oksi-Walter & Minna Säävälä (toim.) (2014). Monikulttuuriset avioliitot sillanrakentajina. Siirtolaisuusinstituutti, Tutkimuksia A 46. 149 s.

Heikkilä, Elli & Kirsi Sainio (eds.) (2014). Participation, Integration, and Recognition: Changing Pathways to Immigrant Incorporation. Program and abstracts. Institute of Migration. Turku.

Tantarimäki, Sami, Sirkka Komulainen, Manu Rantanen & Elli Heikkilä (2014). Kyläkoulun muuttuva rooli muuttuvassa kuntakentässä. Suomen kasvatustieteellinen aikakauskirja Kasvatus 3/2014, 280–285.

Heikkilä, Elli (2014). Migration and labour market integration in the Baltic Sea region: An emphasis on Finland. In Liuhto, Kari (ed.): The Baltic Sea region 2014: Then policy-oriented articles from scholars of the University of Turku, 75–87. Centrum Balticum, BSR Policy Briefing 1/2014.

Heino, E. & Kivijärvi, A. 2013 *Empowering Social work: Research and Practice*. Törrönen, M., Borodkina, O., Samoylova, V. & Heino, E. (toim.). Kotka: Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia, Kotkan yksikkö, s. 222-244 23 Sivumäärä (vertaisarvioitu)

Maahanmuuttajataustaisten nuorten turvallisuuskokemukset Helsingissä vuonna 2013 (yhdessä Martti Tuominen ja Tuula Joronen, ilmestyy 2014/2015)

Suomen somalialaisten maahanmuuttajien yrittäjyyskokemukset ja yrittäjyysasenteet (yhdessä Abdirizak H. Mohamed ja Tuula Joronen, ilmestyy 2015)

Somalialaisten maahanmuuttajien työllistymisessä ja yrittäjyysaktiivisuudessa suuria maiden välisiä eroja. Kvartti 2/2014

Saukkonen, Pasi. Taiteen ja kulttuurin kolmas sektori (yhdessä Minna Ruusuvirran kanssa). Teoksessa Kangas, Anita ym. (toim.). Taiteen ja kulttuurin kentät. Tietosanoma Oy, Helsinki.

Saukkonen, Pasi. Vähemmistöt, monikulttuurisuus ja kulttuuripolitiikka (yhdessä Miikka Pyykkösen kanssa). Teoksessa Kangas, Anita ym. (toim.). Taiteen ja kulttuurin kentät. Tietosanoma Oy, Helsinki.

LIITE 6 Taulukkoja bibliografian sisällöstä

Taulukko 1. Muuttoliikkeet ja siirtolaisuus

	Maahanmuutto	Maastamuutto	Maassamuutto	Paluumuutto	Pakolaisuus, turvapaikanhaku ja laitton maahanmuutto	Muut/sekalaiset
Väitös, lisensisaatti, post-doc	1	1	1	1	5	2
Pro gradu	5	2	0	3	4	3
Muu tutkimus	7	3	2	3	0	2
Tietokirja	4	2	0	0	1	2
Artikkeli	4	1	3	0	3	3
Muu julkaisu	3	1	2	0	5	2

Taulukko 2. Vähemmistöt ja identiteetti

	Etniset vähemmistöt ja etninen identiteetti	Kielelliset vähemmistöt ja kielellinen identiteetti	Kulttuuriset vähemmistöt ja kulttuurinen identiteetti	Alueellinen identiteetti	Muut/sekalaiset
Väitös, lisensisaatti, post-doc	8	1	4	2	3
Pro gradu	4	6	6	1	9
Muu tutkimus	3	1	3	0	9
Tietokirja	6	3	2	0	6
Artikkeli	4	2	1	1	7

Muu julkaisu	2	2	0	0	10
--------------	---	---	---	---	----

Taulukko 3. Muut etnisyys- ja monikulttuurisuusaiheet

	Etnisyys	Monikulttuurisuus	Rasismi, syrjintä, asenteet ja ennakkoluulot	Muut/sekalaiset
Väitös, lisensisaatti, post-doc	0	6	4	1
Pro gradu	1	4	1	2
Muu tutkimus	0	5	2	1
Tietokirja	2	3	3	0
Artikkeli	0	2	2	0
Muu julkaisu	0	3	2	0